

GELİR VERGİSİ KANUNU

Kanun Numarası: 193

Kabul Tarihi: 31/12/1960

Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 06/01/1961

Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı: 10700

BİRİNCİ KISIM : MÜKELLEFİYET

BİRİNCİ BÖLÜM : VERGİNİN MEVZUU

MEVZUU:

Madde 1 - (Değişik madde: 07/01/2003 - 4783 S.K./1. md.)

Gerçek kişilerin gelirleri gelir vergisine tabidir. Gelir bir gerçek kişinin bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratların safi tutarıdır.

GELİRİN UNSURLARI:

Madde 2 - (Değişik madde: 07/01/2003 - 4783 S.K./2. md.)

Gelire giren kazanç ve iratlar şunlardır :

1. Ticari kazançlar,
2. Zirai kazançlar,
3. Ücretler,
4. Serbest meslek kazançları,
5. Gayrimenkul sermaye iratları,
6. Menkul sermaye iratları,
7. Diğer kazanç ve iratlar.

Bu Kanunda aksine hüküm olmadıkça, yukarıda yazılı kazanç ve iratlar gelirin tespitinde gerçek ve safi miktarları ile nazara alınır.

İKİNCİ BÖLÜM : TAM MÜKELLEFİYET

MÜKELLEFLER:

Madde 3 - Aşağıda yazılı gerçek kişiler Türkiye içinde ve dışında elde ettikleri kazanç ve iratların tamamı üzerinden vergilendirilirler:

1. Türkiye'de yerleşmiş olanlar;
2. (Değişik bent: 19/02/1963 - 202/1 md.) Resmi daire ve müesseselere veya merkezi Türkiye'de bulunan te'ekkül ve te'ebbüslere bağlı olup adı geçen daire, müessese, te'ekkül ve te'ebbüslerin i'leri dolayısıyla yabancı memleketlerde oturan Türk vatandaşları (Bu gibilerden, buldukları memleketlerde elde ettikleri kazanç ve iratları dolayısıyla Gelir Vergisine veya benzeri bir vergiye tabi tutulmuş bulunanlar, mezkur kazanç ve iratları üzerinden ayrıca vergilendirilmezler.)

TÜRKİYE'DE YERLEŞME:

Madde 4 - Aşağıda yazılı kişiler Türkiye'de yerleşmiş sayılır:

1. İkametgahı Türkiye'de bulunanlar (İkametgah, Kanunu Medenin 19 uncu ve müteakip Maddelerinde yazılı olan yerlerdir);
2. (Değişik bent: 19/02/1963 - 202/2 md.) Bir takvim yılı içinde Türkiye'de devamlı olarak altı aydan fazla oturanlar (Geçici ayrılmalar Türkiye'de oturma süresini kesmez.)

YERLEŞME SAYILMIYAN HALLER:

Madde 5 - Aşağıda yazılı yabancılar memlekette altı aydan fazla kalsalar dahi, Türkiye'de yerleşmiş sayılmazlar:

1. Belli ve geçici görev veya i' için Türkiye'ye gelen i', ilim ve fen adamları, uzmanlar, memurlar, basın ve yayın muhabirleri ve durumları bunlara benzeyen diğer kişilerle tahsil veya tedavi veya istirahat veya seyahat maksadıyla gelenler;
2. Tutukluk, hükümlülük veya hastalık gibi elde olmayan sebeplerle Türkiye'de alıkonulmuş veya kalmış olanlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM : DAR MÜKELLEFİYET

MÜKELLEFLER VE MEVZUU:

Madde 6 - (Değişik madde: 24/12/1980 - 2361/2 md.)

Türkiye'de yerleşmiş olmayan gerçek kişiler sadece Türkiye'de elde ettikleri kazanç ve iratları üzerinden vergilendirilirler,

KAZANÇ VEYA İRADIN TÜRKİYE'DE ELDE EDİLMESİ:

Madde 7 - (Değişik madde: 27/03/1969 - 1137/1 md.)

Dar mükellefiyete tabi kimseler bakımından kazanç ve iradın Türkiye'de elde edildiği aşağıdaki Őartlara göre tayin olunur:

1. (Değişik bent: 31/12/1981 - 2574/1 md.) Ticari kazançlarda: Kazanç sahibinin Türkiye'de i°yerinin olması veya daimi temsilci bulundurması ve kazancın bu yerlerde veya bu temsilciler vasıtasıyla sağlanması (Bu °artları haiz olsalar dahi i° merkezi Türkiye'de bulunmayanlardan, ihraç edilmek üzere Türkiye'de satın aldıkları veya imal ettikleri malları Türkiye'de satmaksızın yabancı memleketlere gönderenlerin bu işlerden doğan kazançları Türkiye'de elde edilmi° sayılmaz.)

Türkiye'de satmaktan maksat, alıcı veya satıcının veya her ikisinin Türkiye'de olması veya satış aktinin Türkiye'de yapılmış olmasıdır. İş merkezinden maksat ise, iş bakımından muamelelerin bilfiil toplandığı ve idare edildiği merkezdir.

2. Zirai kazançlarda: Zirai faaliyetlerin Türkiye'de icra edilmesi;

3. Ücretlerde:

a) Hizmetin Türkiye'de ifa edilmi° veya edilmekte olması veya Türkiye'de değerlendirilmesi;

b) (Değişik alt bent: 24/12/1980-2361/3 md.) Türkiye'de kain müesseselerin idare meclisi ba°kan ve üyelerin, denetçilerine, tasfiye memurlarına ait huzur hakkı, aidat, ikramiye ve benzerlerinin Türkiye'de değerlendirilmesi;

4. Serbest meslek kazançlarında: Serbest meslek faaliyetlerinin Türkiye'de icra edilmesi veya Türkiye'de değerlendirilmesi;

5. Gayrimenkul sermaye iratlarında: Gayrimenkulün Türkiye'de bulunması ve bu mahiyetteki mal ve hakların Türkiye'de kullanılması veya Türkiye'de değerlendirilmesi;

6. Menkul sermaye iratlarında: Sermayenin Türkiye'de yatırılmış olması;

7. Diğer kazanç ve iratlarda (...): Bu kazanç veya iratları doğuran işin veya muamelenin Türkiye'de ifa edilmesi veya Türkiye'de değerlendirilmesi;

Bu Maddenin 3 üncü, 4 üncü, 5 inci ve 7 nci bentlerinde sözü edilen değerlendirmeden maksat, ödemenin Türkiye'de yapılması veya ödeme yabancı memlekette yapılmışsa, Türkiye'de ödiyenin veya nam ve hesabına ödeme yapılanın hesaplarına intikal ettirilmesi veya karından ayrılmasıdır.

İŞ YERİ VE DAİMİ TEMSİLCİ:

Madde 8 - 7 nci maddenin 1 numaralı bendinde yazılı iş yeri, Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre tayin olunur.

Aynı Maddede yazılı daimi temsilci, bir hizmet veya vekalet akdi ile temsil edilene bağılı olup, onun nam ve hesabına muayyen veya gayrimuayyen bir müddetle veya mütaaddit ticari muameleler ifasına yetkili bulunan kimsedir.

Aşağıda yazılı kimseler, başkaca şartlar aranmaksızın temsil edilenin daimi temsilcisi sayılırlar.

1. Ticari mümessiller, tüccar vekilleri ve memurları ile Ticaret Kanununun hükümlerine göre acenta durumunda bulunanlar;
2. (Değişik bent: 19/02/1963 - 202/4 md.) Temsil edilene ait reklam giderleri hariç olmak üzere giderleri devamlı olarak kısmen veya tamamen temsil edilen tarafından ödenenler;
3. Mağaza veya depolarında temsil edilen hesabına konsinyasyon suretiyle satmak üzere devamlı olarak mal bulunduranlar.

Bir kimsenin birkaç kişiyi aynı zamanda temsil etmesi daimi temsilcilik vasfını değiştirmez.

İKİNCİ KISIM : MUAFLIK VE İSTİSNALAR

BİRİNCİ BÖLÜM : ESNAF MUAFLIĞI

VERGİDEN MUAFL ESNAF:

Madde 9 - (Değişik cümle: 22/07/1998 - 4369/26 md.) (1) Ticaret ve sanat erbabından aşağıda yazılı şekil ve suretle çalışanlar gelir vergisinden muaftır.

1. Motorlu nakil vasıtaları kullanmamak şartı ile gezici olarak veya bir işyeri açmaksızın perakende ticaret ile işgal edenler (Giyim eşyalarıyla zati ve süs eşyaları, değeri yüksek olan ev eşyaları ile pazar takibi suretiyle gıda, bakkaliye ve temizlik maddelerini ve sabit iş yerlerinin önünde sergi açmak suretiyle o iş yerlerinde satış yapılan aynı neviden malları satanlar hariç)(1)
2. Bir işyeri açmaksızın gezici olarak ve doğrudan doğruya müstehlike iş yapan hallaç, kalaycı, lehimci, musluk tamircisi, çilingir, ayakkabı tamircisi, kundura boyacısı, berber, nalbant, fotoğrafçı, odun ve kömür kırıcısı, çamaşır yıkayıcısı ve hammallar gibi küçük sanat erbabı;
3. Köylerde gezici olarak her türlü sanat işleri ile uğraşanlar ile aynı yerlerde aynı işleri bir işyeri açmak suretiyle yapanlardan 47 nci Maddede yazılı şartları haiz bulunanlar (51 inci Madde şumulüne girenler bu muafiyetten faydalanamazlar);
4. Nehir, göl ve denizlerde ve su geçitlerinde toplamı 50 rüsum tonilatoya (50 rüsum tonilato dahil) kadar makinesiz veya motorsuz nakil vasıtaları işletenler; hayvanla veya bir adet hayvan arabası ile nakliyecilik yapanlar (Bu bentte yazılı ölçüler, birlikte yaşayan eşlerle velayet altındaki çocuklar hakkında veya ortaklık halindeki işletmelerde, bu kimselerin veya ortaklığın işlettiği vasıtalar toplu olarak nazara alınmak suretiyle tespit edilir);
5. Ziraat işlerinde kullandıkları hayvan, hayvan arabası, motor, traktör gibi vasıtalar veya sandallarla nakliyeciliği mutat hale getirmeksizin ara sıra ücret karşılığında eşya ve insan taşıyan çiftçiler;

6. (Değişik fıkra: 28/03/2007-5615 S.K./1.mad) Evlerde kullanılan dikiş, nakış, mutfak robotu, ütü ve benzeri makine ve aletler hariç olmak üzere, muharrik kuvvet kullanmamak ve dışarıdan işçi almamak şartıyla; oturdukları evlerde imal ettikleri havlu, örtü, çarşaf, çorap, halı, kilim, dokuma mamûlleri, kırpıntı deriden üretilen mamûller, örgü, dantel, her nevi nakış işleri ve turistik eşya, hasır, sepet, süpürge, paspas, fırça, yapma çiçek, pul, payet, boncuk işleme, tığ örgü işleri, ip ve organları, tarhana, erişte, mantı gibi ürünleri işyeri açmaksızın satanlar. Bu ürünlerin, pazar takibi suretiyle satılması ile ticarî, ziraî veya meslekî faaliyetleri dolayısıyla gelir ve kurumlar vergisi mükellefi olanların düzenledikleri hariç olmak üzere; düzenlenen kermes, festival, panayır ile kamu kurum ve kuruluşlarınca geçici olarak belirlenen yerlerde satılması muafliktan faydalanmaya engel değildir.

7. (Ek bent: 04/06/2008 - 5766 S.K./8.mad) Ticari işletmelere ait atıkları mutad olarak veya belli aralıklarla satın alanlar hariç olmak üzere, bir işyeri açmaksızın kendi nam ve hesabına münhasıran kapı kapı dolaşmak suretiyle her türlü hurda maddeyi toplayarak veya satın alarak bu malların ticaretini yapanlara veya tekrar işleyenlere satanlar;

8. Yukarıdaki 1 - 7 numaralı bentlerde sözü edilen işlere benzerlik gösterdikleri, Damıstay'ın muvafık mütalaası üzerine, Maliye Bakanlığınca, kabul ve ilan olunan ticaret ve sanat işleri ile iştigal edenler.

(İkinci fıkra mülga: 22/07/1998 - 4369/26 md.)

(Üçüncü fıkra mülga: 11/08/1999 - 4444/14 md.;Değişik fıkra: 28/03/2007-5615 S.K./1.mad) Ticarî, ziraî veya meslekî kazancı dolayısı ile gerçek usûlde Gelir Vergisine tâbi olanlar ile yukarıda sayılan işleri Gelir ve Kurumlar Vergisi mükelleflerine bağlılık arz edecek şekilde yapanlar esnaf muaflığından faydalanamazlar.

(Ek fıkra: 22/07/1998 - 4369/26 md.) Esnaf muaflığı şartlarını topluca taşıyanlar bu muafliktan yararlanabilmek için ilgili esnaf odasına kayıt olmak ve durumlarını tevsik suretiyle belediyeden "Esnaf Muaflığı Belgesi" almak zorundadır.

(Ek fıkra: 22/07/1998 - 4369/26 md.) Esnaf muaflığının faydalananlar faaliyetleri ile ilgili olarak satın aldıkları mallara ve giderlerine ilişkin, gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinden aldıkları belgeleri saklamak zorundadır. Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre yoklamaya yetkililer veya yoklamaya yetkililerle birlikte belediye zabıtalardan müştereken yapılan denetimlerde, vergiden muaf esnafın bir takvim yılı içinde bir defa mal alış ve giderlerine ilişkin belgeleri yanında bulundurmadığının veya bulundurduğu belgenin satışını yaptığı mal ve hizmetle ilişkisinin olmadığı tesbiti halinde, "Esnaf Muaflığı Belgesi " iptal edilir. Belgesi iptal edilenlerden muaflik şartlarını taşıyanlar, aynı faaliyette devam etmek istemeleri halinde yeniden belge almak zorundadır.

(Değişik fıkra: 22/07/1998 - 4369/26 md.) Bir işyeri açmaksızın münhasıran gezici olarak; milli piyango bileti satanlar ile 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanuna göre gerçek ve tüzel kişilerin mallarını iş akdi ile bağlı olmaksızın bunlar adına kapı kapı dolaşmak suretiyle tüketiciye satanlar yukarıdaki şartlarla sınırlı olmaksızın gelir vergisinden muafır.

(Ek fıkra: 26/12/1993 - 3946/6 md.) Bu muaflığın, 94 üncü Madde uyarınca tevkif suretiyle kesilen vergiye şümulü yoktur.

İKİNCİ BÖLÜM : VERGİDEN MUAFLIĞI

KÜÇÜK ÇİFTÇİ MUAFLIĞI:

Madde 10 - (Mülga madde: 22/07/1998 - 4369/82 md.)

KÜÇÜK ÇİFTÇİ MUAFLIĞININ HUDUDU:

Madde 11 - (Mülga madde: 22/07/1998 - 4369/82 md.)

İŞLETME BÜYÜKLÜĞÜ ÖLÇÜSÜ:

Madde 12 - (Mülga madde: 22/07/1998 - 4369/82 md.)

SATIŞ TUTARI ÖLÇÜSÜ:

Madde 13 - (Mülga madde: 22/07/1998 - 4369/82 md.)

MUAFLIKTAN MÜKELLEFLİĞE, MÜKELLEFLİKTEN MUAFLIĞA GEÇİŞ:

Madde 14 - (Mülga madde: 22/07/1998 - 4369/82 md.)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM : DİĞER MUAFLIKLAR

DİPLOMAT MUAFLIĞI:

Madde 15 - Yabancı Devletlerin Türkiye'de bulunan elçi, maslahatgüzar ve konsolosları (Fahri konsoloslar hariç) ile elçilik ve konsolosluklara mensubolan ve o memleketin uyrukluğunda bulunan memurları, Türkiye'de resmi bir göreve memur edilenler bu sıfatlarından dolayı ve karşılıklı olmak şartıyla Gelir Vergisinden muaftırlar.

Bu muaflığın menkul sermaye iradı üzerinden tevkif suretiyle alınan vergiye şümulü yoktur.
ÜCRET İSTİSNASI:

Madde 16 - Yabancı elçilik ve konsoloslukların 15 inci Maddeye girmeyen memur ve hizmetlilerinin yalnız bu işlerinden dolayı aldıkları ücretler karşılıklı olmak şartıyla Gelir Vergisinden istisna edilir.

GÖÇMEN VE MÜLTECİ MUAFLIĞI:

Madde 17 - (Mülga madde: 22/07/1998 - 4369/82 md.)

SERBEST MESLEK ERBABINDA YAŞLILIK MUAFLIĞI:

Mükerrer Madde 17 - (Ek madde: 19/02/1963 - 202/11 md.; Mülga madde: 24/12/1980 - 2361/11 md.)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM : KAZANÇLARDA İSTİSNALAR

SERBEST MESLEK KAZANÇLARINDA:

Madde 18 - (Değişik madde: 04/12/1985 - 3239/40 md.)

(Değişik fıkra: 11/08/1999 - 4444/4 md.) Müellif, mütercim, heykeltıraş, hattat, ressam, bestekar, bilgisayar programcısı ve mucitlerin ve bunların kanuni mirasçılarının şiir, hikaye, roman, makale, bilimsel araştırma ve incelemeleri, bilgisayar yazılımı, röportaj, karikatür, fotoğraf, film, video band, radyo ve televizyon senaryo ve oyunu gibi eserlerini gazete, dergi, bilgisayar ve internet ortamı, radyo, televizyon ve videoda yayınlamak veya kitap, CD, disket, resim, heykel ve nota halindeki eserleri ile ihtira beratlarını satmak veya bunlar üzerindeki mevcut haklarını devir ve temlik etmek veya kiralamak suretiyle elde ettikleri hasılat Gelir Vergisinden müstesnadır.

Eserlerin neşir, temsil, icra ve teşhir gibi suretlerle değerlendirilmesi karşılığında alınan bedel ve ücretler istisnaya dahildir.

Yukarıda yazılı kazançların arızı olarak elde edilmesi istisna hükmünün uygulanmasına engel teşkil etmez.

Serbest meslek kazançları istisnasının, bu Kanununun 94 üncü maddesi uyarınca tevkif suretiyle ödenecek vergiye şümulü yoktur.

PTT ACENTALARINDA KAZANÇ İSTİSNASI:

Mükerrer Madde 18 - (Ek madde: 24/03/1988 - 3418/23 md.)

PTT acentalığı faaliyetinden elde edilen kazançlar, gelir vergisinden müstesnadır. Bu kazanç istisnasının, bu Kanununun 94 üncü Maddesi uyarınca tevkif suretiyle ödenecek vergiye şümulü yoktur.

TİCARİ VE ZİRAİ KAZANÇLARDA YATIRIM İNDİRİMİ İSTİSNASI:

Madde 19 - (Mülga madde: 24/12/1980 - 2361/13 md.; Yeniden düzenlenen madde: 09/04/2003 - 4842 S.K./1. md.; Mülga madde: 30/03/2006-5479 S.K./2. mad) *1*

EĞİTİM VE ÖĞRETİM İŞLETMELERİNDE KAZANÇ İSTİSNASI *1* *2*

Madde 20 - (Mülga madde: 24/12/1980 - 2361/14 md.; Yeniden düzenlenen madde: 16/07/2004 - 5228 S.K./27. mad) *1* Okul öncesi eğitim, ilköğretim, özel eğitim ve orta öğretim özel okullarının işletilmesinden elde edilen kazançlar, ilgili Bakanlığın görüşü alınmak suretiyle Maliye Bakanlığının belirleyeceği usul ve esaslar çerçevesinde beş vergilendirme dönemi gelir

vergisinden müstesnadır. İstisna, okulların faaliyete geçtiği vergilendirme döneminden itibaren başlar.

EĞİTİM, ÖĞRETİM VE SAĞLIK HİZMET İŞLETMELERİNDE KAZANÇ İSTİSNASI:

Mükerrer Madde 20 - (Ek madde: 04/12/1985 - 3239/41 md; Mülga madde: 26/12/1993 - 3946/38 md.)

BEŞİNCİ BÖLÜM : SERMAYE İRATLARINDA İSTİSNALAR

GAYRİMENKULLER VE HAKLARDA:

Madde 21 - (Değişik fıkra: 22/07/1998 - 4369/27. md.) Binaların mesken olarak kiraya verilmesinden bir takvim yılı içinde elde edilen hasılatın 1.500.000.000 lirası gelir vergisinden müstesnadır. İstisna haddi üzerinde hasılat elde edilip beyan edilmemesi veya eksik beyan edilmesi halinde, bu istisnadan yararlanılamaz.

Ticari, zirai veya mesleki kazancının yıllık beyanname ile bildirmek mecburiyetinde olanlar ile gelirleri bunlar tarafından bildirilecek olanlar bu istisnadan faydalanmazlar.

Mükerrer Madde 21 - (Mülga madde: 09/04/2003 - 4842 S.K./37. md.)

MENKUL SERMAYE İRATLARINDA:

Madde 22 - (Mülga madde: 04/12/1885 - 3239/138 md.; Yeniden düzenlenen madde: 09/04/2003 - 4842 S.K./2. md.)

1. Bireysel emeklilik sisteminden emeklilik hakkı kazananlar ile bu sistemden vefat, maluliyet veya tasfiye gibi zorunlu nedenlerle ayrılanlara yapılan ödemelerin % 25'i, Türkiye'de kain ve merkezi Türkiye'de bulunan diğer sigorta şirketlerinden on yıl süreyle prim ödeyenler ile vefat, maluliyet veya tasfiye gibi zorunlu nedenlerle ayrılanlara yapılan ödemelerin % 10'u ve tek primli yıllık gelir sigortalarından yapılan ödemelerin tamamı gelir vergisinden müstesnadır.

İstisna edilen tutar üzerinden 94 üncü maddenin birinci fıkrasının (15) numaralı bendine göre tevkifat yapılmaz.

2. Tam mükellef kurumlardan elde edilen, 75 inci maddenin ikinci fıkrasının (1), (2) ve (3) numaralı bentlerinde yazılı kar paylarının yarısı gelir vergisinden müstesnadır. İstisna edilen tutar üzerinden 94 üncü madde uyarınca tevkifat yapılır ve tevkif edilen verginin tamamı, kar payının yıllık beyanname ile beyan edilmesi durumunda yıllık beyanname üzerinden hesaplanan vergiden mahsup edilir.

ALTINCI BÖLÜM : MÜTEFERRİK İSTİSNALAR

ÜCRETLERDE:

Madde 23 - (Değişik madde: 24/12/1980 - 2361/17 md.)

Aşağıda yazılı ücretler Gelir Vergisinden istisna edilmiştir.

1. Köylerde veya son nüfus sayımına göre belediye içi nüfusu 5 000'i aşmayan yerlerde faaliyet gösteren ve münhasıran el ile dokunan halı ve kilim imal eden işletmelerde çalışan işçilerin ücretleri;
2. (Değişik: 22/07/1998 - 4369/28. md.) Gelir Vergisinden muaf olanların veya gerçek usulde vergilendirilmeyen çiftçilerin yanında çalışan işçilerin ücretleri;
3. Toprak altı işletmesi halinde bulunan madenlerde cevher istihsalı ve bununla ilgili diğer bütün işlerde çalışanların münhasıran yer altında çalıştıkları zamanlara ait ücretleri;
4. (Mülga bent: 22/07/1998 - 4369/82. md.)
5. Köy muhtarları ile köylerin katip, korucu, imam, bekçi ve benzeri hizmetlilerine köy bütçesinden ödenen ücretler ile çiftçi mallarını koruma bekçilerinin ücretleri;
6. Hizmetçilerin ücretleri (Hizmetçiler özel fertler tarafından evlerde, bahçelerde, apartmanlarda ve ticaret mahalli olmayan sair yerlerde orta hizmetçiliği sütünenlik, dadılık, bahçıvanlık, kapıcılık gibi özel hizmetlerde çalıştırılanlardır.) (Mürebbiyelere ödenen ücretler istisna kapsamına dahil değildir);
7. Sanat okulları ile bu mahiyetteki enstitülerde, ceza ve ıslahevlerinde, darülacezelerin atelyelerinde çalışan öğrencilere, hükümlü ve tutuklulara ve dükkünlere verilen ücretler;
8. (Değişik bent: 25/05/1995 - 4108/16 md.) Hizmet erbabına işverenlerce yemek vermek suretiyle sağlanan menfaatler (işverenlerce, işyerinde veya mütemilatında yemek verilmeyen durumlarda çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedelinin 6.000.000 lirayı aşmaması ve buna ilişkin ödemenin yemek verme hizmetini sağlayan mükelleflere yapılması şarttır. Ödemenin bu tutarı aşması halinde, aşan kısım ile hizmet erbabına yemek bedeli olarak nakten yapılan ödemeler ve bu amaçla sağlanan menfaatler ücret olarak vergilendirilir.);
9. (Değişik bent: 04/12/1985 - 3239/42 md.) Genel olarak maden işletmelerinde ve fabrikalarda çalışan işçilere ve özel kanunlarına göre barındırılması gereken memurlarla müstahdemlere konut tedariki ve bunların aydınlatılması, ısıtılması ve suyunun temini suretiyle sağlanan menfaatler ile mülkiyeti işverene ait brüt alanı 100 m²'yi aşmayan konutların hizmet erbabına mesken olarak tahsisi suretiyle sağlanan menfaatler (Bu konutların 100 m²'yi aşması halinde, aşan kısım isabet eden menfaat için bu istisna hükmü uygulanmaz);
10. Hizmet erbabının toplu olarak işyerlerine gidip gelmelerini sağlamak maksadıyla işverenler tarafından yapılan taşıma giderleri;
11. (Değişik bent: 28/06/2001 - 4697 S.K./2. md.) Kanunla kurulan emekli sandıkları ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinde belirtilen sandıklar tarafından ödenen emekli, maluliyet, dul ve yetim aylıkları (506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici

20 nci maddesinde belirtilen sandıklar tarafından ödenen aylıkların toplamı, en yüksek Devlet memuruna ödenen en yüksek ödeme tutarından fazla ise aradaki fark ücret olarak vergiye tabi tutulur.) (Genel, katma ve özel bütçelerden ödenen bu nevi aylıklar dahil);

12. 3308 sayılı Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kanununa tâbi çırakların asgari ücreti a°mayan ücretleri. *1*

13. (Ek bent: 04/12/1985 - 3239/42 md.) Yabancı ülkelerde bulunan sosyal güvenlik kurumları tarafından ödenen emekli, maluliyet, dul ve yetim aylıkları;

14. (Mülga bend: 09/04/2003 - 4842 S.K./37. md.; Yeniden düzenlenen bend: 30/07/2003 - 4962 S.K./5. md.) Kanuni ve i° merkezi Türkiye'de bulunmayan dar mükellefiyete tabi i°verenlerin yanında çalı°an hizmet erbabına, i°verenin Türkiye dı°ında elde ettiği kazançları üzerinden döviz olarak ödediği ücretler;

15. (Ek bent: 04/12/1985 - 3239/42 md.) Yüz ve daha a°ağı sayıda i°çi çalı°tıran i°yerlerinde bir, yüzden fazla i°çi çalı°tıran i°yerlerinde iki, amatör sporcu çalı°tıranların, her yıl milli müsabakalara i°tirak ettiklerinin belgelenmesi ve bu amatör sporculara ödenen ücretler. (Asgari ücretin iki katını a°mamak kaydıyla)

GİDER KARŞILIKLARINDA:

Madde 24 - (Değişik madde: 24/12/1980 - 2361/18 md.)

Gider karşılığı olarak yapılan aşağıda yazılı ödemeler Gelir Vergisinden istisna edilmiştir.

1. (Değişik bent: 31/12/1981 - 2574/5 md.) Harcırah Kanununa tabi kurumlar tarafından harcırah veya yolluk olarak yapılan ödemeler:

2. (Değişik bent: 31/12/1982 - 2772/3 md.) Harcırah Kanunu kapsamı dışında kalan müesseseler tarafından idare meclisi başkanı ve üyeleri ile denetçilerine, tasfiye memurlarına ve hizmet erbabına (Harcırah Kanununa tabi olsun olmasın her türlü sözleşmeli personel dahil) verilen gerçek yol giderlerinin tamamı ile yemek ve yatmak giderlerine karşılık verilen gündelikler (Bu gündelikler aynı aylık seviyesindeki Devlet memurlarına verilen gündeliklerden fazla ise veya Devletçe verilen gündeliklerin en yüksek haddini aşarsa aradaki fark ücret olarak vergiye tabi tutulur.

3. (Mülga bent: 26/12/1993 - 3946/38 md.)

4. 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre ödenen yakacak yardımı (memur, işçi ve Bağ-Kur emeklilerine avans olarak ödenenler dahil);

5. Sayım işleriyle, seçim işlerinde çalıştırılanlara özel kanunlarına göre verilen zaruri gider karşılıkları.

TAZMİNAT VE YARDIMLARDA:

Madde 25 - Aşağıda yazılı tazminat ve yardımlar Gelir Vergisinden müstesnadır:

1. Ölüm, sakatlık, hastalık ve işsizlik sebepleriyle verilen tazminat ve yapılan yardımlar;
2. Muhtaç olanlara belli bir süre için veya hayat kaydıyla yapılan yardımlar (Asker ailelerine yapılan yardımlarla hayır derneklerinin ve yardım sandıklarının yardımları mutlak olarak bu istisnaya girerler.);
3. (Değişik bend: 28/06/2001 - 4697 S.K./3. md.) Kanunla kurulan emekli sandıkları ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinde belirtilen sandıklar tarafından, kendilerine zat aylığı bağlananlara aylıkları dışında, kanunları veya statüleri gereğince verilen emekli, dul, yetim ve evlilik ikramiyeleri veya iade olunan mevduatı ve sürelerini doldurmamış bulunanlarla dul ve yetimlerine toptan ödenen tazminatlar (506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinde belirtilen sandıklar tarafından ödenen tazminat, yardım ve toptan ödemeler en yüksek Devlet memuruna ödenen en yüksek ödeme tutarından fazla ise aradaki fark ücret olarak vergiye tabi tutulur. Bu mukayesede gerek muhtelif sandıklardan gerek aynı sandıktan muhtelif zamanlarda yapılan ikramiye, tazminat ve toptan ödemeler topluca dikkate alınır.);
4. Hizmet erbabına ödenen çocuk zamları (Bu zamlar Devletçe verilen miktarları aştığı takdirde, fazlası vergiye tabi tutulur.);
5. Evlenme ve doğum münasebetiyle hizmet erbabına yapılan yardımlar (Bu istisna hizmet erbabının iki aylığına veya buna tekabül eden gündeliklerinin tutarına kadar olan yardım kısmına uygulanır.);
6. Sosyal sigorta kurumları tarafından sigortalılara yapılan ödemeler;
7. (Değişik bent: 17/10/1980 - 2320/2 md.) 1475 ve 854 sayılı kanunlara göre ödenmesi gereken kıdem tazminatlarının tamamı ile 5953 sayılı Kanuna göre ödenen kıdem tazminatlarının hizmet erbabının 24 aylığını aşmayan miktarları (hizmet ifa etmeksizin ödenen ücretler tazminat sayılmaz.)
8. Genel olarak nafakalar(Alanlar için);
9. Yardım sandıkları tarafından statüleri gereğince kendi üyelerine ölüm, sakatlık, hastalık, doğum, evlenme gibi sebeplerle yapılan yardımlar.(...)
10. (Ek bent: 04/12/1985 - 3239/44 md.) Yabancı ülkelerde bulunan sosyal güvenlik kurumları tarafından ödenen emekli, dul, yetim ve evlenme ikramiyeleri veya iade olunan mevduat, sürelerini doldurmamış bulunanlarla, dul ve yetimlerine toptan ödenen tazminat ve yardımlar.

VATAN HİZMETLERİ YARDIMLARINDA:

Madde 26 - Aşağıdaki yazılı vatan hizmetleri yardımları Gelir Vergisinden müstesnadır.

1. Harb malullüğü zamları ;

2. Harb malullerine ve şehit, dul ve yetimlerine verilen tekel beyiyeleri;

3. Şehitlerin dul ve yetimlerine şehit, dul ve yetimi sıfatıyla yapılan bilumum ödemeler (Bu hükmün tatbikında hususi kanunlarına göre kendilerine şehit sıfatı verilenlerle harb, isyan, eşkiya, kaçakçı takip ve müsademesi, sanıkların ve mahkumların takibi, manevra, talim ve tatbikat esnasında görev başında veya görevden doğan sebeplerle ölenler şehit sayılır.);

4. Vatan hizmetleri tertibinden bağlanan aylıklar ile ödenen mükafatlar.

TEÇHİZAT VE TAYIN BEDELLERİNDE:

Madde 27 - Aşağıda yazılı teçhizat ve tayin bedelleri Gelir Vergisinden müstesnadır:

1. Özel kanunlara dayanarak verilen yemek ve hayvan yem bedelleri veya bu mahiyette yapılan ödemeler;

2. Demirbaş olarak verilen giyim eşyası (Resmi ve özel daire ve müesseselerce hizmet erbabına işin icabı olarak verilen ve bunların işten ayrılmaları halinde geri alınan giyim eşyası);

3. Tahsilde bulunanlar için yapılan giyim giderleri.

TAHSİL VE TATBİKAT ÖDEMELERİNDE:

Madde 28 - Tahsil ve tatbikat giderleri karşılığı olarak yapılan aşağıda yazılı ödemeler Gelir Vergisinden istisna edilmiştir:

1. Resmi ve özel müesseseler ve şahıslar hesabına yabancı memleketlerde tahsilde veya stajda bulunan öğrenci ve memurlara gider karşılığı olarak verilen paralar (Özel müesseseler tarafından yapılan ödemeler, benzeri Devlet öğrenci ve memurlarına verilen miktardan fazla olduğu takdirde, aradaki fark ücret olarak vergiye tabi tutulur). (Asli görev veya memuriyet dolayısıyla alınan ücretler bu istisnaya dahil değildir);

2. Resmi ve özel müesseseler ve şahıslar hesabına Türkiye'de tahsilde bulunan öğrenciye iâşe, ibate ve tahsil gideri olarak ödenen paralar;

3. Öğrencilere tatbikat dolayısıyla öğretim müesseseleri veya tahsil masraflarını deruhde edenler tarafından verilen paralar.

TEŞVİK İKRAMIYE VE MÜKAFATLARI:

Madde 29 - Teşvik gayesiyle verilen aşağıda yazılı ikramiye ve mükafatlar Gelir Vergisinden müstesnadır:

1. İlim ve fenni, güzel sanatları, tarımı, hayvan yetiştirilmesini ve memleket bakımından faydalı olan diğer işleri ve faaliyetleri teşvik maksadiyle verilen ikramiyeler ve mükafatlar;

2. (Değişik bent: 24/12/1980 - 2361/20 md.) Subay, astsubay, erbaş ve erlere ve Ordu hizmetinde bulunan sivil makinistlere, uçuş, dalış gibi hizmetleri dolayısıyla verilen tazminatlar, gündelikler, ikramiyeler, zamlar ile Türk Hava Kurumu veya (Değişik ibare: 04/06/2008 - 5766 S.K./8.mad) *kanuni veya iş merkezi Türkiye'de bulunan müesseselerde uçuş maksadiyle görevlendirilen, hava*

aracının sevk ve idaresiyle görevli pilotlar ile uçuş esnasında uçak içinde hizmet veren yetkili sivil havacılık otoritesince sertifikalandırılmış personele; fiilen uçuş hizmeti, denizaltına dalış yapanlara fiilen dalış hizmetleri dolayısıyla yapılan aynı mahiyetteki ödemeler;

3. (Değişik bent: 24/12/1980 - 2361/20 md.) Spor yarışmalarına katılan amatör sporculara ödenen ödül ve ikramiyeler;

4. (Değişik bent: 24/12/1980 - 2361/20 md.) Spor yarışmalarını yöneten hakemlere ödenen ücretler.

SERĞİ VE PANAYIR İSTİSNASI:

Madde 30 - Dar mükellefiyete tabi olanların:

1. Hükümetin müsaadesiyle açılan sergi ve panayirlarda yaptıkları ticari faaliyetlerden elde ettikleri kazançlar (Türkiye'de bağıkaca iş yeri veya daimi temsilcileri bulunmamak şartıyla);

2. Bu sergi ve panayirlarda yaptıkları serbest meslek faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlar;

Gelir Vergisinden müstesnadır.

YEDİNCİ BÖLÜM : İNDİRİMLER

ASGARİ GEÇİM İNDİRİMİ

Madde 31 - (Değişik madde: 09/04/2003 - 4842 S.K./3. md.)

Çalışma gücünün asgari % 80'ini kaybetmiş bulunan hizmet erbabı birinci derece sakat, asgari % 60'ını kaybetmiş bulunan hizmet erbabı ikinci derece sakat, asgari % 40'ını kaybetmiş bulunan hizmet erbabı ise üçüncü derece sakat sayılır ve aşağıda sakatlık dereceleri itibariyle belirlenen aylık tutarlar, hizmet erbabının ücretinden indirilir.

Sakatlık indirimi;

- Birinci derece sakatlar için 440.000.000 lira,

- İkinci derece sakatlar için 220.000.000 lira,

- Üçüncü derece sakatlar için 110.000.000 liradır.

Sakatlık derecelerinin tespit şekli ile uygulamaya ilişkin esas ve usuller Maliye, Sağlık ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik bakanlıklarınca bu konuda müştereken hazırlanacak bir yönetmelik ile belirlenir.

Madde 32 - (Mülga madde: 04/12/1985 - 3239/138 md.;Yeniden düzenleme: 28/03/2007-5615 S.K./2.mad)

Ücretin gerçek usûlde vergilendirilmesinde asgarî geçim indirimi uygulanır.*

Asgarî geçim indirimi; ücretin elde edildiği takvim yılı başında geçerli olan ve sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için uygulanan asgarî ücretin yıllık brüt tutarının; mükellefin kendisi için % 50'si, çalışmayan ve herhangi bir geliri olmayan eşi için % 10'u, çocukların her biri için ayrı ayrı olmak üzere; ilk iki çocuk için % 7,5 diğer çocuklar için % 5'dir. Gelirin kısmî döneme ait olması halinde, ay kesirleri tam ay sayılmak suretiyle bu süreye isabet eden indirim tutarları esas alınır. Asgarî geçim indirimi, bu fıkraya göre belirlenen tutar ile 103 üncü maddedeki gelir vergisi tarifesinin birinci gelir dilimine uygulanan oranın çarpılmasıyla bulunan tutarın, hesaplanan vergiden mahsup edilmesi suretiyle uygulanır. Mahsup edilecek kısmın fazla olması halinde iade yapılmaz.

İndirimin uygulamasında "çocuk" tabiri, mükellefle birlikte oturan veya mükellef tarafından bakılan (nafaka verilenler, evlat edinilenler ile ana veya babasını kaybetmiş torunlardan mükellefle birlikte oturanlar dâhil) 18 yaşını veya tahsilde olup 25 yaşını doldurmamış çocukları, "eş" tabiri ise, aralarında yasal evlilik bağı bulunan kişileri ifade eder.

İndirim tutarının tespitinde mükellefin, gelirin elde edildiği tarihteki medenî hali ve aile durumu esas alınır. İndirim, yukarıdaki oranlara göre hesaplanan tutarları aşmamak kaydıyla, ücret geliri elde eden aile fertlerinden her biri için ayrı ayrı, çocuklar için eşlerden yalnızca birisinin gelirin e uygulanır. Boşananlar için indirim tutarının hesabında, nafakasını sağladıkları çocuk sayısı dikkate alınır.

Bakanlar Kurulu, indirim konusu yapılacak toplam tutarın asgarî ücretin yıllık brüt tutarını aşmaması şartıyla ikinci fıkrada belirtilen asgarî geçim indirimi oranlarını artırmaya veya kanunî oranına kadar indirmeye yetkilidir.

Asgarî geçim indiriminin uygulama dönemleri ve mahsup şekli ile diğer hususlara ilişkin usûl ve esaslar Maliye Bakanlığınca belirlenir.

Madde 33 - (Mülga madde: 04/12/1985 - 3239/138 md.)

Madde 34 - (Mülga madde: 04/12/1985 - 3239/138 md.)

VERGİ KARNESİ ESASI:

Madde 35 - (Değişik madde: 01/05/1981 - 2454/7 md.)

A) İndirimlerden faydalanmak isteyenler Vergi Usul Kanunu esaslarına göre vergi karnesi almak zorundadırlar.

B) Bu Kanunun 2 nci Maddesinde sayılan kazanç ve iratları elde edenler (İstisna ve muafiyetlerden faydalananlar dahil) vergi karnesi almak ve Gelir Vergisi yönünden durumlarını ve bu durumda meydana gelen değişiklikleri karnelerine yazdırmak zorundadırlar.

(Değişik fıkra: 31/12/1981 - 2574/7 md.) Bu bentte yazılı vergi karnesinin ihtiva edeceği hususlar, karne almaya ilişkin şekil ve esaslar ile uygulama zamanı Maliye Bakanlığı tarafından tespit edilir.

İNDİRİMİN UYGULANMIYACAĞI GELİRLER:

Madde 36 - (Değişik madde: 28/12/1967 - 980/4 md.)

Muhtelif yerlerden ücret alan hizmet erbabı için 31 inci Maddede yazılı indirimler bunlardan yalnız en yüksek olan ücretin vergisine uygulanır. Hizmet erbabının vergi karnesi varsa, indirimin uygulanacağı ücret bu karneyi muhafaza eden işverenden aldığı ücrettir. Vergi Usul Kanunu ile karne almaktan muaf tutulmuş olanlarda indirimin uygulanacağı ücret, aile durumu sual varakasını muhafaza eden işverenden aldığı ücrettir.

31 inci Maddedeki indirimler, dar mükellefiyete tabi kimselere şamil değildir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM : YATIRIM İNDİRİMİ

YATIRIM İNDİRİMİNİN MAHİYETİ:

Ek Madde 1 - (Mülga madde: 09/04/2003 - 4842 S.K./37. md.)

YATIRIM İNDİRİMİNİN ŞARTLARI:

Ek Madde 2 - (Mülga madde: 09/04/2003 - 4842 S.K./37. md.)

YATIRIM İNDİRİMİNİN KONUSU VE NİSPETİ:

Ek Madde 3 - (Mülga madde: 09/04/2003 - 4842 S.K./37. md.)

YATIRIM İNDİRİMİNİN BAŞLANGICI VE UYGULAMA SÜRESİ:

Ek Madde 4 - (Mülga madde: 09/04/2003 - 4842 S.K./37. md.)

YATIRIM İNDİRİMİNE MEVZU AKTİF DEĞERLERİN SATIŞ VE DEVRİ:

Ek Madde 5 - (Mülga madde: 09/04/2003 - 4842 S.K./37. md.)

MUHASEBE USULÜ:

Ek madde 6 - (Mülga madde: 09/04/2003 - 4842 S.K./37. md.)

ÜÇÜNCÜ KISIM : GELİR UNSURLARININ TESBİTİ

BİRİNCİ BÖLÜM : TİCARİ KAZANÇ

TİCARİ KAZANCIN TARİFİ:

Madde 37 - Her türlü ticari ve sınai faaliyetlerden doğan kazançlar ticari kazançtır.

Bu kanunun uygulanmasında, aşağıda yazılı kazançlar ticari kazanç sayılır:

1. Maden, taş ve kireç ocakları, kum ve çakıl istihsal yerleri ile tuğla ve kiremit harmanlarının işletilmesinden;
2. Coberlik işlerinden;
3. Özel okul ve hastanelerle benzeri yerlerin işletilmesinden;
4. Gayrimenkullerin alım, satım ve inşa işleriyle devamlı olarak uğraşanların bu işlerinden;
5. (Değişik bent: 19/02/1963 - 202/17 md.) Kendi nam ve hesaplarına menkul kıymet alım - satımı ile devamlı olarak uğraşanların bu faaliyetlerinden;
6. (Değişik bent: 19/02/1963 - 202/17 md.) Satın alınan veya trampa suretiyle iktisap olunan arazinin iktisap tarihinden itibaren 5 yıl içinde parsellenerek bu müddet içinde veya daha sonraki yıllarda kısmen veya tamamen satılmasından;

elde edilen kazançlar.

- 7) (Ek bend: 09/04/2003 - 4842 S.K./4. md.) Diş protezciliğinden elde edilen kazançlar.

Kolektif ortaklıklarda ortakların, adi veya eshamlı komandit ortaklıklarda komandit ortakların ortaklık karından aldıkları paylar şahsi ticari kazanç hükmündedir.(66 ncı Madde hükmü mahfuzdur.)

Ticari kazanç, Vergi Usul Kanunu hükümlerine ve bu kanunda yazılı gerçek (Bilanço veya işletme hesabı esas) veya basit (...) usullere göre tesbit edilir.

Özel okul ve hastanelerle benzeri yerleri işleten serbest meslek erbabı, serbest meslek kazançlarını da işletmenin kayıtlarına ithal edebilirler.

BİLANÇO ESASINDA TİCARİ KAZANCIN TESBİTİ:

Madde 38 - Bilanço esasına göre ticari kazanç, teşebbüsteki öz sermayenin hesap dönemi sonunda ve başındaki değerleri arasındaki müspet farktır. Bu dönem zarfında sahip veya sahiplerce:

1. İşletmeye ilave olunan değerler bu farktan indirilir;
2. İşletmeden çekilen değerler ise farka ilave olunur.

Ticari kazancın bu suretle tesbit edilmesi sırasında, Vergi Usul Kanununun değerlemeye ait hükümleri ile bu kanunun 40 ve 41 inci Maddeleri hükümlerine uyulur.

(Mülga üçüncü fıkra: 04/12/1985 - 3239/138 md.)

(Mülga dördüncü fıkra: 17/12/2003 - 5024 S.K./9. md.) *1*

(Mülga beşinci fıkra: 17/12/2003 - 5024 S.K./9. md.) *1*

İŞLETME HESABI ESNASINDA TİCARİ KAZANCIN TESBİTİ:

Madde 39 - İşletme hesabı esasına göre ticari kazanç, bir hesap dönemi içinde elde edilen hasılat ile giderler arasındaki müspet farktır. (Elde edilen hasılat, tahsil olunan paralarla tahakkuk eden alacakları; giderler ise, tediye olunan ve borçlanılan meblağları ifade eder.)

Emtia alım ve satımı ile uğraşanlarda ticari kazancın bulunması için hesap dönemi sonundaki emtia mevcudunun değeri hasılatla, dönem başındaki emtia mevcudunun değeri ise giderlere ilave olunur.

Ticari kazancın bu suretle tesbit edilmesi sırasında Vergi Usul Kanununun değerlemeye ait hükümleri ile bu kanunun 40 ve 41 inci Maddeleri hükümlerine uyulur.

Mükerrer Madde 39 - (Ek madde: 04/12/1985 - 3239/47 md.; Mülga madde: 26/12/1993 - 3946/38 md.)

İNDİRİLECEK GİDERLER:

Madde 40 - Safi kazancın tesbit edilmesi için, aşağıdaki giderlerin indirilmesi kabul edilir:

1. Ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için yapılan genel giderler. (Ek: 25/05/1995 - 4108/19 md.) (İhracat, yurt dışında inşaat, onarma, montaj ve taşımacılık faaliyetlerinde bulunan mükellefler, bu bentte yazılı giderlere ilaveten bu faaliyetlerden döviz olarak elde ettikleri hasılatın binde beşini aşmamak şartıyla yurt dışındaki bu işlerle ilgili giderlerine karşılık olmak üzere götürü olarak hesapladıkları giderleri de indirebilirler.),

2. (Değişik bent: 27/12/1963 - 365/2 md.) Hizmetli ve işçilerin iş yerinde veya iş yerinin müstemilatında iâşe ve ibate giderleri, tedavi ve ilaç giderleri, sigorta primleri ve emekli aidatı (Bu primlerin ve aidatın istirdat edilmemek üzere Türkiye'de kain sigorta şirketlerine veya emekli ve yardım sandıklarına ödenmiş olması ve emekli ve yardım sandıklarının tüzel kişiliği haiz bulunmaları şartıyla), 27 nci Maddede yazılı giyim giderleri,

3. İşle ilgili olmak şartıyla, mukavelenameye veya ilama veya kanun emrine istinaden ödenen zarar; ziyan ve tazminatlar,

4. İşle ilgili ve yapılan işin ehemmiyeti ve genişliği ile mütenasip seyahat ve ikamet giderleri (Seyahat maksadının gerektirdiği süreye maksur olmak şartıyla),

5. (Değişik bent: 24/06/1994 - 4008/24 md.) Kiralama yoluyla edinilen veya işletmeye dahil olan ve işte kullanılan taşınmazların giderleri ,

6. (Değişik bent: 31/12/1982 - 2772/5 md.) İşletme ile ilgili olmak şartıyla; bina, arazi, gider, istihlak, damga, belediye vergileri, harçlar ve kaydiyeler gibi ayni vergi, resim ve harçlar,

7. (Deği°ik bent: 24/12/1980 - 2361/29 md.) Vergi Usul Kanunu h°k°mlerine g°re ayrılan amortismanlar, (Ek metin: 24/06/1994-4008/24 md.),

8. (Ek bent: 04/12/1985 - 3239/48 md.) İ°verenlerce, Sendikalar Kanununun h°k°mlerine g°re sendikalara °denen aidatlar (°u kadar ki; °denen aidatın bir aylık tutarı, i°yerinde i°çilere °denen çıplak ücretin bir g°nlük toplamını a°amaz).

9. (Ek bent: 28/06/2001 - 4697 S.K./4. md.)İ°verenler tarafından ücretliler adına bireysel emeklilik sistemine °denen katkı payları. (Gerek i°verenler gerekse ücretliler tarafından bireysel emeklilik sistemine °denen ve vergi matrahının tespitinde dikkate alınan katkı paylarının toplamı bu Kanununun 63 üncü maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendinde belirlenen oran ve haddi a°amaz.)

10. (Ek bent: 25/12/2003 - 5035 S.K./12. md.) Fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağı°lanan gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin maliyet bedeli. *1*
GİDER KABUL EDİLMİYEN ÖDEMELER:

Madde 41 - Aşağıda yazılı ödemelerin gider olarak indirilmesi kabul olunmaz:

1. Teşebbüs sahibi ile eşinin ve çocuklarının işletmeden çektikleri paralar veya aynen aldıkları sair değerler (Aynen alınan değerler emsal bedeli ile değerlenerek teşebbüs sahibinin çektiklerine ilave olunur.)

2. Teşebbüs sahibinin kendisine, eşine, küçük çocuklarına işletmeden °denen aylıklar, ücretler, ikramiyeler, komüsyonlar ve tazminatlar;

3. Teşebbüs sahibinin işletmeye koyduğu sermaye için yürütülecek faizler;

4. Teşebbüs sahibinin, eşinin ve küçük çocuklarının işletmede cari hesap veya diğer şekillerdeki alacakları üzerinden yürütülecek faizler;

5. (Ek bend: 28/03/2007-5615 S.K./3.mad) * Bu fıkranın 1 ilâ 4 numaralı bentlerinde yazılı olan işlemler hariç olmak üzere, teşebbüs sahibinin, ilişkili kişilerle emsallere uygunluk ilkesine aykırı olarak tespit edilen bedel veya fiyatlar üzerinden mal veya hizmet alım ya da satımında bulunması halinde, emsallere uygun bedel veya fiyatlar ile teşebbüs sahibince uygulanmış bedel veya fiyat arasındaki işletme aleyhine oluşan farklar işletmeden çekilmiş sayılır.

Teşebbüs sahibinin eşi, üstsoy ve altsoyu, üçüncü derece dahil yansoy ve kayın hısımları ile doğrudan veya dolaylı ortağı bulunduğu şirketler, bu şirketlerin ortakları, bu şirketlerin idaresi, denetimi veya sermayesi bakımından kontrolü altında bulunan diğer şirketler ilişkili kişi sayılır.

Bu bent uygulamasında, imalat ve inşaat, kiralama ve kiraya verme, ödünç para alınması veya verilmesi, ücret, ikramiye ve benzeri ödemeleri gerektiren işlemler, her hâl ve şartta mal veya hizmet alım ya da satımı olarak değerlendirilir.

İşletmeden çekilmiş sayılan farklar, ilişkili kişi tarafından beyan edilmiş gelir veya kurumlar vergisi matrahının hesabında dikkate alınmış ise ilişkili kişinin vergilendirme işlemleri buna göre düzeltilir. İlişkili kişiler ve bu kişilerle yapılan işlemler hakkında bu maddede yer almayan hususlar bakımından, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 13 üncü maddesi hükmü uygulanır.

6. Her türlü para cezaları ve vergi cezaları ile teşebbüs sahibinin suçlarından doğan tazminatlar (Akitler ceza şartı olarak derpiş edilen tazminatlar, cezai mahiyette tazminat sayılmaz.);

7. (Ek bent: 14/06/1989 - 3571/8 md.) Her türlü alkol ve alkollü içkiler ile tütün ve tütün mamullerine ait ilan ve reklam giderlerinin %50'si (0) sıfır (Bakanlar Kurulu, bu oranı %100'e kadar artırmaya, sıfıra kadar indirmeye yetkilidir).;

8. (Ek bent: 24/06/1994 - 4008/25 md.) Kiralama yoluyla edinilen veya işletmede kayıtlı olan yat, kotra, tekne, sürat teknesi gibi motorlu deniz, uçak ve helikopter gibi hava taşıtlarından işletmenin esas faaliyet konusu ile ilgili olmayanların giderleri ile amortismanları;

9. (Mülga bent: 17/12/2003 - 5024 S.K./9. md.) *1*

10. (Ek bend: 15/05/2002 - 4756 S.K./28. md.) Basın yoluyla işlenen fiillerden veya radyo ve televizyon yayınlarından doğacak maddi ve manevi zararlardan dolayı ödenen tazminat giderleri.

İndirim oranı, Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre o yıl için tespit edilmiş olan yeniden değerlendirme oranının, ilgili kuruluşlardan alınan bilgilere göre Maliye Bakanlığınca o yıl için hesaplanan ortalama ticari kredi faizi oranına bölünmesi suretiyle bulunur.

Sanayi siciline kayıtlı imalatçıların imalat faaliyetlerinde kullandıkları yabancı kaynaklara ait gider ve maliyet unsurlarına bu bent hükmü uygulanmaz.

Bu bendin birinci paragrafında yer alan %25 oranını, %100'e kadar artırmaya Bakanlar Kurulu; bendin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirtmeye ise Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Bu Maddenin uygulanmasında, kolektif şirketlerin ortakları ile adi ve eshamlı komandit şirketlerin komandite ortakları teşebbüs sahibi sayılır.

BİRDEN FAZLA TAKVİM YILINA SİRAYET EDEN İNŞAAT VE ONARMA İŞLERİ:

Madde 42 - (Değişik madde: 24/12/1980 - 2361/30 md.)

Birden fazla takvim yılına sirayet eden inşaat (dekapaj işleri de inşaat işi sayılır) ve onarma işlerinde kar veya zarar için bittiği yıl kati olarak tespit edilir ve tamamı o yılın geliri sayılarak, mezkur yıl beyannamesinde gösterilir.

Mükellefler bu Madde kapsamına giren hallerde her inşaat ve onarım işinin hasılat ve giderlerini ayrı bir defterde veya tutmakta oldukları defterlerin ayrı sayfalarında göstermeye ve düzenleyecekleri beyannameleri işlerin ikmal edildiği takvim yılını takip eden yılın (Değişik

ibare: 04/06/2008 - 5766 S.K./8.mad) *Mart ayının başından yirmibeşinci günü akşamına kadar* vermeye mecburdurlar. *1*

MÜŞTEREK GENEL GİDERLER VE AMORTİSMANLARIN DAĞITILMASI:

Madde 43 - Birden fazla takvim yılına sirayet eden inşaat ve onarma işlerinde veya bu işlerin diğer işlerle birlikte yapılması halinde müşterek genel giderler ve amortismanlar aşağıdaki esaslara göre dağıtılır.

1. (Değişik bent: 17/12/2003 - 5024 S.K./7. md.) *1* Yıl içinde birden fazla inşaat ve onarma işinin birlikte yapılması halinde, her yıla ait müşterek genel giderler bu işlere ait harcamaların (enflasyon düzeltmesi yapılan dönemlerde düzeltilmiş tutarlarının) enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş tutarlarının birbirine olan nispeti dahilinde;

2. (Değişik bent: 17/12/2003 - 5024 S.K./7. md.) *1* Yıl içinde tek veya birden fazla inşaat ve onarma işinin bu madde şümulüne girmeyen işlerle birlikte yapılması halinde, her yıla ait müşterek genel giderler, bu işlere ait harcamalar ile diğer işlere ait satış ve hasılat tutarlarının (enflasyon düzeltmesi yapılan dönemlerde bunların düzeltilmiş tutarlarının) birbirine olan nispeti dahilinde;

3. Birden fazla inşaat ve onarma işlerinde veya bu işlerle sair işlerde müştereken kullanılan tesisat, makina ve ulaştırma vasıtalarının amortismanları, bunların her işte kullanıldıkları gün sayısına göre.

İNŞAAT VE ONARMA İŞLERİNDE İŞİN BİTİMİ:

Madde 44 - (Değişik madde: 24/12/1980 - 2361/31 md.)

İnşaat ve onarma işlerinde geçici ve kesin kabul usulüne tabi olan hallerde geçici kabulün yapıldığını gösteren tutanağın idarece onaylandığı tarih; diğer hallerde işin fiilen tamamlandığı veya fiilen bırakıldığı tarih bitim tarihi olarak kabul edilir.

Bitim tarihinden sonra bu işlerle ilgili olarak yapılan giderler ve her nam ile olursa olsun elde edilen hasılat, bu giderlerin yapıldığı veya hasılatın elde edildiği yılın kar veya zararının tespitinde dikkate alınır.

ULAŞTIRMA İŞLERİNDE MATRAH:

Madde 45 - (Değişik madde: 31/12/1981 - 2574/8 md.)

Dar mükellefiyete tabi olanların Türkiye ile yabancı memleketler arasında yaptıkları ulaştırma işlerinde elde ettikleri kazançlar, Kurumlar Vergisine tabi yabancı ulaştırma kurumlarının kazançlarının tayinine ait esaslara göre tespit olunur.

BASİT USULDE TİCARİ KAZANCIN TESBİTİ:

Madde 46 - (Değişik madde: 22/07/1998 - 4369/31 md.)

Basit usulde ticari kazanç, bir hesap dönemi içinde elde edilen hasılat ile giderler ve satılan malların alış bedelleri arasındaki müspet farktır. Bu fark yapılan faaliyetle ilgili olarak Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre alınması ve verilmesi mecburi olan alış ve giderler ile hasılatlara

ilişkin belgelerde yazılı tutarlara göre hesaplanır. Bu suretle tespit ve beyan olunan kazanç vergi tarhına esas alınır. Bu usulde vergilendirilenler, kazancın tespiti ve Vergi Usul Kanununun defter tutma hükümleri hariç, bildirme, vesikalar, muhafaza, ibraz, diğer ödevler ve ceza hükümleri ile bu Kanun ve diğer kanunlarda yer alan ikinci sınıf tüccarlar hakkındaki hükümler tabidirler.

Basit usulde vergilendirilen mükellefler, faaliyetlerine ilişkin mal alış ve giderleriyle hasılatlarını gösteren belgeleri ayrı ayrı dosyalarda saklamak zorundadırlar. Bu belgelerin kayıtları, mükelleflerin bağlı buldukları meslek odalarının oluşturdukları bürolarda tutulur. Bu bürolarda 13/06/1989 tarihli ve 3568 sayılı Kanuna göre yetki almış yeterli sayıda meslek mensubunun çalıştırılması zorunludur. Bu büroların kayıt, tasdik ve vergi dairesine karşı yükümlülükleri ile diğer usuller Maliye Bakanlığınca belirlenir.

Basit usule tabi ticaret erbabından, sahte veya muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge düzenlendiği veya kullandığı tesbit edilenler, bu hususun kendilerine tebliğ edildiği tarihi takip eden aybaşından itibaren ikinci sınıf tüccarlara ilişkin hükümlere tabi olurlar.

Aynı işte ortak olarak çalışanlar hakkında 47 nci maddede yazılı yıllık kira bedeli ve 48 inci maddede yazılı iş hacmi ölçüleri toplu olarak, diğer şartlar ortakların her biri için ayrı ayrı aranır. Ortaklarından birisi gerçek usule göre gelir vergisine tabi bulunan ortaklıklarda, diğer ortakların ticari kazancı da gerçek usulde tespit olunur. Adi ortaklık halinde çalışanlardan aynı zamanda diğer şahsi bir işle de iştigal edenlerin gerçek veya basit usulden hangisine göre vergilendirileceği, 47 nci maddenin 2 numaralı bendi ile 48 inci maddede yer alan ölçülerden şahsi işine ait olanlara, ortaklıklardan hisesine düşen miktarların eklenmesi suretiyle tespit olunur. Şahsi işin mevcut olmaması halinde, muhtelif ortaklıklardaki hisselerin toplanması ile yetinilir.

Basit usule tabi olmanın şartlarından herhangi birine takvim yılı içinde kaybedenler, ertesi takvim yılı başından itibaren gerçek usulde vergilendirirler. Basit usulün şartlarına haiz olanlardan, bu usulden yararlanmak istemedikleri yazı ile bildirenler, bu talepleri doğrultusunda takip eden ay başından veya izleyen takvim yılı başından, yeni işe başlayanlar ise işe başlama tarihinden itibaren gerçek usulde vergilendirilirler. Herhangi bir şekilde gerçek usulde vergilendirilecek olanlar ve gerçek usulde vergilendirilen mükellefler, bir daha hiç bir şekilde basit usule dönemezler. Bu kişilerin aynı türden iş yapan eş ve çocukları da bu faaliyetleri nedeniyle basit usulden yararlanamazlar.

BASİT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARI:

Madde 47 - (Değişik madde: 24/12/1980 - 2361/34 md.)

Basit usule (...) tabi olmanın genel şartları şunlardır:

1. Kendi işinde bilfiil çalışmak veya bulunmak (işinde yardımcı işçi ve çırak kullanmak, seyahat, hastalık, ihtiyarlık, askerlik, tutukluluk ve hükümlülük gibi zaruri ayrılmalar dolayısıyla geçici olarak bilfiil işinin başında bulunmamak bu şartı bozamaz. Ölüm halinde iş sahibinin dul eşi veya küçük çocuklar, namına işe devam bulunduğu takdirde, bunların bilfiil işin başında bulunup bulunmamalarına bakılmaz).

2. (Değişik bent: 22/07/1998 - 4369/2 md.) İşyeri mülkiyetinin iş sahibine ait olması halinde emsal kira bedeli, kiralanmış olması halinde yıllık kira bedeli toplamı büyükşehir belediye sınırları içinde 2.300.000.000 lirayı diğer yerlerde 1.700.000.000 lirayı aşmamak.

3. Ticari, zirai veya mesleki faaliyetler dolayısıyla gerçek usulde Gelir Vergisine tabi olmamak.

2 ve 3 numaralı bent hükümleri öteden beri işe devam edenlerde takvim yılı başındaki, yeniden işe başlayanlarda ise işe başlama tarihindeki duruma göre uygulanır.

BASİT USULE TABİ OLMANIN ÖZEL ŞARTLARI:

Madde 48 - (Değişik madde: 22/07/1998 - 4369/33. md.)

Basit usule tabi olmanın özel şartları şunlardır:

1. Satın aldıkları malları olduğu gibi veya işledikten sonra satanların yıllık alımları tutarının otuzdört milyar lirayı veya yıllık satışları tutarının kırkyedi milyar lirayı aşmaması,

2. 1 numaralı bentte yazılı olanların dışındaki işlerle uğraşanların bir yıl içinde elde ettikleri gayri safi iş hasılatının onyediy milyar lirayı aşmaması,

3. 1 ve 2 numaralı bendlerde yazılı işlerin birlikte yapılması halinde, yıllık satış tutarı ile iş hasılatı toplamının otuzdört milyar lirayı aşmaması.

Milli piyango bileti, akaryakıt, şeker ve bunlar gibi kar hadleri emsallerine nazaran bariz şekilde düşük olarak tespit edilmiş bulunan emtia için, bu maddenin 1 ve 3 numaralı bendlerinde yazılı hadler yerine ilgili bakanlıkların mütaalası alınmak suretiyle, Maliye Bakanlığınca belirlenecek alım satım hadleri uygulanır. *1*

ÖZEL ŞARTLAR GÖSTERİLMİYEN İŞLER:

Madde 49 - (Mülga madde: 15/12/1990 - 3689/12 md.)

GÖTÜRÜ USULE TABİ OLMANIN ŞARTLARINI TAKVİM YILI İÇİNDE KAYBEDENLER:

Madde 50 - (Mülga madde: 22/07/1998 - 4369/82 md.)

BASİT USULÜN HUDUDU:

Madde 51 - Aşağıda yazılı olanlar, basit usulden (...) faydalanamazlar:

1. Kollektif şirket ortakları ile, komandit şirketlerin komandite ortakları;

2. İkrazat işleriyle uğraşanlar;

3. Sarraflar ile kıymetli maden ve mücevherat alım satımı ile uğraşanlar;

4. (Değişik bent: 25/05/1995 - 4108/20 md.) Bu Kanununun 94 üncü Maddesinin birinci fıkrasında sayılan kişi ve kurumlara karşı inşaat ve onarma işini taahhüt edenler ile bu mükelleflere karşı derece derece taahhütte bulunanlar.

5. Sigorta prodüktörleri;

6. Her türlü ilan ve reklam işleriyle uğraşanlar veya bu işlere tavassut edenler;

7. Gayrimenkul ve gemi alım satımı ile uğraşanlar;

8. (Değişik bent: 24/03/1988 - 3418/24 md.) Tavassut işi yapanlar (dayıbaşılar hariç);

9. (Ek bent: 24/12/1980 - 2361/36 md.) Maden işletmeleri, taş ve kireç ocakları, kum ve çakıl istihsal yerleri, tuğla ve kiremit harmanları işletenler;

10. (Ek bent: 24/12/1980 - 2361/36 md.) Şehirlerarası yük ve yolcu taşımacılığı yapanlar ile treyler, çekici ve benzerlerinin sahip veya işleticileri;

(Ek fıkra: 03/12/1988 - 3505/11 md.) (Yapısı itibariyle sürücüsünden başka ondört ve daha aşağı oturma yeri olan ve insan taşımaya mahsus motorlu kara taşıtları ile yolcu taşıyanlar hariç);

11. (Ek bent: 03/12/1988 - 3505/11 md.: Mülga bent: 11/08/1999 - 4444/14 md.)

12. (Ek bent: 24/12/1980 - 2361/36 md; Değişik: 26/12/1993 - 3946/12 md.) Maliye Bakanlığınca teklif edilen ve Bakanlar Kurulunca kararlaştırılan iş grupları, sektörler, il ve ilçeler, büyükşehir belediyeleri dahil olmak üzere il ve ilçelerin belediye sınırları(mücavir alanlar dahil), belediyelerin nüfusları, yöreler itibariyle veya sabit bir işyerinde faaliyette bulunup bulunmadığına göre gerçek usulde vergilendirilmesi gerekli görülenler.

İKİNCİ BÖLÜM : ZİRAİ KAZANÇ

ZİRAİ KAZANÇ, ZİRAİ FAALİYET, ZİRAİ İŞLETME, ÇİFTÇİ VE MAHSULÜN TARİFİ:

Madde 52 - (Değişik madde: 19/02/1963 - 202/21 md.)

Zirai faaliyetten doğan kazanç zirai kazançtır.

Zirai faaliyeti arazide, deniz, göl ve nehirlerde, ekim, dikim, bakım, üretme, yetiştirme ve ıslah yollarıyla veyahut doğrudan doğruya tabiatın istifade etmek suretiyle nebat, orman, hayvan, balık ve bunların mahsullerinin istihsalini, avlanmasını, avcılarını ve yetiştiricilerini tarafından

muhafazasını, taşınmasını, satılmasını veya bu mahsullerden sair bir şekilde faydalanılmasını ifade eder.

Bazı nebat ve hayvan nevilerinde istihsalin doğrudan doğruya arazi üzerinde yapılmaması zirai faaliyetin mahiyetini değiştirmez.

Aşım yaptırmak maksadiyle erkek damızlık beslenmesi, çiftçiye ait her türlü ziraat makina ve aletlerinin başka çiftçilerin zirai istihsal işlerinde çalıştırılması da zirai faaliyetlerden sayılır.

Mahsullerin değerlendirilmeleri maksadiyle ve zirai istihsale müteferri olarak işlenmesi de zirai faaliyete girer. Ancak, bu ameliye, aynı teşebbüsün cüzünü teşkil eden bir işletmede vukua geliyorsa, bu ameliyenin zirai faaliyet sayılabilmesi için işletmenin sinai bir müessese ehemmiyet ve genişliğinde olmaması ve faaliyetini, cüz'ün te°kil ettiği te°ebbüsün mahsullerine hasretmesi °arttır.

Satı°ların dükkan ve mağaza açılarak yapılması halinde, mahsullerin dükkan ve mağazaya gelinceye kadar geçirdikleri safhalar zirai faaliyet sahasında kalır. Çiftçiler tarafından doğrudan doğruya zirai faaliyetleri ile ilgili alım satım i°lerinin tedviri için açılan yazıhaneler, faaliyetleri bu mevzua münhasır kalmak °artiyle dükkan ve mağaza sayılmaz.

Yukarıda yazılı faaliyetlerin içinde yapıldığı i°letmelere zirai i°letme, bu i°letmeleri i°leten gerçek ki°ilere (adi °irketler dahil), vergiye tabi olsun veya olmasınlar, çiftçi ve bu faaliyetler neticesinde istihsal olunan Maddelere de mahsul denir.

Kollektif °irketlerle adi veya eshamlı komandit °irketler zirai faaliyetle i°tigel etseler dahi çiftçi sayılmazlar. Zirai faaliyetle i°tigel eden kollektif °irketlerin ortakları ile komandit °irketlerin komandite ortaklarının °irket karından aldıkları paylar °ahsi ticari kazanç hükmündedir.

Bir çiftçiye veya ortaklığa ait olup aynı köy sınırları içinde veya birbirine biti°ik arazi üzerinde bulunan yahut istihsal °artlarına göre birbirine bağıllık ve beraberlik arz eden i°letmeler tek i°letme sayılır.

ZİRAİ KAZANCIN TESBİT ŞEKİLLERİ:

Madde 53 - (Değişik madde: 22/07/1998 - 4369/34 md.)

Çiftçilerin elde ettikleri zirai kazançlar, bu Kanunun 94 üncü maddesine göre hasılatları üzerinden tevkifat yapılmak suretiyle vergilendirilir. 54 üncü maddede yazılı işletme büyüklüğü ölçülerini aşan çiftçiler ile bir biçerdövere veya bu mahiyetteki bir motorlu araca veya on yaşına kadar ikiden fazla traktöre sahip olan çiftçilerin kazançları gerçek usule (zirai işletme hesabı veya diledikleri takdirde bilanço esasına göre) tesbit olunarak vergilendirilir. Kazançları gerçek usulde vergilendirmeyen çiftçiler bu kazançları için beyanname vermezler. (Ek cümle: 30/07/2003 - 4962 S.K./6. md.) Ancak, çiftçiye ait olmakla beraber zirai işletmeye dahil edilmeyen biçerdöver veya bu mahiyetteki bir motorlu araç veya on yaşına kadar ikiden fazla traktörün işletilmesinden elde edilen gelirler ticari kazanç hükümlerine göre vergilendirilir.

Bu hükmün tatbikinde, aile reisi ile birlikte yaşayan eş ve velayet altındaki çocuklara ait işletmeler ile ortaklık halindeki işletmelerde, işletme büyüklüğü toplu olarak nazara alınır. Ortaklıklarda, ortaklığın birden fazla işletmeye taalluk etmesi veya işletmelerin ayrı ayrı mahallerde bulunması durumu değiştirmez. 52 nci maddede yazılı tek işletmelerde işletme birden fazla ortaklıklara ait olsa bile bu ortaklıklara ait işletme büyüklüğü toplanmak suretiyle nazara alınır. Birden fazla zirai işletmede ayrı ayrı şahıslarla ortaklığı bulunanların işletme büyüklüğü ölçülerinin tespitinde ortaklık payları toplamı esas alınır.

54 üncü maddede yazılı ziraat gruplarının bir kaç tanesi içine giren zirai faaliyetlerinin bir arada yapılması halinde, en fazla iki gruba ait işletme büyüklükleri, bu gruplar için tespit olunan hadlerin yarısını aşanlar gerçek usulde vergilendirilir.

Gerçek şahsi işletmesi gerekse dahil bulunduğu ortaklıklar müstakilen işletme büyüklüğü ölçüsünün altında kaldığı halde, kendisine ait işletmenin ve ortaklıklardaki payların toplamı bu ölçüyü aşan çiftçiler gerçek usulde vergilendirilir. Payları toplamı ölçüleri aşmayan diğer ortaklar tevkifat yoluyla vergilendirilirler. Yarıcılık ortaklık sayılır.

Kazançları gerçek usulde vergilendirilmeyen çiftçiler, yazılı olarak vergi dairesinden istemde bulunmaları halinde izleyen vergilendirme dönemi başından, işe yeni başlayanlar, işe başlama tarihinden itibaren gerçek usule geçebilirler. 54 üncü maddede yazılı ölçüleri aşanlar müteakip vergilendirme dönemi başından itibaren gerçek usulde; gerçek usule tabi olanlardan bu ölçülerin altında kalanlar müteakip vergilendirme dönemi başından itibaren hasılatları üzerinden tevkifat yapılmak suretiyle vergilendirilirler.

Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre belge alma, verme, saklama ve ibraz yükümlülüklerine uymayan (Mülga ibare : 25/05/2007-5661 S.K./3.mad) çiftçiler, çeşitli kamu kurum ve kuruluşları tarafından verilen avans, kredi, sübvansiyon, prim gibi ayni ve nakdi destek unsurlarından yararlanamazlar. Bu hükmün uygulanmasına ilişkin usuller, ilgili kuruluşların görüşleri de alınarak Maliye Bakanlığınca belirlenir.

İŞLETME BÜYÜKLÜĞÜ ÖLÇÜLERİ:

Madde 54 - (Değişik madde: 22/07/1998 - 4369/35 md.

Zirai kazancın gerçek usulde tesbiti bakımından bir takvim yılı içinde dikkate alınacak ölçüler şunlardır;

A) Arazi üzerinde yapılan faaliyetlerde

1 inci grup: Hububat ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı; taban arazide 600, (900) kıraç arazide 1200 (1700) dönüm;

2 nci grup: Bakliyat, afyon, susam, keten, kendir ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 300 (1000) dönüm;

3 üncü grup: Ayçiçeği ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 600 (950) dönüm;

4 üncü grup: Pamuk ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 300 (400) dönüm;

5 inci grup: Çeltik ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 200 (300) dönüm;

6 ncı grup: Pancar ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 200 (300) dönüm;

7 nci grup: Patates, soğan, sarmısak ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 200 (200) dönüm;

8 inci grup: Çay ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 40 (150) dönüm (Mahsul verebilecek hale gelmeyenler hariç);

9 uncu grup: Tütün ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 200 (200) dönüm;

- 10 uncu grup: Sebze ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 200 (200) dönüm;
11 inci grup: Sera ve çiçekçilik ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 8 (8) dönüm;
12 nci grup: Kavun ve karpuz ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 300 (300) dönüm;
13 üncü grup: Meyve verebilecek hale gelmiş fındık ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 250 (250) dönüm;
14 üncü grup: Meyve verebilecek hale gelmiş bağ ve incir ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 250 (250) dönüm;
15 inci grup: Meyve verebilecek hale gelmiş antep fıstığında 1500 (2500) ağaç;
16 ncı grup: Meyve verebilecek hale gelmiş zeytinliklerde 2500 (4500) ağaç;
17 nci grup: Meyve verebilecek hale gelmiş narenciyede 1250 (1500) ağaç;
18 inci grup: Meyve verebilecek hale gelmiş elmada 1000 (2000) ağaç;
19 uncu grup: Muz ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 20 (30) dönüm;
20 nci grup: Meyve verebilecek hale gelmiş kayısıda 1000 (2000) ağaç;
21 inci grup: Meyve verebilecek hale gelmiş armut, kiraz, vişne, şeftali de 1000 (2000) ağaç;
22 nci grup: Diğer meyve ürün ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 1000 dönüm (Meyve ve ürün verebilecek hale gelmeyenler ile palamut hariç); (1)
23 üncü grup: Büyükbaş hayvan sayısı 150 (150) adet (İş hayvanları ile iki yaşından küçük, büyükbaş hayvanlar hariç);
24 üncü grup: Küçükbaş hayvan sayısı 500 (750) adet (Bir yaşından küçük, küçükbaş hayvanlar ile kümes hayvanları hariç);

B) Arazi üzerinde yapılmayan zirai faaliyetler ile kara ve su avcılığında:

1 inci grup: Deniz ve iç su balıkları yetiştiriciliği;

a) Denizlerdeki sınırları belirlenebilen üretim alanlarında yapılan balık yetiştiriciliğinde (ağ kafes vb.) 500 (750) m²,

b) İç su balıkları yetiştiriciliğinde sınırları belirlenebilen havuz (beton, toprak vb), göl, gölet ve baraj gölleri gibi üretim alanlarında 600 (900) m²,

2 nci grup: Denizlerde yapılan balık avcılığında toplam tekne boyu 20 (20) metre;

3 üncü grup: Arıcılık ziraatinde kovan sayısı 500 (500) adet;

4 üncü grup: İpek böcekçiliği ziraatinde kutu sayısı 500 (500) adet;

Bakanlar Kurulu, Zirai Kazançlar, Merkez Komisyonunun teklifi üzerine, bu ölçüleri gerekli gördüğü bölgeler için yıllık olmak kaydıyla arazi ve ürün türlerine göre beş katına kadar artırmaya veya kanuni haddenden az olmamak üzere yeniden tespit etmeye yetkilidir. Bu şekilde tespit olunan ölçüler, Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihi takip eden takvim yılı başından itibaren yürürlüğe girer.

Yukarıda (A) bendinde zikredilen meyveli ve meyvesiz ağaçlarda meyve ve ürün verebilecek hale gelme durumu başlangıcı ile (B) bendinde işletme büyüklüğü gösterilmeyen zirai faaliyetlerde işletme büyüklüğü ölçüsü Tarım, Orman ve Maliye Bakanlıklarınca müştereken tespit olunur.

KAZANCIN ZİRAİ İŞLETME HESABI ESASINA GÖRE TESPİTİ:

Madde 55 - (Değişik madde: 24/12/1980 - 2361/39 md.)

Zirai işletme hesabı esasına göre zirai kazanç, hesap dönemi içinde para ile tahsil edilen veya alacak olarak tahakkuk eden hasılat ile, ödenen veya borçlanılan giderler arasındaki müspet farktır.

(Ek fıkra: 01/05/1981 - 2454/11 md.) Zirai kazancın işletme hesabı esasına göre tespitinde; hesap dönemi başındaki mahsullerin değeri giderlere, hesap dönemi sonundaki mahsullerin değeri ise hasıllata ilave olunur.

ZİRAİ İŞLETME HESABI ESASINA GÖRE HASILAT:

Madde 56 - (Değişik madde: 19/02/1963 - 202/25 md.)

Zirai işletme hesabı esasına göre hasıllat aşağıda yazılı unsurlardan terekküp eder:

1. Evvelki yıllardan devredilenler de dahil olmak üzere istihsal olunan, satın alınan veya sair suretlerle elde edilen her türlü zirai mahsullerin satış bedelleri (Primler, rıstrunlar ve benzerleri dahil);
2. Ziraat makina ve aletlerinin başka çiftçilerin zirai istihsal işlerinde çalıştırılması mukabilinde alınan bedeller;
3. Gider yazılan değerlerin satılması halinde bunların satış bedelleri;
4. Mahsullerin idrakinden evvel veya sonra hasara uğramalarından dolayı alınan sigorta tazminatları;
5. Amortisman tabi iktisadi kıymetlerin (Zirai istihsalde kullanılan gayrimenkuller hariç) satılması halinde Vergi Usul Kanununun 328 inci Maddesine göre hesaplanan hasıllat.

Zirai mahsullerin, istihsal vasıtaları ile zat, aile veya işletme ihtiyaçlarında kullanılmak üzere istihlak Maddeleri ile değiştirilmesi halinde verilen mahsulün emsal bedeli hasıllat sayılır.

(Değişik fıkra: 24/12/1980-2361/40 md.) Ziraat makine ve aletlerinin başka çiftçilerin zirai işlerinde çalıştırılması karşılığında herhangi bir istihlak Maddesi veya istihsal vasıtası alınması halinde alınan Madde veya vasıtaların emsal bedeli hasıllat sayılır.

İşletmede istihsal edilip de tohum, yem ve sair suretlerle işletmede kullanılan zirai mahsullerin emsal bedeli hasıllat sayılır; bu hasıllatın sene sonunda bir kalemde yazılması caizdir.

(Son fıkra mülga: 24/12/1980 - 2361/40 md.)

ZİRAİ İŞLETME HESABI ESASINDA GİDERLER:

Madde 57 - (Değişik madde: 19/02/1963 - 202/26 md.)

Tediye edilen veya borçlanılan meblağları ihtiva eden giderler aşağıda yazılı unsurlardan terekküp eder.

1. İşletme ile ilgili olarak tohum, gübre, fide, yem, ilaç ve benzeri Maddelerin tedariki için yapılan giderler;
2. Satılmak üzere satın alınan hayvanların, zirai mahsullerin ve diğer Maddelerin bedelleri;

3. İşletmelerde çalıştırılanlara ücret, prim ve sair namlarla hizmet mukabili yapılan ödemeler;
4. İşçilerin iaae, tedavi ve ilaç giderleri, sigorta primleri;
5. Zirai tesisat, makina, aletler ve taşıtların çalıştırılması ve bakımı için yapılan giderler (Yakıt, yağ, elektrik, yedek parça vesaire) ve tamir giderleri;
6. (Değişik bent: 24/12/1980 - 2361/41 md.) Vergi Usul Kanununa göre ayrılan amortismanlar;
7. Kira ve ücret mukabili kullanılan istihsal vasıtaları için yapılan ödemeler;
8. Zirai kazancın elde edilmesi ve idamesi için yapılan genel giderler;
  - a) İşletme için alınan ve işletme için harcanan borç paralarının faizleri;
  - b) İşletme ile ilgili olmak şartı ile ödenen aynı vergi, resim ve harçlar;
  - c) İşletme ile ilgili ve yapılan işin önemi ve genişliği ile mütenasip seyahat ve ikamet giderleri (Seyahat maksadının gerektirdiği süreye maksur olmak üzere);
  - d) İşletme ile ilgili olarak ödenen kira bedelleri;
  - e) Genel mahiyetteki sair giderler;
9. İşletme ile ilgili olmak şartıyla, mukavelenameye veya ilama veya kanun emrine istinaden ödenen zarar, ziyan ve tazminatlar;
10. Amortisman tabi iktisadi kıymetlerin (Zirai istihsalde kullanılan gayrimenkuller hariç) satılması halinde Vergi Usul Kanununun 328 inci Maddesine göre hesaplanan zararlar;
11. (Değişik bent: 04/12/1985 - 3239/52 md.) İşletmeye dahil olup, aynı zamanda zati veya ailevi ihtiyaçlar için de kullanılan taşıtların amortismanlarının tamamı ile giderlerinin yarısı.

(Ek fıkra: 24/12/1980 - 2361/41 md.) Muafiyetten veya götürü gider usulünden gerçek usule geçen çiftçilerin önceki yıllardan devreden ürünleri Vergi Usul Kanununun 45 inci Maddesinde belirtilen ortalama maliyet bedeli esasına göre değerlendirilerek gider yazılır.

(Mülga fıkra: 17/12/2003 - 5024 S.K./9. md.) *1*

HASILATTAN İNDİRİLEMEYECEK GİDERLER:

Madde 58 - (Değişik madde: 19/02/1963 - 202/27 md.)

41 inci Maddede yazılı giderler hasılatтан indirilemez. (İşletmede istihsal olunan mahsullerden teşebbüs sahibi ile eşi ve velayet altındaki çocukları tarafından istihlak edilenler hariç.)

KAZANCIN BİLANÇO ESASINA GÖRE TESBİTİ:

Madde 59 - (Değişik madde: 19/02/1963 - 202/28 md.)

(İlk fıkra mülga: 24/12/1980 - 2361/42 md.)

Çiftçiler, diledikleri takdirde, işletme hesabı veya götürü gider usulleri yerine bilanço esasına tabi tutulmalarını isteyebilirler.

Yazı ile yapılacak talep, müteakip vergilendirme dönemi başından, yeni işe başlayanlarda ise işe başlama tarihinden itibaren hüküm ifade eder. Bu suretle bilanço esasını kabul edenler iki yıl geçmedikçe bu usulden dönemezler.

Zirai kazancın bilanço esasına göre tesbitinde, 56, 57 ve 58 inci Maddeler hükmü de gözönünde tutularak, ticari kazancın bu husustaki hükümleri uygulanır.

GÖTÜRÜ GİDER USULÜNDEN GERÇEK KAZANÇ ESASINA VEYA BU USULDEN DİĞERİNE İNTİKAL:

Madde 60 - (Mülga madde: 22/07/1998 - 4369/82 md.)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM : ÜCRETLER

ÜCRETİN TARİFİ:

Madde 61 - (Değişik madde: 24/12/1980 - 2361/43 md.)

Ücret, işverene tabi belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerdir.

Ücretin ödenek, tazminat, kasa tazminatı (Mali sorumluluk tazminatı), tahsisat, zam, avans, aidat, huzur hakkı, prim, ikramiye, gider karşılığı veya başka adlar altında ödenmiş olması veya bir ortaklık münasebeti niteliğinde olmamak şartı ile kazancın belli bir yüzdesi şeklinde tayin edilmiş bulunması onun mahiyetini değiştirmez.

Bu kanunun uygulanmasında, aşağıda yazılı ödemeler de ücret sayılır.

1. 23 üncü Maddenin 11 numaralı bendine göre istisna dışında kalan emeklilik, maluliyet, dul ve yetim aylıkları;

2. Evvelce yapılmış veya gelecekte yapılacak hizmetler karşılığında verilen para ve ayınlarla sağlanan diğer menfaatler;

3. Türkiye Büyük Millet Meclisi, İl genel meclisi ve belediye meclisi üyeleri ile özel kanunlarına veya idari kararlara göre kurulan daimi veya geçici bütün komisyonların üyelerine ve yukarıda sayılanlara benzeyen diğer kimselere bu sıfatları dolayısıyla ödenen veya sağlanan para, ayın ve menfaatler;

4. Yönetim ve denetim kurulları başkanı ve üyeleriyle tasfiye memurlarına bu sıfatları dolayısıyla ödenen veya sağlanan para, ayın ve menfaatler;

5. (Değişik bent: 04/12/1985 - 3239/53 md.) Bilirkişilere, resmi arabuluculara, eksperlere, spor hakemlerine ve her türlü yarışma jürisi üyelerine ödenen veya sağlanan para, ayın ve menfaatler;

6. Sporculara transfer ücreti veya sair adlarla yapılan ödemeler ve sağlanan menfaatler.

İŞ VERENİN TARİFİ:

Madde 62 - İş verenler, hizmet erbabını işe alan, emir ve talimatları dahilinde çalıştıran gerçek ve tüzel kişilerdir.

(Değişik fıkra: 24/12/1980 - 2361/44 md.) 61 inci Maddenin 1 ila 6 numaralı bentlerinde yazılı ödemeleri yapanlar bu kanunda yazılı ödevleri yerine getirmek bakımından işveren hükmündedir.

GERÇEK ÜCRETLER:

Madde 63 - Ücretin gerçek safi değeri iş veren tarafından verilen para ve ayınlarla sağlanan menfaatler toplamından aşağıdaki indirimler yapıldıktan sonra kalan miktardır.

1. (Ek bent: 24/12/1980 - 2361/45 md.) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 190 ncı Maddesi uyarınca yapılan kesintilerle, Ordu Yardımlaşma Kurumu ve benzeri kamu kurumları için yapılan kanuni kesintiler,

2. (Değişik bend: 28/06/2001 - 4697 S.K./4. md.) Kanunla kurulan emekli sandıkları ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinde belirtilen sandıklara ödenen aidat ve primler;

3. (Değişik bend: 28/06/2001 - 4697 S.K./4. md.) Sigortanın veya emeklilik sözleşmesinin Türkiye'de kain ve merkezi Türkiye'de bulunan bir sigorta veya emeklilik şirketi nezdinde akdedilmiş olması şartıyla; ücretlinin şahsına, eşine ve küçük çocuklarına ait hayat, ölüm, kaza, hastalık, sakatlık, işsizlik, analık, doğum ve tahsil gibi şahıs sigorta poliçeleri için hizmet erbabı tarafından ödenen primler ile bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları,

İndirim konusu yapılacak prim, aidat ve katkıların toplamı, ödendiği ayda elde edilen ücretin %10'unu (bireysel emeklilik sistemi dışındaki şahıs sigorta poliçeleri için ödenen primlerde, ödendiği ayda elde edilen ücretin %5'ini) ve yıllık olarak asgari ücretin yıllık tutarını aşamaz. Bakanlar Kurulu bu oranı %20 oranına kadar (bireysel emeklilik sistemi dışındaki şahıs sigorta poliçeleri için %10 oranına kadar) artırmaya ve belirtilen haddi asgari ücretin yıllık tutarının iki katını geçmemek üzere yeniden belirlemeye yetkilidir.

4. (Ek bent: 04/12/1985-3239/54 md.) Çalışanlar tarafından ilgili kanunlarına göre, sendikalara ödenen aidatlar (Şu kadar ki, aidatın ödendiğinin tevsik edilmesi şarttır.),

5. (Mülga bent: 09/04/2003 - 4842 S.K./37. md.)

Ücretin gerçek değerinin tayininde, Gelir Vergisi gibi şahsi vergiler ücretten indirilmez.

Yabancı parasiyle ödenen ücretler ödeme gününün borsa rayiciyle Türk parasına çevrilir.

Hizmet erbabına verilen aylar, verildiği gün ve yerdeki ortalama perakende fiyatlarına göre; konut tedariki ve sair suretle sağlanan menfaatler, konutun emsal kirasına veya menfaatin emsal bedeline göre değeri.

DİĞER ÜCRETLER

Madde 64 - (Değişik ilk cümle: 26/12/1993 - 3946/14 md.) Aşağıda yazılı hizmet erbabının safi ücretleri (...) takvim yılı başında geçerli olan ve sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için uygulanan asgari ücretin yıllık brüt tutarının %25i'dir .

1. Kazançları basit usulde tesbit edilen ticaret erbabı (...) yanında çalışanlar;
2. Özel hizmetlerde çalışan şoförler;
3. Özel inşaat sahiplerinin ücretle çalıştırdığı inşaat işçileri;
4. (Değişik bent: 19/02/1963 - 202/30 md.) Gayrimenkul sermaye iradı sahibi yanında çalışanlar;
5. Gerçek ücretlerinin tesbitine imkan olmaması sebebiyle, Danıştayın müspet mütalaasıyla (...) Maliye Bakanlığınca bu kapsama alınanlar.

(Ek fıkra: 26/12/1993 - 3946/14 md.) (Değişik fıkra: 22/07/1998 - 4369/81. md.) Diğer ücretler için, yıllık beyanname verilmez, diğer gelirler nedeniyle beyanname verilmesi halinde de bunlar beyannameye ithal edilmez.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM : SERBEST MESLEK KAZANÇLARI

SERBEST MESLEK KAZANCININ TARİFİ:

Madde 65 - (Değişik madde: 19/02/1963 - 202/31 md.)

Her türlü serbest meslek faaliyetinden doğan kazançlar serbest meslek kazancıdır.

Serbest meslek faaliyeti; sermayeden ziyade şahsi mesaiye ilmi veya mesleki bilgiye veya ihtisasa dayanan ve ticari mahiyette olmıyan işlerin iş verene tabi olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapılmasıdır.

Tahkim işleri dolayısıyla hakemlerin aldıkları ücretler ile kollektif, adi komandit ve adi şirketler tarafından yapılan serbest meslek faaliyeti neticesinde doğan kazançlar da, serbest meslek kazancıdır.

SERBEST MESLEK ERBABI:

Madde 66 - Serbest meslek faaliyetini mutlak meslek halinde ifa edenler, serbest meslek erbabıdır. Serbest meslek faaliyetinin yanında meslekten başka bir iş veya görev ile devamlı olarak uğraşılması bu vasfı değıştirmez.

Bu Maddenin uygulanmasında:

1. Gümrük Komisyoncuları, bilumum borsa ajan ve acentaları, noterler, noterlik görevini ifa ile mükellef olanlar;
2. Bizzat serbest, meslek erbabı tarifine girmemekle beraber serbest meslek erbabını bir araya getirerek teşkilat kurmak veya bunlara sermaye temin etmek suretiyle veya sair suretlerle serbest meslek kazancından hisse alanlar.
3. Serbest meslek faaliyetinde bulunan kollektif ve adi şirketlerde ortaklar, adi komandit şirketlerde komanditeler;
4. (Değişik bend: 09/04/2003 - 4842 S.K./6. md.) Dava vekilleri, müşavirler, kurumlar ve tüccarlarla serbest meslek erbabının ticari ve mesleki işlerini takip edenler ve konser veren müzik sanatçıları;
5. (Ek bent: 22/07/1998 - 4369/36 md.) Vergi Usul Kanununun 155 inci maddesinde belirtilen şartlardan en az ikisini taşıyan ebe, sünnetçi, sağlık memuru, arzuhalci, rehber gibi mesleki faaliyette bulunanlar (Şartlardan en az ikisini taşımayanlar ile köylerde veya son nüfus sayımına göre belediye içi nüfusu 5000 'ini a°mayan yerlerde faaliyette bulunanların bu faaliyetlerine ili°kin kazançları gelir vergisinden muafır);

Bu i°leri dolayısıyla serbest meslek erbabı sayılırlar.

SERBEST MESLEK KAZANCININ TESBİTİ:

Madde 67 - Serbest meslek kazancı bir hesap dönemi içinde serbest meslek faaliyeti karşılığı olarak tahsil edilen para ve ayınlar ve diğer suretlerle sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerden bu faaliyet dolayısıyla yapılan giderler indirildikten sonra kalan farktır.

Müşteri veya müvekkilinden, serbest meslek faaliyeti ile ilgili olmak üzere para ve ayın şeklinde alınan gider karşılıkları kazanca ilave edilir.

(Ek fıkra: 24/12/1980 - 2361/46 md.) Amortismanı tabi iktisadi kıymetlerin elden çıkarılması halinde Vergi Usul Kanununun 328 inci Maddesine göre hesaplanan müspet fark kazanca eklenir.

Vergi, resim, harç, keşif, şahitlik, bilirkişilik ve ekspertiz gibi hususlara harcanmak üzere müşteri veya müvekkilden alınan ve tamamen bu hususlara sarf edilen para ve ayınlar kazanç sayılmaz.

(Değişik fıkra: 19/02/1963 - 202/32 md.) Serbest meslek erbabı, mesleki kazançlarını Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre tuttıkları "Serbest meslek kazanç defteri" ne istinaden tesbit ederler.
(...)

65 inci Maddenin son fıkrasında yazılı şirketler de mesleki kazançlarını "Serbest meslek kazanç defteri" üzerinden tesbit ederler. Bu şirketlerin bilanço esasına göre tuttıkları defterler serbest meslek kazancı defteri yerine geçer.

Serbest meslek erbabı için:

1 - İttıla hasıl etmeleri kaydiyle, namlarina, kamu müessesesine, icra dairesine, bankaya, notere veya postaya para yatırılması;

2 - Serbest meslek kazancı olarak doğan alacağın başka bir şahsa temliki (Temlikin ivazlı olup olmadığına bakılmaz. İvazlı temliklerde ivazın tahsil şartı aranmaz.) veya müşterisine olan borcu ile takası;

Tahsil hükmündedir.

Yabancı parasiyle yapılan ödemeler, ödeme gününün borsa rayici ile borsada, rayici yoksa Maliye Bakanlığınca tesbit edilecek kur üzerinden Türk parasına çevrilir.

(Ek fıkrâ: 19/02/1963 - 202/32 md.) Biletle girilen yerlerde faaliyette bulunan dar mükellefiyete tabi serbest meslek erbabı diledikleri takdirde, bilet bedelleri tutarından, bu bedellere dahil resimler düşüldükten sonra kalan miktarın yarısı safi kazanç sayılmak suretiyle vergilendirilirler.

MESLEKİ GİDERLER:

Madde 68 - (Değişik madde: 25/12/2003 - 5035 S.K./13. md.) *1*

Serbest meslek kazancının tespitinde aşağıda yazılı giderler hasıllattan indirilir:

1. Mesleki kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için ödenen genel giderler (İkametgahlarının bir kısmını iş yeri olarak kullananlar, ikametgah için ödedikleri kiranın tamamı ile ısıtma ve aydınlatma gibi diğer giderlerin yarısını indirebilirler. İş yeri kendi mülkü olanlar kira yerine amortismanı, ikametgahı kendi mülkü olup bunun bir kısmını iş yeri olarak kullananlar amortismanın yarısını gider yazabilirler.).

2. Hizmetli ve işçilerin iş yerinde veya iş yerinin müstemilatındaki iaşe ve ibate giderleri, tedavi ve ilaç giderleri, sigorta primleri ve emekli aidatı (bu primlerin ve aidatın geri alınmamak üzere Türkiye'de kain sigorta şirketlerine veya emekli ve yardım sandıklarına ödenmiş olması ve emekli ve yardım sandıklarının tüzel kişiliği haiz bulunmaları şartıyla) ile 27 nci maddede yazılı giyim giderleri.

3. Mesleki faaliyetle ilgili seyahat ve ikamet giderleri (seyahat maksadının gerektirdiği süre ile sınırlı olmak şartıyla).

4. Mesleki faaliyette kullanılan tesisat, demirbaş eşya ve envantere dahil taşıtlar için Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre ayrılan amortismanlar (amortismanına tabi iktisadi kıymetlerin elden çıkarılması halinde aynı Kanunun 328 inci maddesine göre hesaplanacak zararlar dahil).

5. Kiralanan veya envantere dahil olan ve işte kullanılan taşıtların giderleri.
6. Alınan mesleki yayınlar için ödenen bedeller.
7. Mesleki faaliyetin ifası için ödenen mal ve hizmet alım bedelleri.
8. Serbest meslek faaliyetleri dolayısıyla emekli sandıklarına ödenen giriş ve emeklilik aidatları ile mesleki teşekküllere ödenen aidatlar.
9. Mesleki kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için ödenen meslek, ilan ve reklam vergileri ile iş yerleriyle ilgili aynı vergi, resim ve harçlar.
10. Mesleki faaliyetle ilgili olarak kanun, ilam ve mukavelenameye göre ödenen tazminatlar.

Her türlü para cezaları ve vergi cezaları ile serbest meslek erbabının suçlarından doğan tazminatlar gider olarak indirilemez.

GÖTÜRÜ USUL:

Madde 69 - (Mülga madde: 22/07/1998 - 4369/82 md.)

BEŞİNCİ BÖLÜM : GAYRİMENKUL SERMAYE İRADI

GAYRİMENKUL SERMAYE İRADININ TARİFİ:

Madde 70 - Aşağıda yazılı mal ve hakların sahipleri, mutasarrıfları, zilyedleri, irtifak ve intifa hakkı sahipleri veya kiracıları tarafından kiraya verilmesinden elde edilen iratlar gayrimenkul sermaye iradıdır:

1. Arazi, bina (Döşeli olarak kiraya verilenlerde döşeme için alınan kira bedelleri dahildir.), maden suları, menba suları, madenler, taş ocakları, kum ve çakıl istihsal yerleri, tuğla ve kiremit harmanları, tuzlalar ve bunların mütemmim cüzileri ve teferruatı;
2. Voli mahalleri ve dalyanlar;
3. Gayrimenkullerin, ayrı olarak kiraya verilen, mütemmim cüzileri ve teferruatı ile bilumum tesisatı, demirbaş eşyası ve döşemeleri;
4. Gayrimenkul olarak tescil edilen haklar;
5. (Değişik bent: 04/12/1985 - 3239/55 md.) Arama, işletme ve imtiyaz hakları ve ruhsatları, ihtira beratı (İhtira beratının mucitleri veya kanuni mirasçıları tarafından kiralanmasından doğan kazançlar, serbest meslek kazancıdır.), alameti farika, marka, ticaret unvanı, her türlü teknik resim, desen, model, plan ile sinema ve televizyon filmleri, ses ve görüntü bantları, sanayi ve ticaret ve bilim alanlarında elde edilmiş bir tecrübeye ait bilgilerle gizli bir formül veya bir imalat

usulü üzerindeki kullanma hakkı veya kullanma imtiyazı gibi haklar (Bu hakların kullanılması için gerekli malzeme ve teçhizat bedelleri de gayrimenkul sermaye iradı sayılır.);

6. (Değişik bent: 19/02/1963 - 202/35 md.) Telif hakları (Bu hakların, müellifleri veya bunların kanuni mirasçıları tarafından kiralanmasından doğan kazançlar, serbest meslek kazancıdır.);

7. (Değişik bent: 19/02/1963 - 202/35 md.) Gemi ve gemi payları (Motorlu olup olmadıklarına ve tonilolarına bakılmaz) ile bilumum motorlu tahmil ve tahliye vasıtaları;

8. (Değişik bent: 04/12/1985 - 3239/55 md.) Motorlu nakil ve cer vasıtaları, her türlü motorlu araç, makine ve tesisat ile bunların eklentileri.

(Değişik fıkra: 04/12/1985 - 3239/55 md.) Yukarıda yazılı mallar ve haklar ticari veya zirai bir işletmeye dahil bulunduğu takdirde bunların iratları ticari veya zirai kazancın tespitine müteallik hükümlere göre hesaplanır.

(Değişik fıkra: 04/12/1985 - 3239/55 md.) Tüccarlara ait olsa dahi, işletmeye dahil bulunmayan gayrimenkullerle haklar hakkında bu bölümdeki hükümler uygulanır.

(Değişik fıkra: 24/12/1980 - 2361/49 md.) Vakfın gelirinden hizmet karşılığı olmayarak alınan hisseler ile zirai faaliyete bilfiil iştirak etmeksizin sadece üründen pay alan arazi sahiplerinin gelirleri bu kanunun uygulanmasında gayrimenkul sermaye iradı addolunur.

SAFİ İRAT:

Madde 71 - Gayrimenkul sermaye iradından safi irat, gayrisafi hasılatı iradın sağlanması ve idamesi için yapılan giderler indirildikten sonra kalan müspet farktır.

GAYRİSAFİ HASILAT:

Madde 72 - Gayrimenkul sermaye iratlarında, gayrisafi hasılat, 70 inci Maddede yazılı mal ve hakların kiraya verilmesinden bir takvim yılı içinde o yıla veya geçmiş yıllara ait olarak nakten veya aynen tahsil edilen kira bedellerinin tutarıdır.

Ayın olarak tahsil edilen kiralarda, Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre emsal bedeli ile paraya çevrilir.

Kiracı tarafından gayrimenkulü genişletecek veya iktisadi değerini devamlı suretle artıracak şekilde gayrimenkule ilave edilen kıymetler, kira müddetinin hitamında bedelsiz (Kıymetlerin emsal bedelinden düşük değerle devri halinde, aradaki fark bedelsiz devir sayılır.) olarak kiralayana devrolunduğu takdirde, mezkur kıymetler kiralıyan bakımından, bu tarihte aynen tahsil olunmuş addolunur.

Gelecek yıllara ait olup peşin tahsil olunan kiralarda, ilgili buldukları yılların hasılatı sayılır. Şu kadar ki, ölüm ve memleketi terk hallerinde mükellefiyetin kalktığı tarihi takibeden zamanlara ait olmak üzere peşin tahsil olunan kiralarda, mükellefiyetin kalktığı dönemin hasılatı addolunur.

Gayrimenkul iradı sahipleri için,

1. İttıla hasıl etmeleri kaydıyle, namlarına, kamu müessesesine, icra dairesine, bankaya, notere veya postaya para yatırılması;
2. Kira olarak doğan alacağın başka bir şahsa temlik (Temlikin ivazlı olup olmadığına bakılmaz. İvazlı temliklerde ivazın tahsil şartı aranmaz.) veya kiracısına olan borcu ile takası; tahsil hükmündedir.

Yabancı parasiyle yapılan ödemeler, ödeme gününün borsa rayici ile, borsada rayici yoksa Maliye Bakanlığınca tesbit edilecek kur üzerinden Türk Parasına çevrilir.

EMSAL KİRA BEDELİ ESASI:

Madde 73 - (Değişik fıkra: 04/12/1985 - 3239/56 md.) Kiraya verilen mal ve hakların kira bedelleri emsal kira bedelinden düşük olamaz. Bedelsiz olarak başkalarının intifana bırakılan mal ve hakların emsal kira bedeli, bu mal ve hakların kirası sayılır. Bina ve arazide emsal kira bedeli, yetkili özel mercilerce veya mahkemelerce takdir veya tespit edilmiş kirası, bu suretle takdir veya tespit edilmiş kira mevcut değilse Vergi Usul Kanununa göre belirlenen vergi değerinin %5'idir. Diğer mal ve haklarda emsal kira bedeli, bu mal ve hakların maliyet bedelinin, bu bedel bilinmiyorsa, Vergi Usul Kanununun servetlerin değerlendirilmesi hakkındaki hükümlerine göre belli edilen değerlerinin %10'udur.

A°ağıda yazılı hallerde emsal kira bedeli esası uygulanmaz:

1. Bo° kalan gayrimenkullerin muhafazaları maksadiyle bedelsiz olarak ba°kalarının ikametine bırakılması;
2. (Değişik bent: 04/12/1985 - 3239/56 md.) Binaların mal sahiplerinin usul, fûru veya karde°lerinin ikametine tahsis edilmesi (Usul, fûru veya karde°lerden herbirinin ikametine birden fazla konut tahsis edilmi° ise bu konutların yalnız birisi hakkında emsal kira bedeli hesaplanmaz. Karde°ler evli ise e°lerden sadece biri için emsal kira bedeli hesaplanmaz.);
3. Mal sahibi ile birlikte akrabaların da aynı evde veya dairede ikamet etmesi;
4. (Ek bent: 04/12/1985 - 3239/56 md.) Genel bütçeye dahil daireler ve katma bütçeli idareler, il özel idareleri ve belediyeler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarınınca yapılan kiralamalarda.

GİDERLER:

Madde 74 - (Değişik fıkra: 24/12/1980 - 2361/51 md.) Safi iradın bulunması için, 21 inci Maddeye göre istisna edilen gayrisafi hasıllata isabet edenler hariç olmak üzere gayrisafi hasıllattan aşağıda yazılı giderler indirilir.

1. Kiraya veren tarafından ödenen aydınlatma, ısıtma, su ve asansör giderleri;
2. Kiraya verilen malların idaresi için yapılan ve gayrimenkulün ehemmiyeti ile mütenasip olan idare giderleri;
3. Kiraya verilen mal ve haklara mütaallik sigorta giderleri;

4. (Değişik bent: 22/07/1998 - 4369/38 md.) Kiraya verilen mal ve haklar dolayısıyla yapılan ve bunlara sarf olunan borçların faizleri ile konut olarak kiraya verilen bir adet gayrimenkulün iktisap yılından itibaren beş yıl süre ile iktisap bedelinin %5'i (İktisap bedelinin %5'i tutarındaki bu indirim, sadece ilgili gayrimenkule ait hasıllata uygulanır. Ancak, indirilmeyen kısım 88 inci maddenin 3 üncü fıkrasının uygulanmasında gider fazlalığı sayılmaz.);

5. (Değişik bent: 24/12/1980 - 2361/51 md.) Kiraya verilen mal ve haklar için ödenen vergi, resim, harç ve şerefiyelerle kiraya verenler tarafından ödenmiş olmak şartıyla belediyelere ödenen harcamalara iştirak payları;

6. Kiraya verilen mal ve haklar için ayrılan amortismanlar (Amortisman tabi değer, malum ise maliyet bedeli, malum değilse, bina ve arazi için vergi değeri, diğer mallar için Vergi Usul Kanununun 267 nci Maddesinin 3 üncü sırasına göre tesbit edilen emsal değeridir);

7. Kiraya verenin yaptığı onarım giderleri (Emlakin iktisadi değerini artıracak surette tevsii, tadili veya bunlara ilaveler yapılması için ihtiyar olunan giderler onarım gideri sayılmaz);

8. Kiraya verilen mal ve haklara ait bakım ve idame giderleri;

9. Kiraladıkları mal ve hakları kiraya verenlerin ödedikleri kiralar ve diğer gerçek giderler;

10. (Değişik bent: 24/12/1980 - 2361/51 md.) Sahibi buldukları konutları kiraya verenlerin kira ile oturdukları konutun kira bedeli (kira indirimi gayri safi hasıllattan bu Maddenin 1 ila 9 ve 11 numaralı bentlerinde yazılı giderler düşüldükten sonra, kalan miktar üzerinden yapılır; kiranın indirilemeyen kısmı 88 inci Maddenin 3 üncü fıkrasının uygulanmasında gider fazlalığı sayılmaz);

11. (Ek bent: 19/02/1963 - 202/37 md.) Kiraya verilen mal ve haklarla ilgili olarak mukavelenameye, kanuna veya ilama istinaden ödenen zarar, ziyan ve tazminatlar.

Gayrimenkul sermaye mahiyetindeki mal ve hakların kısmen kiraya verilmesi halinde, yukarıda yazılı giderlerden yalnız bu kısma isabet edenler hasıllattan indirilebilir.

(Değişik fıkra: 24/12/1980 - 2361/51 md.) Mükellefler (hakları kiraya verenler hariç) diledikleri takdirde yukarıda yazılı giderlere karşılık olmak üzere hasıllatlarından %25'ini götürü olarak indirebilirler. Götürü gider usulünü kabul edenler iki yıl geçmedikçe bu usulden dönemezler.

Bu Madde hükmünün uygulanmasında para cezaları ve vergi cezaları hasıllattan gider olarak indirilemez.

ALTINCI BÖLÜM : MENKUL SERMAYE İRADI

TARİFİ:

Madde 75 - (Değişik madde: 24/12/1980 - 2361/52 md.)

Sahibinin ticari, zirai veya mesleki faaliyeti dışında nakdi sermaye veya para ile temsil edilen değerlerden müteşekkil sermaye dolayısıyla elde ettiği kar payı, faiz, kira ve benzeri iratlar menkul sermaye iradıdır.

Kaynağı ne olursa olsun aşağıda yazılı iratlar menkul sermaye iradı sayılır:

1. (Değişik bent: 31/12/1981 - 2574/13 md.;Değişik bent: 21/02/2007-5582 S.K./28.mad.) Her nevi hisse senetlerinin kâr payları (kurucu hisse senetleri ve diğer intifa hisse senetlerine verilen kâr payları ve pay sahiplerine hazırlık dönemi için faiz olarak veya başka adlarla yapılan her türlü ödemeler ile Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım fonları katılma belgelerine ödenen kâr payları ile konut finansmanı fonlarını temsilen ihraç edilen ipotek dayalı menkul kıymetlere ve varlık finansmanı fonlarını temsilen ihraç edilen varlığa dayalı menkul kıymetlere ödenen faiz, kâr payı veya benzeri gelirler dahil.);

2. (Değişik bent: 04/12/1985 - 3239/57 md.) İştirak hisselerinden doğan kazançlar (Limited Şirket ortaklarının, iş ortaklıkları ortaklarının ve komanditerlerin kar payları ile kooperatiflerin dağıttıkları kazançlar bu zümreye dahildir. Kooperatiflerin ortakları ile yaptıkları muamelelerden doğan karların ortaklara, kooperatifle yaptıkları muameleler nisbetinde tevzii, kazanç dağıtımı sayılmaz.)

(Ek paragraf: 28/03/2007-5615 S.K./4.mad) 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 7 nci maddesindeki şartların birlikte gerçekleşmesi halinde; Türkiye'de yerleşik gerçek kişilerin doğrudan veya dolaylı olarak ayrı ayrı ya da birlikte sermayesinin, kâr payının veya oy kullanma hakkının en az % 50'sine sahip olmak suretiyle kontrol ettikleri yurt dışı iştiraklerinin kazançları dağıtılsın veya dağıtılmasın, iştirakin hesap döneminin kapandığı ayı içeren yıl itibarıyla dağıtılan kâr payı sayılır. Türkiye'de vergilendirilmiş kazancın iştirak tarafından sonradan dağıtılması durumunda, elde edilen kâr paylarının vergilendirilmiş kısmı bu tutardan indirilir.

(Ek paragraf: 28/03/2007-5615 S.K./4.mad) 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 7 nci maddesindeki şartların birlikte gerçekleşmesi halinde; Türkiye'de yerleşik gerçek kişilerin doğrudan veya dolaylı olarak ayrı ayrı ya da birlikte sermayesinin, kâr payının veya oy kullanma hakkının en az % 50'sine sahip olmak suretiyle kontrol ettikleri yurt dışı iştiraklerinin kazançları dağıtılsın veya dağıtılmasın, iştirakin hesap döneminin kapandığı ayı içeren yıl itibarıyla dağıtılan kâr payı sayılır. Türkiye'de vergilendirilmiş kazancın iştirak tarafından sonradan dağıtılması durumunda, elde edilen kâr paylarının vergilendirilmiş kısmı bu tutardan indirilir.

Adi komandit şirketlerde komanditerlerin kar payları, şirket karının ilişkin bulunduğu takvim yılında elde edilmiş sayılır;

3. Kurumların idare meclisi Başkan ve üyelerine verilen kar payları;

4. (Değişik bend: 09/04/2003 - 4842 S.K./7. md.)(1) Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca yıllık veya özel beyanname veren dar mükellef kurumların, indirim ve istisnalar düşülmeden önceki kurum kazancından, hesaplanan kurumlar vergisi düşüldükten sonra kalan kısmı,

5. (Değişik bent: 22/07/1998 - 4369/39 md.;Değişik bent: 21/02/2007-5582 S.K./28.mad.) nevi tahvil (ipotek finansmanı kuruluşları ve konut finansmanı kuruluşları tarafından ihraç edilen

ipoteğe dayalı menkul kıymetler hariç ipotekli sermaye piyasası araçları, varlık teminatlı menkul kıymetler dahil) ve Hazine bonosu faizleri ile Toplu Konut İdaresi, Kamu Ortaklığı İdaresi ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlerden sağlanan gelirler (Döviz cinsinden yahut dövize, altına veya başka bir değere endeksli menkul kıymetlerin itfası sırasında oluşan değer artışları irat sayılmaz.);

6. (Değişik bent: 04/12/1985 - 3239/57 md.) Her nevi alacak faizleri (Adi, imtiyazlı, rehinli, senetli alacaklarla cari hesap alacaklarından doğan faizler ve kamu tüzelkişilerince borçlanılan ve senede bağlanmış olan meblağlar için ödenen faizler dahil.);

7. Mevduat faizleri (Bankalara, bankerlere, tasarruf sandıklarına, tevdiat kabul eden diğer müesseselere yatırılan vadeli, vadesiz paralara ödenen faizler, bunlar dışında kalan kişi ve kuruluşlardan devamlı olarak para toplama işi ile uğraşanların her ne şekilde ve ad altında olursa olsun toplanan paralara sağladıkları gelirler ve menfaatler ile bankalar ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan aracı kurumlar arasındaki borsa para piyasasında değerlendirilen paralara ödenen faizler de mevduat faizi sayılır.);

8. Hisse senetleri ve tahvillerin vadesi gelmemiş kuponlarının satışından elde edilen bedeller;

9. İştirak hisselerinin sahibi adına henüz tahakkuk etmemiş kar paylarının devir ve temlik karşılığında alınan para ve ayınlar;

10. Her çeşit senetlerin iskonto edilmesi karşılığında alınan iskonto bedelleri;

11. (Mülga bent: 04/12/1985 - 3239/57 md.)

12. (Değişik bent: 04/12/1985 - 3239/57 md.) Faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kar payları ile kar ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kar payları ve özel finans kurumlarınca kar ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kar payları.

13. (Mülga bend: 09/04/2003 - 4842 S.K./37. md.)(2)

14. (Ek bent: 26/12/1993 - 3946/16 md.) Bu Maddenin ikinci fıkrasının 5 numaralı bendinde yer alan menkul kıymetlerin geri alım veya satım taahhüdü ile iktisap veya elden çıkarılması karşılığında sağlanan menfaatler.

15. (Ek bend: 28/06/2001 - 4697 S.K./5. md.) Tüzel kişiliği haiz emekli sandıkları, yardım sandıkları ile emeklilik ve sigorta şirketleri tarafından;

a) On yıl süreyle prim, aidat veya katkı payı ödemediği ayrılanlara yapılan ödemeler,

b) On yıl süreyle katkı payı ödemiş olmakla birlikte bireysel emeklilik sisteminden emeklilik hakkı kazanmadan ayrılanlar ile diğer sandık ve sigortalardan on yıl süreyle prim veya aidat ödeyenlere ve vefat, maluliyet veya tasfiye gibi zorunlu nedenlerle ayrılanlara yapılan ödemeler,

c) Bireysel emeklilik sisteminden emeklilik hakkı kazananlar ile bu sistemden vefat, maluliyet veya tasfiye gibi zorunlu nedenlerle ayrılanlara yapılan ödemeler.

Yukarıda yazılı iratlar, bunları sağlayan sermaye sahibinin ticari faaliyetine bağlı bulunduğu takdirde, ticari kazancın tespitinde nazara alınır.

VERGİ ALACAĞI

Mükerrer Madde 75 - (Mülga madde: 09/04/2003 - 4842 S.K./37. md.)

İRAT SAYILMAYAN HALLER:

Madde 76 - (Değişik madde: 24/12/1980 - 2361/53 md.)

Menkul kıymetin kuponlu veya kuponsuz olarak satılması, iştirak hisselerinin devir ve temliki, menkul kıymetler ile iştirak hisselerinin tamamen veya kısmen itfa olunması karşılığında alınan paralarla itfa dolayısıyla verilen ikramiyeler menkul sermaye iradı sayılmaz.

(Ek fıkra: 22/07/1998 - 4369/40 md.;Mülga fıkra : 30/12/2004 - 5281 S.K./44.mad) *1* *2*

Madde 77 - (Mülga madde: 04/12/1985 - 3239/138 md.)

SAFİ İRAT:

Madde 78 - Safi iradın bulunması için menkul sermaye iradından aşağıdaki giderler indirilir:

1. Depo etme ve sigorta ücretleri gibi menkul kıymetlerin muhafazası için yapılan giderler;
2. Temettü hisseleri ile faizlerin tahsil giderleri (Şirket toplantılarına bizzat veya bilvekele iştirak gibi sermayenin idaresi için yapılan giderler irattan indirilmez);
3. Menkul kıymetler ve bunların iratları için ödenen her türlü vergi, resim ve harçlar (Gelir Vergisi irattan indirilmez).

YABANCI PARASI İLE ÖDENEN FAİZ VE TEMETTÜLER:

Madde 79 - Menkul sermaye iratları, yabancı parası ile tahsil edildiği veya yabancı parası olarak kayıtlara intikal ettirildiği veya bu iratlara yabancı parası olarak tasarruf edildiği takdirde, mezkur iratlar, tahsil edildikleri veya kayıtlara intikal ettirildikleri veya tasarruf olundukları günün borsa rayici üzerinden, borsada rayici yoksa, Maliye Bakanlığınca tayin olunacak kur üzerinden Türk Parasına çevrilir.

YEDİNCİ BÖLÜM : SAİR KAZANÇ VE İRATLAR

GELİRE GİREN DİĞER KAZANÇ VE İRATLAR:

Madde 80 - (Değişik madde: 07/01/2003 - 4783 S.K./3. md.)

Aşağıda yazılı olup geçen bölümlerin dışında kalan kazanç ve iratlar bu bölümdeki hükümlere göre vergiye tabi gelire dahildir :

1. Değer artışı kazançları,
2. Arızı kazançlar.

DEĞER ARTIŞI KAZANÇLARI:

Mükerrer Madde 80 - (Mülga madde: 22/07/1998 - 4369/82 md.; Yeniden düzenlenen madde: 07/01/2003 - 4783 S.K./4. md.)

Aşağıda yazılı mal ve hakların elden çıkarılmasından doğan kazançlar değer artışı kazançlarıdır.

1. (Değişik bend: 09/04/2003 - 4842 S.K./8. md.; Değişik bend: 30/12/2004 - 5281 S.K./27.mad) *1* *2* İvazsız olarak iktisap edilenler ile tam mükellef kurumlara ait olan ve iki yıldan fazla süreyle elde tutulan hisse senetleri hariç, menkul kıymetlerin veya diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar.

2. 70 inci maddenin birinci fıkrasının (5) numaralı bendinde yazılı hakların (ihtira beratları hariç) elden çıkarılmasından doğan kazançlar.

3. Telif haklarının ve ihtira beratlarının müellifleri, mucitleri ve bunların kanuni mirasçıları dışında kalan kimseler tarafından elden çıkarılmasından doğan kazançlar.

4. Ortaklık haklarının veya hisselerinin elden çıkarılmasından doğan kazançlar.

5. Faaliyeti durdurulan bir işletmenin kısmen veya tamamen elden çıkarılmasından doğan kazançlar.

6. İktisap şekli ne olursa olsun (ivazsız olarak iktisap edilenler hariç) 70 inci maddenin birinci fıkrasının (1), (2), (4) ve (7) numaralı bentlerinde yazılı mal (gerçek usulde vergiye tabi çiftçilerin zirai istihsalde kullandıkları gayrimenkuller dahil) ve hakların, iktisap tarihinden başlayarak beş yıl içinde* elden çıkarılmasından doğan kazançlar (Kooperatiflerin ortaklarına bu sıfatları dolayısıyla tahsis ettikleri gayrimenkulleri tahsis tarihinde ortak tarafından satın alınmış sayılır.).

Bu maddede geçen "elden çıkarma" deyimi, yukarıda yazılı mal ve hakların satılması, bir ivaz karşılığında devir ve temlik, trampa edilmesi, takası, kamulaştırılması, devletleştirilmesi, ticaret şirketlerine sermaye olarak konulmasını ifade eder.

(Değişik fıkra: 30/12/2004 - 5281 S.K./27.mad) *1* *2* Bir takvim yılında elde edilen değer artışı kazancının, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından sağlananlar hariç, 6.000 Yeni Türk Lirası gelir vergisinden müstesnadır.

Faaliyetine devam eden ticari bir işletmenin kısmen veya tamamen satılmasından veya ticari işletmeye dahil amortismanına tabi iktisadi kıymetlerle birinci fıkrada yazılı hakların elden çıkarılmasından doğan kazançlar ticari kazanç sayılır ve bunlara ticari kazanç hakkındaki hükümler uygulanır.

VERGİLENDİRİLMEMEYECİK DEĞER ARTIŞI KAZANÇLARI:

Madde 81 - (Değişik madde: 07/01/2003 - 4783 S.K./5. md.)

Aşağıdaki yazılı hallerde değer artışı kazancı hesaplanmaz ve vergilendirilmez :

1. Ferdi bir işletmenin sahibinin ölümü halinde, kanuni mirasçılar tarafından işletmenin faaliyetine devam olunması ve mirasçılar tarafından işletmeye dahil iktisadi kıymetlerin kayıtlı değerleriyle (bilanço esasına göre defter tutuluyorsa bilançonun aktif ve pasifiyle bütün halinde) aynen devir alınması.
2. Kazancı bilanço esasına göre tespit edilen ferdi bir işletmenin bilançosunun bir sermaye şirketine aktif ve pasifiyle bütün halinde devrolunması, devir alan şirketin bilançosuna aynen geçirilmesi ve devredilen ferdi işletmenin sahip veya sahiplerinin şirketten, devir bilançosuna göre hesaplanan öz sermayesi tutarında ortaklık payı alması (Bu ortaklık payını temsil eden hisse senetlerinin nama yazılı olması şarttır.).
3. Kollektif ve adi komandit şirketlerin bu maddenin (2) numaralı bendinde yazılı şartlar dahilinde nev'i değiştirerek sermaye şirketi haline dönüşmesi (Kollektif ve adi komandit şirketlerin şekil değiştirerek anonim şirket haline dönüşmesi halinde şekil değiştiren kollektif ve adi komandit şirketlerin ortaklarının anonim şirketteki ortaklık paylarını gösteren hisse senetlerinin nama yazılı olması şarttır.).

SAFİ DEĞER ARTIŞI:

Mükerrer Madde 81 - (Mülga madde: 22/07/1998 - 4369/82 md.; Yeniden düzenlenen madde: 07/01/2003 - 4783 S.K./6. md.)

Değer artışında safi kazanç, elden çıkarma karşılığında alınan para ve ayınlarla sağlanan ve para ile temsil edilebilen her türlü menfaatlerin tutarından, elden çıkarılan mal ve hakların maliyet bedelleri ile elden çıkarma dolayısıyla yapılan ve satıcının uhdesinde kalan giderlerin ve ödenen vergi ve harçların indirilmesi suretiyle bulunur. Hasılatın ayın ve menfaat olarak sağlanan kısmının tutarı Vergi Usul Kanununun değerlendirme ile ilgili hükümlerine göre tayin ve tespit olunur.

Maliyet bedelinin mükelleflerce tespit edilememesi halinde maliyet bedeli yerine; Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre, takdir komisyonlarınca tespit edilecek bedel, kazancı bilanço veya işletme hesabı esasına göre tespit edilen işletmelerde ise son bilançoda veya envanter kayıtlarında gösterilen değer esas alınır.

İşletmeye dahil amortismanına tabi iktisadi kıymetlerin elden çıkarılması halinde, iktisadi kıymetlerin maliyet bedeli yerine amortismanlar düşüldükten sonra kalan net değeri esas alınır.

Menkul kıymetlerin elden çıkarılmasında, iktisap bedelinin tevsik edilememesi halinde Vergi Usul Kanununun 266 ncı maddesinde yazılı itibari değer iktisap bedeli olarak kabul edilir.

Dar mükelleflerin (kurumlar dahil), yabancı sermaye mevzuatına göre ilgili mercilerden izin almak suretiyle, Türkiye'ye bizzat getirdikleri nakdi veya aynı sermaye karşılığında iktisap ettikleri menkul kıymetler ile iştirak hisselerini elden çıkarmalarından doğan değer artışı kazançlarının hesabında, kur farkından doğan kazançlar dikkate alınmaz. Şu kadar ki, bu mükelleflerin Türkiye'de elde ettikleri kazançların, münhasıran bu menkul kıymet veya iştirak hisseleri dolayısıyla elde edilen menkul sermaye iratlarından ve bu kıymet veya hisselerin elden çıkarılmasından doğan değer artışı kazançlarından ibaret olması şarttır. Bu mükelleflerin, Türkiye'de menkul kıymet alım satımıyla devamlı olarak uğraşmaları halinde, kur farkından doğan kazançlar da ticari kazancın hesabında dikkate alınır.

Kur farkından doğan kazançların hesabında, menkul kıymet veya iştirak hisselerinin iktisabına tahsis edilen yabancı sermayenin bu kıymet veya hisselerin iktisap tarihindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası döviz alış kuruna göre hesaplanan Türk Lirası karşılığı ile bu kıymet veya hisselerin elden çıkarılması tarihindeki aynı miktar yabancı sermayenin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası döviz alış kuruna göre hesaplanan Türk Lirası karşılığı arasındaki fark esas alınır.

Mal ve hakların elden çıkarılmasında iktisap bedeli, elden çıkarılan mal ve hakların, elden çıkarıldığı ay hariç olmak üzere Devlet İstatistik Enstitüsünce belirlenen toptan eşya fiyat endeksindeki artış oranında artırılarak tespit edilir. (Ek cümle: 30/12/2004 - 5281 S.K./28.mad) *1* Şu kadar ki, bu endekslemenin yapılabilmesi için artış oranının % 10 veya üzerinde olması şarttır.

ARIZİ KAZANÇLAR:

Madde 82 - (Değişik madde: 07/01/2003 - 4783 S.K./7. md.)

Vergiye tabi arizi kazançlar şunlardır :

1. Arizi olarak ticari muamelelerin icrasından veya bu nitelikteki muamelelere tavassuttan elde edilen kazançlar.
2. Ticari veya zirai bir işletmenin faaliyeti ile serbest meslek faaliyetinin durdurulması veya terk edilmesi, henüz başlamamış olan böyle bir faaliyete hiç girişilmemesi, ihale, artırma ve eksiltmelere iştirak edilmemesi karşılığında elde edilen hasılat.
3. Gayrimenkullerin tahliyesi veya kiracılık hakkının devri karşılığında alınan tazminatlar ile peştemallıklar (kiracıya ait tesisat ve malların tahliye ve devri sırasında kiralayan veya yeni kiracıya devrinde doğan kazançlar dahil).
4. Arizi olarak yapılan serbest meslek faaliyetleri dolayısıyla tahsil edilen hasılat.
5. Gerçek usulde vergiye tabi mükelleflerin terk ettikleri işleri ile ilgili olarak sonradan elde ettikleri kazançlar (zarar yazılan değersiz alacaklarla, karşılık ayrılan şüpheli alacakların tahsili dahil).
6. Dar mükellefiyete tabi olanların 45 inci maddede yazılı işleri arizi olarak yapmalarından elde ettikleri kazançlar.

Bir takvim yılında (1), (2), (3) ve (4) numaralı bentlerde yazılı olan kazançlar (henüz başlamamış olan ticari, zirai veya mesleki bir faaliyete hiç girişilmemesi ile ihale, artırma ve eksiltmelere iştirak edilmemesi karşılığında elde edilen kazançlar hariç) toplamının on milyar liralık kısmı gelir vergisinden müstesnadır.

Bu maddede geçen "hasılat" deyimini alınan para ve ayınlarla diğer suretlerle elde edilen ve para ile temsil edilebilen menfaatleri ifade eder.

Arızı kazançların safi miktarı aşağıdaki şekilde tespit olunur:

1. Bu maddenin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinde yazılı işlerde satış bedelinden maliyet bedeli ve satış dolayısıyla yapılan giderler indirilir.
2. Bu maddenin birinci fıkrasının (2), (3), (4) ve (5) numaralı bentlerinde yazılı işlerde elde edilen hasılatın tevsih edilmek kaydıyla yapılan giderler indirilir.
3. Bu maddenin birinci fıkrasının (6) numaralı bendinde yazılı işlerde, 45 inci madde hükümleri uygulanır.

DÖRDÜNCÜ KISIM : VERGİNİN TARHI

BİRİNCİ BÖLÜM : BEYAN ESASI

BEYAN ESASI:

Madde 83 - Hilafına hüküm olmadıkça, Gelir Vergisi mükellefin veya vergi sorumlusunun beyanı üzerine tarh olunur.

BEYANNAME ÇEŞİTLERİ:

Madde 84 - Gelir Vergisi beyanları:

1. Yıllık;
2. Muhtasar;
3. Münferit;

Beyanname ile yapılır.

1. Yıllık beyanname, muhtelif kaynaklardan bir takvim yılı içinde elde edilen kazanç ve iratların bir araya getirilip toplanmasına ve bu suretle hesaplanan gelirin vergi dairesine bildirilmesine mahsustur.

Gelirin takvim yılının belli bir dönemine taallük etmesi, beyannamenin yıllık vasfını değiştirmez.

2. Muhtasar beyanname, iş verenler veya vergi tevkifatı yapan diğer kimseler tarafından kesilen vergilerin matrahları ile birlikte, toplu olarak vergi dairesine bildirilmesine mahsustur.

3. Münferit beyanname, dar mükellefiyete tabi olanların yıllık beyanname ile bildirmeye mecbur olmadıkları kazanç ve iratlardan, vergisi tevkif suretiyle alınmamış olanların bildirilmesine mahsustur.

İKİNCİ BÖLÜM : GELİRİN TOPLANMASI VE YILLIK BEYANNAME

GELİRİN TOPLANMASI VE BEYAN :

Madde 85 - (Değişik madde: 22/07/1998 - 4369/44 md.)

Mükellefler 2 nci maddede yazılı kaynaklardan bir takvim yılı içinde elde ettikleri kazanç ve iratları için bu Kanunda aksine hüküm olmadıkça yıllık beyanname verirler. Bu Kanuna göre beyanı gereken gelirlerin yıllık beyannameye toplanması zorunludur.

Tacirlerle çiftçiler ve serbest meslek erbabı ticari, zirai ve mesleki faaliyetlerinden kazanç temin etmemiş olsalar bile, yıllık beyanname verirler. Bu hüküm şirketlerin faaliyet ve tasfiye dönemlerine şamil olmak üzere kollektif şirket ortakları ile komanditeler hakkında da uygulanır.

Yabancı memleketlerde elde edilen kazanç ve iratlar :

1. Mükellefin bunları Türkiye 'de hesaplarına intikal ettirdiği yılda;
2. Türkiye 'de hesaplara intikal ettirilmemesinin mükellefin iradesi dışındaki sebeplerden ileri geldiği tevsik olunan hallerde, mükellefin bunlara tasarruf edebildiği yılda;

Elde edilmiş sayılır.

TOPLAMA YAPILMAYAN HALLER:

Madde 86 - (Değişik madde: 09/04/2003 - 4842 S.K./9. md.)

Aşağıda belirtilen gelirler için yıllık beyanname verilmez, diğer gelirler için beyanname verilmesi halinde bu gelirler beyannameye dahil edilmez.

1. Tam mükellefiyette;
  - a) Gerçek usulde vergilendirilmeyen zirai kazançlar, bu Kanunun 75 inci maddesinin (15) numaralı bendinde yazılı menkul sermaye iratları, kazanç ve iratların istisna hadleri içinde kalan kısmı,
  - b) Tek işverenden alınmış ve tevkif suretiyle vergilendirilmiş ücretler (birden fazla işverenden ücret almakla beraber, birden sonraki işverenden aldıkları ücretlerinin toplamı, 103 üncü maddede yazılı tarifinin ikinci gelir diliminde yer alan tutarı aşmayan mükelleflerin, tamamı tevkif suretiyle vergilendirilmiş ücretleri dahil),

c) Vergiye tabi gelir toplamının [(a) ve (b) bentlerinde belirtilenler hariç] 103 üncü maddede yazılı tarifenin ikinci gelir diliminde yer alan tutarı aşmaması koşuluyla, Türkiye'de tevkifata tabi tutulmuş olan; birden fazla işverenden elde edilen ücretler, menkul sermaye iratları ve gayrimenkul sermaye iratları,

d) Bir takvim yılı içinde elde edilen ve toplamı 600 milyon lirayı aşmayan, tevkifata ve istisna uygulamasına konu olmayan menkul ve gayrimenkul sermaye iratları.

2. Dar mükellefiyette, tamamı Türkiye'de tevkif suretiyle vergilendirilmiş olan; ücretler, serbest meslek kazançları, menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile diğer kazanç ve iratlar.

İHTİYARİ TOPLAMA VE BEYAN:

Madde 87 - (Mülga madde: 22/07/1998 - 436/82 md.)

ZARARLARIN KARLARA TAKAS VE MAHSUBU:

Madde 88 - (Değişik madde: 24/12/1980 - 2361/63 md.)

Gelirin (...) toplanmasında gelir kaynaklarının bir kısmından hasıl olan zararlar (80 inci maddede yazılı diğer kazanç ve iratlarda (...) doğanlar hariç) diğer kaynakların kazanç ve iratlarına mahsup edilir.

(Değişik fıkra: 31/12/1981 - 2574/19 md.) Bu mahsup neticesinde kapatılmayan zarar kısmı, müteakip yılların gelirinden indirilir. Arka arkaya beş yıl içinde mahsup edilmeyen zarar bakiyesi müteakip yıllara naklolunamaz.

Menkul ve gayrimenkul sermaye iratlarında, gider fazlalığından doğanlar hariç, sermayede vukua gelen eksilmeler zarar addolunmaz.

(Ek fıkra: 12/06/1987 - 3380/4 md.) Tam mükellefiyette yurt dışı faaliyetlerden doğan zararlar, faaliyette bulunulan ülkenin vergi kanunlarına göre beyan edilen vergi matrahlarının (zarar dahil) her yıl o ülke mevzuatına göre denetim yetkisi verilen kuruluşlarca rapora bağlanması ve bu raporun aslı ile tercüme edilmiş bir örneğinin Türkiye'deki ilgili vergi dairesine ibrazı halinde mahsup edilebilecektir. Denetim kuruluşlarınca hazırlanacak raporun ekinde yer alan vergi beyanlarının, bilanço ve kar-zarar cetvellerinin o ülkedeki yetkili mali makamlarca onaylanması zorunludur. Faaliyette bulunulan ülkede denetim kuruluşu olmaması halinde, her yıla ait vergi beyannamesinin, o ülke yetkili makamlarından alınan birer örneğinin mahallindeki Türk elçilik ve konsoloslukları, yoksa orada Türk menfaatlerini koruyan ülkenin aynı mahiyetteki temsilcilerine onaylatılarak, aslının ve tercüme edilmiş bir örneğinin ilgili vergi dairesine ibrazı yeterlidir.

(Ek fıkra: 12/06/1987 - 3380/4 md.) Türkiye'de mahsup edilen yurt dışı zararın, ilgili ülkede de mahsup edilmesi halinde, Türkiye'deki beyannameye dahil edilecek yurt dışı kazanç, mahsuptan önceki tutar olacaktır.

(Ek fıkra: 12/06/1987 - 3380/4 md.) Türkiye'de Gelir Vergisinden istisna edilen kazançlarla ilgili yurt dışı zararlar, yurt içindeki kazanç ve iratlardan mahsup edilmez.

(Ek fıkra: 12/06/1987 - 3380/4 md.) Bu Maddenin uygulanmasıyla ilgili usul ve esasları belirlemeye Maliye ve Gümrük Bakanlığı yetkilidir.

DİĞER İNDİRİMLER *1*

Madde 89 - (Değişik madde: 16/07/2004 - 5228 S.K./28.mad) Gelir vergisi matrahının tespitinde, gelir vergisi beyannamesinde bildirilecek gelirlere aşağıdaki indirimler yapılabilir:

1. Beyan edilen gelirin % 10'unu (bireysel emeklilik sistemi dışındaki şahıs sigorta primleri için, beyan edilen gelirin % 5'ini) ve asgarî ücretin yıllık tutarını aşmamak şartıyla, mükellefin şahsına, eşine ve küçük çocuklarına ait hayat, ölüm, kaza, hastalık, sakatlık, analık, doğum ve tahsil gibi şahıs sigorta primleri ile bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları (sigortanın veya emeklilik sözleşmesinin Türkiye'de kâin ve merkezi Türkiye'de bulunan bir sigorta veya emeklilik şirketi nezdinde akdedilmiş olması, prim ve katkı tutarlarının gelirin elde edildiği yılda ödenmiş olması ve ücret geliri elde edenlerin ücretlerinin safi tutarının hesaplanması sırasında ayrıca indirilmemiş bulunması şartıyla, eşlerin veya çocukların ayrı beyanname vermeleri halinde, bunlara ait prim ve katkı payları kendi gelirlerinden indirilir).

Bakanlar Kurulu bu bentte yer alan oranları bir katına kadar artırmaya ve belirtilen haddi asgarî ücretin yıllık tutarının iki katını geçmemek üzere yeniden belirlemeye yetkilidir.

2. Beyan edilen gelirin % 10'unu aşmaması, *1*Türkiye'de yapılması ve gelir veya kurumlar vergisi mükellefiyeti bulunan gerçek veya tüzel kişilerden alınacak belgelerle tevsik edilmesi şartıyla, mükellefin kendisi, eşi ve küçük çocuklarına ilişkin olarak yapılan eğitim ve sağlık harcamaları (mükerrer 121 inci madde çerçevesinde eğitim ve sağlık harcamaları nedeniyle vergi indiriminden yararlanan ücretliler, aynı harcamalarını bu hükümden yararlanarak matrahlarından indiremezler).

3. Serbest meslek faaliyetinde bulunan veya basit usulde vergilendirilen özürliülerin beyan edilen gelirlerine, 31 inci maddede yer alan esaslara göre hesaplanan yıllık indirim (Bu indirimden bakmakla yükümlü olduğu özürli kişi bulunan serbest meslek erbabı ile hizmet erbabı (tevkifat matrahı dahil) da yararlanır.).

4. Genel ve özel bütçeli kamu idareleri, il özel idareleri, belediyeler, köyler ile kamu yararına çalışan dernekler ve Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflara yıllık toplamı beyan edilecek gelirin % 5'ini (kalkınmada öncelikli yöreler için % 10'unu) aşmamak üzere, makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımlar.

5. Genel ve özel bütçeli kamu idarelerine, il özel idarelerine, belediyelere ve köylere bağışlanan okul, sağlık tesisi ve yüz yatak (kalkınmada öncelikli yörelerde elli yatak) kapasitesinden az olmamak üzere öğrenci yurdu ile çocuk yuvası, yetiştirme yurdu, huzurevi, bakım ve rehabilitasyon merkezi inşası dolayısıyla yapılan harcamalar veya bu tesislerin inşası için bu kuruluşlara yapılan her türlü bağış ve yardımlar ile mevcut tesislerin faaliyetlerini devam ettirebilmeleri için yapılan her türlü nakdî ve aynî bağış ve yardımların tamamı.

6. Fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin maliyet bedelinin tamamı. *1*

7. Genel ve özel bütçeli kamu idareleri, il özel idareleri, belediyeler, köyler, kamu yararına çalışan dernekler, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflar ve bilimsel araştırma faaliyetinde bulunan kurum ve kuruluşlar tarafından yapılan ya da Kültür ve Turizm Bakanlığınca desteklenen veya desteklenmesi uygun görülen;

a) Kültür ve sanat faaliyetlerine ilişkin ticari olmayan ulusal veya uluslararası organizasyonların gerçekleştirilmesine,

b) Ülkemizin uygarlık birikiminin kültürü, sanatı, tarihi, edebiyatı, mimarisi ve somut olmayan kültürel mirası ile ilgili veya ülke tanıtımına yönelik kitap, katalog, broşür, film, kaset, CD ve DVD gibi manyetik, elektronik ve bilişim teknolojisi yoluyla üretilenler de dahil olmak üzere görsel, işitsel veya basılı materyallerin hazırlanması, bunlarla ilgili derleme ve araştırmaların yayınlanması, yurt içinde ve yurt dışında dağıtımı ve tanıtımının sağlanmasına,

c) Yazma ve nadir eserlerin korunması ve elektronik ortama aktarılması ile bu eserlerin Kültür ve Turizm Bakanlığı koleksiyonuna kazandırılmasına,

d) 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamındaki taşınmaz kültür varlıklarının bakımı, onarımı, yaşatılması, rölöve, restorasyon, restitüsyon projeleri yapılması ve nakil işlerine,

e) Kurtarma kazıları, bilimsel kazı çalışmaları ve yüzey araştırmalarına,

f) Yurt dışındaki taşınmaz Türk kültür varlıklarının yerinde korunması veya ülkemize ait kültür varlıklarının Türkiye'ye getirilmesi çalışmalarına,

g) Kültür envanterinin oluşturulması çalışmalarına,

h) 2863 sayılı Kanun kapsamındaki taşınır kültür varlıkları ile güzel sanatlar, çağdaş ve geleneksel el sanatları alanlarındaki ürün ve eserlerin Kültür ve Turizm Bakanlığı koleksiyonuna kazandırılması ve güvenliklerinin sağlanmasına,

i) Somut olmayan kültürel miras, güzel sanatlar, sinema, çağdaş ve geleneksel el sanatları alanlarındaki üretim ve etkinlikler ile bu alanlarda araştırma, eğitim veya uygulama merkezleri, atölye, stüdyo ve film platosu kurulması, bakım ve onarımı, her türlü araç ve teçhizatın tedariki ile film yapımına,

j) Kütüphane, müze, sanat galerisi ve kültür merkezi ile sinema, tiyatro, opera, bale ve konser gibi kültürel ve sanatsal etkinliklerin sergilendiği tesislerin yapımı, onarımı veya modernizasyon çalışmalarına,

İlişkin harcamalar ile bu amaçla yapılan her türlü bağış ve yardımların % 100'ü (Bakanlar Kurulu, bölgeler ve faaliyet türleri itibariyle bu oranı yarısına kadar indirmeye veya kanuni oranına kadar çıkarmaya yetkilidir).

8. 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 17.6.1992 tarihli ve 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun kapsamında yapılan sponsorluk harcamalarının; amatör spor dalları için tamamı, profesyonel spor dalları için % 50'si.

9. Mükelleflerin, işletmeleri bünyesinde gerçekleştirdikleri münhasıran yeni teknoloji ve bilgi arayışına yönelik *araştırma ve geliştirme harcamaları tutarının %100'ü oranında** hesaplanacak "Ar-Ge indirimi".

10. (Ek bend: 22/12/2005-5436 S.K./14. mad) *2* Bakanlar Kurulunca yardım kararı alınan doğal afetler dolayısıyla Başbakanlık aracılığıyla makbuz mukabili yapılan aynî veya nakdî bağışların tamamı.

Araştırma ve geliştirme faaliyetleri ile doğrudan ilişkili olmayan giderlerden ve tamamen araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde kullanılmayan amortisman tabi iktisadi kıymetler için hesaplanan amortisman tutarlarından verilen paylar üzerinden Ar-Ge indirimi hesaplanmaz. Ar-Ge indiriminden yararlanılacak harcamaların kapsamı ile uygulamadan yararlanılabilmesi için gerekli belgeleri ve usulleri belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Bağış ve yardımın nakden yapılmaması halinde, bağışlanan veya yardımın konusunu teşkil eden mal veya hakkın varsa mukayyet değeri, yoksa Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre Takdir Komisyonunca tespit edilecek değeri esas alınır.

MATRAHTAN VE GELİR UNSURLARINDAN İNDİRİLMİYECEK GİDERLER:

Madde 90 - (Değişik madde: 19/02/1963 - 202/45 md.)

Gelir Vergisi ile diğer şahsi vergiler ve her ne şekilde olursa olsun vergi cezaları ve para cezaları, Amme Alacaklarının Tahsili Usulü hakkındaki Kanun hükümlerine göre ödenen cezalar, gecikme zamları ve faizler Gelir Vergisinin matrahından ve gelir unsurlarından indirilmez.

(Ek fıkra: 03/12/1988 - 3505/12 md.) Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre ödenen gecikme faizleri, vergi matrahından ve gelir unsurlarından indirilmez.

Madde 91 - (Değişik madde: 18/04/1984 - 2995/1 md.)

Yıllık beyannamelerin şekil, muhteva ve ekleri Maliye ve Gümrük Bakanlığınca tayin ve tespit olunur. Mükellefler beyanlarını bu beyanname ile yapmaya veya bu beyannamelerde yazılı bilgilere mütenazır olarak bildirmeye mecburdurlar.

YILLIK BEYANNAMENİN VERİLMESİ:

Madde 92 - (Değişik madde: 19/02/1963 - 202/46 md.)

(Değişik fıkra: 09/04/2003 - 4842 S.K./11. md.) Bir takvim yılına ait beyanname izleyen yılın Mart ayının başından yirmibeşinci günü akşamına kadar *, gelirin sadece basit usulde tespit edilen ticari kazançlardan ibaret olması halinde izleyen yılın Şubat ayının başından yirmibeşinci günü akşamına kadar **, tam mükellefiyette vergiyi tarha yetkili vergi dairesine, dar mükellefiyette Türkiye'de vergi muhatabı mevcutsa onun Türkiye'de oturduğu yerin, Türkiye'de vergi muhatabı yoksa işyerinin, işyeri birden fazla ise bu işyerlerinden herhangi birisinin bulunduğu yer vergi dairesine verilir veya taahhütlü olarak posta ile gönderilir.

Takvim yılı içinde memleketi terk edenlerin beyannameleri memleketi terke takaddüm eden 15 gün, ölüm halinde, ölüm tarihinden itibaren 4 ay içinde verilir.

AİLE REİSİ BEYANI:

Madde 93 - (Mülga madde: 22/07/1998 - 4369/82 md.)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM : VERGİ TEVKİFATI VE MUHTASAR BEYANNAME

VERGİ TEVKİFATI:

Madde 94 - (Değişik madde: 26/12/1993 - 3946/22 md.)

Kamu idare ve müesseseleri, iktisadi kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadi işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilanço veya zirai işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler aşağıdaki bentlerde sayılan ödemeleri (avans olarak ödenenler dahil) nakden veya hesaben yaptıkları sırada, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecburdurlar.

1. Hizmet erbabına ödenen ücretler ile 61 inci Maddede yazılı olup ücret sayılan ödemelerden (istisnadan faydalananlar hariç), 103 ve 104 üncü maddelere göre,

2. Yaptıkları serbest meslek işleri dolayısıyla bu işleri icra edenlere yapılan ödemelerden (noterlere serbest meslek faaliyetlerinden dolayı yapılan ödemeler hariç);

a) 18 inci Madde kapsamına giren serbest meslek işleri dolayısıyla yapılan ödemelerden,

b) Diğerlerinden,

3. 42 nci Madde kapsamına giren işler dolayısıyla bu işleri yapanlara (kurumlar dahil) ödenen istihkak bedellerinden,

4. Dar mükellefiyete tabi olanlara, telif ve patent haklarının satışı dolayısıyla yapılan ödemelerden,

5. a) 70 inci Maddede yazılı mal ve hakların kiralanması karşılığı yapılan ödemelerden,

b) Vakıflar (mazbut vakıflar hariç) ve derneklere ait gayrimenkullerin kiralanması karşılığında bunlara yapılan kira ödemelerinden,

c) Kooperatiflere ait gayrimenkullerin kiralanması karşılığında bunlara yapılan kira ödemelerinden,

6. a) Dağıtılsın veya dağıtılmasın Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci Maddesinin 4 numaralı bendinin;

i) (a), (c) ve (d) bentlerinde yazılı kazançlardan,

ii) (b) alt bendinde yazılı kazançlardan,

b) (Değişik alt bend: 09/04/2003 - 4842 S.K./12. md.) i) Tam mükellef kurumlar tarafından; tam mükellef gerçek kişilere, gelir ve kurumlar vergisi mükellefi olmayanlara ve bu vergilerden muaf olanlara dağıtılan, 75 inci maddenin ikinci fıkrasının (1), (2) ve (3) numaralı bentlerinde yazılı kar paylarından (karın sermayeye eklenmesi kar dağıtımı sayılmaz.),

ii) Tam mükellef kurumlar tarafından; dar mükellef gerçek kişilere, dar mükellef kurumlara (Türkiye'de bir işyeri veya daimi temsilci aracılığıyla kar payı elde edenler hariç) ve gelir ve kurumlar vergisinden muaf olan dar mükelleflere dağıtılan, 75 inci maddenin ikinci fıkrasının (1), (2) ve (3) numaralı bentlerinde yazılı kar paylarından (Karın sermayeye eklenmesi kar dağıtımı sayılmaz.),

iii) 75 inci maddenin ikinci fıkrasının (4) numaralı bendinde yazılı menkul sermaye iradının ana merkeze aktarılan tutarı üzerinden,

c) (Mülga alt bent: 25/12/2003 - 5035 S.K./49. md.)

i) Bakanlar Kurulu'nca vergi muafiyeti tanınan vakıflar ve kamu menfaatlerine yararlı sayılan dernekler için (Bu bent gereğince yapılan tevkifat binde birden fazla olamaz.),

ii) Diğer vakıf ve dernekler için (Bu bent gereğince yapılan tevkifat yüzde birden fazla olamaz.),

7. 75 inci Maddenin ikinci fıkrasının 5 numaralı bendinde yazılı menkul sermaye iratlarından (Değişik ibare: 16/07/2004 - 5228 S.K./29.mad) *1* *2* (Kanunla kurulan dernek ve vakıflar, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflar, kamu menfaatine yararlı dernekler ile dernek ve vakıf olmamakla birlikte; odalar, borsalar, meslek örgütleri ve bunların üst kuruluşları, siyasi partiler, emekli ve yardım sandıkları gibi vergi uygulamalarında dernek ve vakıf olarak kabul edilenler hariç, dernek ve vakıflar ile tam mükellef kurumlara ödenenler dahil)

a) Devlet tahvili faizlerinden,

b) Hazine bonusu faizlerinden,

c) (Değişik alt bent: 22/07/1998 - 4369/48 md.) Toplu Konut İdaresi., Kamu Ortaklığı İdaresi ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlere sağlanan gelirlerden,

d) Nama yazılı tahvil faizlerinden,

e) Hamiline yazılı tahvil faizlerinden,

f) (Ek alt bent: 21/02/2007-5582 S.K./29.mad.) İpotek finansmanı kuruluşları ve konut finansmanı kuruluşları tarafından ihraç edilen ipotekli sermaye piyasası araçlarından elde edilen kâr payı ve faiz gelirlerinden,*

g) Diğerlerinden,

8. Mevduat faizlerinden (Değişik ibare: 16/07/2004 - 5228 S.K./29.mad) *1* *2* (Kanunla kurulan dernek ve vakıflar, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflar, kamu menfaatine yararlı dernekler ile dernek ve vakıf olmamakla birlikte; odalar, borsalar, meslek örgütleri ve bunların üst kuruluşları, siyasi partiler, emekli ve yardım sandıkları gibi vergi uygulamalarında dernek ve vakıf olarak kabul edilenler hariç, dernek ve vakıflar ile tam mükellef kurumlara ödenenler dahil)

a) Döviz tevdiat hesaplarına yürütülen faizler ile özel finans kurumlarınca döviz katılma hesaplarına ödenen kar paylarından,

b) Nama yazılı mevduat hesaplarına yürütülen faizlerden,

c) Hamiline yazılı mevduat hesaplarına yürütülen faizlerden,

d) Diğerlerinden,

9) 75 inci Maddenin ikinci fıkrasının 12 numaralı bendinde yer alan menkul sermaye iratlarından (Değişik ibare: 16/07/2004 - 5228 S.K./29.mad) *1* *2* (Kanunla kurulan dernek ve vakıflar, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflar, kamu menfaatine yararlı dernekler ile dernek ve vakıf olmamakla birlikte; odalar, borsalar, meslek örgütleri ve bunların üst kuruluşları, siyasi partiler, emekli ve yardım sandıkları gibi vergi uygulamalarında dernek ve vakıf olarak kabul edilenler hariç, dernek ve vakıflar ile tam mükellef kurumlara ödenenler dahil)

a) Faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kar paylarından,

b) Kar ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kar paylarından,

c) Özel finans kurumlarınca kar ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kar paylarından,

10. (Değişik bent: 22/07/1998 - 4369/48 md.)

a) Baş bayiler hariç olmak üzere Milli Piyango İdaresince çıkarılan biletleri satanlar ile diğer kişilerce çıkartılan bu nitelikteki biletleri satanlara yapılan komisyon, prim ve benzeri ödemelerden,

b) 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanuna göre gerçek ve tüzel kişilerin mallarını iş akdi ile bağlı olmaksızın bunlar adına kapı kapı dolaşmak suretiyle tüketiciye satanlara bu faaliyetleriyle ilgili olarak yapılan komisyon, pirim ve benzeri ödemelerden,

11. (Değişik bent: 25/05/1995 - 4108/23 md.) Çiftçilerden satın alınan zirai mahsuller için yapılan ödemelerden;

a) Hayvanlar ve bunların mahsulleri ile kara ve su avcılığı mahsulleri için,

b) Diğer zirai mahsuller için,

c) Ziraai faaliyet kapsamında ifa edilen hizmetler için,

d) (Ek bend: 28/06/2001 - 4697 S.K./8. md.) Çiftçilere yapılan doğrudan gelir desteği ve alternatif ürün ödemeleri için,

12. PTT acenteliği yapanlara, bu faaliyetleri nedeniyle ödenen komisyon bedeli üzerinden,

13. (Değişik bent: 25/05/1995 - 4108/23 md.) (Esnaf muafılığından) yararlananlara mal ve hizmet alımları karşılığında yapılan ödemelerden,

14. 75 inci Maddenin ikinci fıkrasının 14 numaralı bendinde yer alan menkul sermaye iratlarından (Değişik ibare: 16/07/2004 - 5228 S.K./29.mad) *1* *2* (Kanunla kurulan dernek ve vakıflar, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflar, kamu menfaatine yararlı dernekler ile dernek ve vakıf olmamakla birlikte; odalar, borsalar, meslek örgütleri ve bunların üst kuruluşları, siyasi partiler, emekli ve yardım sandıkları gibi vergi uygulamalarında dernek ve vakıf olarak kabul edilenler hariç, dernek ve vakıflar ile tam mükellef kurumlara ödenenler dahil)

%25 vergi tevkifatı yapılır.

Tüccar, serbest meslek erbabı ve çiftçilerin yukarıdaki hükümlere göre yapacakları tevkifat; ticari, mesleki ve zirai işleriyle ilgili ödemelerine münhasırdır.

Yukarıdaki bentlerde yazılı vergi tevkifatının yapılmasında 96 ncı Madde hükmü gözönünde tutulur.

(Değişik fıkra: 09/04/2003 - 4842 S.K./12. md.) Bu maddenin (6) numaralı bendinin (a) alt bendine göre üzerinden vergi tevkifatı yapılan kurum kazancından kar payı alanlara, tevkif suretiyle alınan vergi red ve iade olunmaz.

Bakanlar Kurulu, bu Maddede yer alan tevkifat nispetini, herbir ödeme ve gelir için ayrı ayrı sifıra kadar indirmeye veya bir katına kadar artırmak suretiyle yeniden tespit etmeye yetkilidir. Bu yetki;

- Tam ve dar mükellefler ile gerçek ve tüzel kişiler itibariyle,

- 6, 7, 8 ve 9 numaralı bentlerde yer alan kazanç ve iratlardan; mevduat veya menkul kıymetin vadesi, menkul kıymetlerin türleri ile bankalar ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan aracı

kurumlar arasındaki borsa para piyasasında değerlendirilen paralara ödenen faizler için,

- 6 numaralı bendin (b) alt bendinde yer alan menkul sermaye iratları kapsamına giren Devlet tahvili, Hazine bonusu faizleri ve Toplu Konut İdaresi ile Kamu Ortaklığı idaresince çıkartılan menkul kıymetlerin gelirlerine isabet eden kısım için (bu kısım, bu faiz ve gelirlerin toplam kurum hasılatı içindeki payına göre hesaplanır),

-(Değişik fıkra: 25/05/1995 - 4108/23 md.) 11 numaralı bent gereğince zirai mahsul bedelleri üzerinden yapılacak vergi tevkifatında, zirai mahsulün ticaret borsalarında tescil ettirilerek satılıp satılmadığına veya destekleme kapsamında alım yapan kurumlar ile diğerlerine, zirai faaliyet kapsamında ifa edilen hizmetler için de faaliyetin türü ve niteliğine, münhasıran zirai alet ve makinalarla verilen hizmetlere veya zirai işletmenin başka kişilerin işlerinde kullanılmak suretiyle yapılmasına göre,

- (Değişik fıkra: 25/05/1995 - 4108/23 md.) 13 numaralı bentte yer alan ödemelerde ödeme yapılan kişilerin mükellef olup olmadıklarına, ödemenin konusunun emtia veya hizmet alımı, emtia ve hizmet alımının birlikte olmasına, iş grupları, iş neveleri, sektörler ve emtia gruplarına göre,

Farklı oranlar tespit edilmek suretiyle de kullanılabilir.

Bakanlar Kurulu, bu Maddede yer alan tevkifat nispetini, kara, deniz ve hava ulaştırması işiyle iştigal eden dar mükellefler için, ülkeler itibariyle ve karşılıklı olmak şartıyla, ayrı ayrı veya topluca sifıra kadar indirmeye veya bir katına kadar artırmak suretiyle yeniden tespit etmeye yetkilidir.

15. (Ek bend: 28/06/2001 - 4697 S.K./8. md.) a) 75 inci maddenin ikinci fıkrasının (15) numaralı bendinin (a) alt bendinde yer alan menkul sermaye iratlarından,

b) 75 inci maddenin ikinci fıkrasının (15) numaralı bendinin (b) alt bendinde yer alan menkul sermaye iratlarından,

c) 75 inci maddenin ikinci fıkrasının (15) numaralı bendinin (c) alt bendinde yer alan menkul sermaye iratlarından,

(Ek fıkra: 28/03/2007-5615 S.K./6.mad) Vergilendirme rejiminin, Türk vergi sisteminin sahip olduğu vergilendirme kapasitesi ile en az aynı düzeyde bir vergilendirme imkânı sağlayıp sağlamadığı ve bilgi değişiminde bulunup bulunmadığı hususu da göz önünde bulundurulmak

suretiyle, Bakanlar Kurulunca ilan edilecek ülkelerde yerleşik veya faaliyette bulunanlara (Türkiye'de yerleşik olanların bu ülkelerde bulunan işyerleri dahil) nakden veya hesaben yapılan veya tahakkuk ettirilen her türlü ödemeler üzerinden, bu ödemelerin verginin konusuna girip girmediğine veya ödeme yapılanın mükellef olup olmadığına bakılmaksızın % 30 oranında vergi kesintisi yapılır. Emsaline uygun fiyatlarla satın alınan mal ve iştirak hisseleri için yapılan ödemeler, emsaline uygun fiyatlarla, deniz ve hava ulaştırma araçlarının kiralanması için yapılan ödemeler ile yapılan işin tamamlanabilmesi bakımından zorunluluk arz eden geçiş ücreti, liman ücreti gibi ödemeler üzerinden yapılacak kesinti oranını; her bir ödeme türü, faaliyet konusu ya da sektör itibarıyla ayrı ayrı belirlemeye, sifira kadar indirmeye veya kanunî seviyesine kadar getirmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir. Yurt dışındaki finans kuruluşlarından temin edilen borçlanmalara ilişkin anapara, faiz ve kâr payı ödemeleri ile sigorta ve reasürans ödemeleri üzerinden bu fıkra uyarınca vergi kesintisi yapılmaz.

(Ek fıkra: 12/06/2002 - 4761 S.K./2. md.) Maliye Bakanlığı, vergiye tabi işlemlere taraf veya aracı olanları verginin ödenmesinden sorumlu tutabilir.

TEVKİFATA TABİ OLMİYAN ÜCRETLER:

Madde 95 - Aşağıda yazılı hizmet erbabının ücretleri hakkında vergi tevkif usulü cari olmaz.

1. Ücretlerini yabancı bir memleketteki iş verenden doğrudan doğruya alan hizmet erbabı;
2. 16 ncı Maddede yazılı istisnadan faydalanmıyan yabancı elçilik ve konsolosluk memur ve hizmetlileri;
3. Maliye Bakanlığınca yıllık beyanname ile bildirilmesinde zaruret görülen ödemeler.

Bunlar gelirlerini, bu kısmın 2 nci bölümündeki hükümlere göre, yıllık beyanname ile bildirirler.

VERGİ TEVKİFATINDA UYULACAK ESASLAR:

Madde 96 - (Değişik fıkra: 31/12/1982 - 2772/11 md.) Vergi tevkifatı, 94 üncü Madde kapsamına giren nakten veya hesaben yapılan ödemelere uygulanır. Bu Maddede geçen hesaben ödeme deyimi, vergi tevkifatına tabi kazanç ve iratları ödeyenleri istihkak sahiplerine karşı borçlu durumda gösteren her türlü kayıt ve işlemleri ifade eder.

(Değişik fıkra: 24/12/1980 - 2361/66 md.) Vergi tevkifatı, ücretler dışında kalan ödemelerde gayrisafi tutarlar üzerinden yapılır. Kesilmesi gereken verginin ödemeyi yapan tarafından üstlenilmesi halinde bu vergi, bilfiil ödenen miktar ile ödemeyi yapanın yüklediği verginin toplamı üzerinden hesaplanır.

VERGİ TEVKİFATININ GÖSTERİLMESİ:

Madde 97 - İş verenler, hizmet erbabına ödedikleri ücretlerden 94 üncü Madde gereğince yaptıkları vergi tevkifatını Vergi Usul Kanununda yazılı ücret bordrosunda veya bordro yerine geçen diğer kayıtlarda göstermeye mecburdurlar.

(Değişik fıkra: 31/12/1981 - 2574/21 md.) 94 üncü Maddede yazılı ödemelerden yapılan vergi tevkifatı, vergi kesenin kayıt ve hesaplarında ayrıca gösterilir.

(Değişik fıkra: 31/12/1981 - 2574/21 md.) 94 üncü Maddede yazılı mevduat faizlerinden yapılan vergi tevkifatı takvim yılının sonunda mevduat hesabı yılı içinde kapatılmışsa hesabın kapatıldığı tarihte vergi kesenin kayıt ve hesaplarında gösterilir.

MUHTASAR BEYANNAME:

A- VERİLME ZAMANI:

Madde 98 - (Değişik madde: 31/12/1981 - 2772/12 md.)

94 üncü Madde gereğince vergi tevkifatı yapmaya mecbur olanlar bir ay içinde yaptıkları ödemeler veya tahakkuk ettirdikleri karlar ve iratlar ile bunlardan tevkif ettikleri vergileri ertesi ayın yirmiüçüncü günü akşamına kadar*, ödeme veya tahakkukun yapıldığı yerin bağlı olduğu vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar. Yıl sonlarında tahakkuk ettirilen mevduat faizlerinden kesilecek vergilerin bildirilmesi için bu süre bir ay uzatılır.

Aynı belediye hudutları içinde muhtelif yerlerde yapılan ödeme ve tahakkuklar ile bunlara ait vergilerin bir merkezden bildirilmesi caizdir.

(Değişik fıkra: 03/12/1988 - 3505/14 md.) Zirai ürün bedelleri üzerinden tevkifat yapanlar hariç olmak üzere, çalıştırdıkları hizmet erbabı sayısı 10 ve daha az olanlar, 94 üncü Maddeye göre yapacakları tevkifatla ilgili muhtasar beyannamelerini, bağlı buldukları vergi dairesine önceden bildirmek şartıyla her ay yerine Ocak, Nisan, Temmuz ve Ekim aylarının yirmiüçüncü günü akşamına kadar** verebilirler.

B- MUHTEVİYATI:

Madde 99 - (Değişik madde: 28/03/2007-5615 S.K./7.mad)

Muhtasar beyannamenin şekil, içerik ve eklerini belirlemeye ve tevkifat konuları itibarıyla ayrı ayrı beyanname verme mecburiyeti getirmeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

MUHTASAR BEYANNAME VERİLMİYECEK HALLER:

Madde 100 - Genel bütçeye dahil idare ve müesseseler yaptıkları vergi tevkifatı için beyanname vermezler.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM : ÖZEL HALLER VE MÜNFERİT BEYANNAME

MÜNFERİT BEYANNAMENİN VERİLMESİ:

Madde 101 - (Değişik madde: 24/12/1980 - 2361/68 md.)

(Değişik fıkra : 22/07/1998 - 4369/49 md.) Dar mükellefiyete tabi mükelleflerden yıllık beyanname vermeye mecbur olmayanlar:

1. Gayrimenkullerin elden çıkarılmasından doğan diğer kazanç ve iratlarını gayrimenkulün bulunduğu,

2. Menkul malların ve hakların elden çıkarılmasından doğan diğer kazanç ve iratlarını, mal ve hakların Türkiye 'de elden çıkarıldığı,

3. Ticari veya zirai bir işletmenin faaliyetinin durdurulması veya terk edilmesi karşılığında elde ettikleri diğer kazanç ve iratlarını işletmenin bulunduğu,

4. Arızı olarak ticari işlemlerin yapılmasından veya bu nitelikteki işlemlere tavassuttan elde edilen diğer kazanç ve iratlarla, arızı olarak serbest meslek faaliyetleri dolayısıyla elde edilen kazançlar ve dar mükellefiyete tabi olanların 45 inci maddede yazılı işleri arızı olarak yapmalarından elde ettikleri diğer kazanç ve iratlar, faaliyetin yapıldığı veya yolcu veya yükün taşıta alındığı,

5. Gerçek usulde vergiye tabi mükelleflerin terk ettikleri işleri ile ilgili olarak sonradan elde ettikleri diğer kazanç ve iratlar (zarar yazılan değersiz alacaklarla karşılık ayrılan şüpheli alacaklıların tahsili dahil), ticari, zirai veya mesleki bir faaliyete hiç girişilmemesi veya ihale, arttırma ve eksiltmelere iştirak edilmemesi karşılığında elde ettikleri diğer kazanç ve iratları, vergisi tevkif suretiyle alınmamış menkul sermaye iratlarının ve diğer her türlü kazanç ve irada ilişkin ödemenin Türkiye'de yapıldığı,

6. Diğer hallerde Maliye Bakanlığınca belirlenen,

Yerin vergi dairesine münferit beyanname ile bildirmeye mecburdurlar.

Bu kazanç ve iratlardan serbest meslek faaliyetlerine ilişkin olanların beyannamelerinin bu faaliyetlerin sona erdiği diğer kazanç ve iratlarla ilgili beyannamelerin ise bu kazanç ve iratlarla ilgili (...) beyannamelerin ise bu kazanç ve iratların iktisap olunduğu tarihten itibaren 15 gün içinde ilgili vergi dairesine verilmesi mecburidir.

Geliri telif ve patent haklarının satışından ibaret olan ve tamamı üzerinden tevkif suretiyle gelir vergisi ödemiş bulunan dar mükellefiyete tabi kimselerin bu gelirleri için münferit beyanname vermeleri ihtiyaridir.

MÜNFERİT BEYANNAMENİN MUHTEVİYATI:

Madde 102 - Münferit beyannamede aşağıda yazılı malumatın gösterilmesi lazımdır:

1. (Değişik bent: 24/12/1980 - 2361/69 md.) Mükellefin adı ve soyadı, varsa unvanı ile adresi ve bağlı bulunduğu vergi dairesi ile mükellef hesap numarası;

2. Beyanname mükellef adına Türkiye'de ba'ka bir kimse tarafından verilmişse, beyannameyi verenin adı ve soyadı, varsa unvanı ile adresi;

3. Muamelenin yapıldığı tarih veya tarihler;

4. Elde edilen kazançların nev'i;

5. Elde edilen kazançların tutarı.

BEŞİNCİ BÖLÜM : VERGİNİN NİSPETİ

ESAS TARİFE:

Madde 103 - (Değişik madde: 09/04/2003 - 4842 S.K./13. md.;Değişik madde: 30/03/2006-5479 S.K./1.mad) *1*

Gelir vergisine tabi gelirler;

7.000 YTL'ye kadar % 15

18.000 YTL'nin 7.000 YTL'si için 1.050 YTL, fazlası % 20

40.000 YTL'nin 18.000 YTL'si için 3.250 YTL, fazlası % 27

40.000 YTL'den fazlasının 40.000 YTL'si için 9.190 YTL, fazlası % 35

oranında vergilendirilir.

VERGİNİN HESAPLANMASI:

Madde 104 - (Değişik madde: 24/12/1980 - 2361/71 md.)

Yıllık Gelir Vergisi, vergiye tabi gelirlerin yıllık toplamından 31 inci Maddedeki indirimler düşüldükten sonra 103 üncü Maddedeki nispetler uygulanmak suretiyle hesaplanır.

Ücretlerin vergilendirilmesinde aylık vergi; yıllık vergi 12'ye bölünmek, gündelik vergi aylık vergi 30'a bölünmek suretiyle hesaplanır.

(Mülga son fıkra : 30/12/2004 - 5281 S.K./44.mad) *1*

Madde 105 - (Mülga madde: 04/12/1985 - 3239/138 md.)

ALTINCI BÖLÜM : TARH MUAMELESİ

TARH YERİ:

Madde 106 - Gelir Vergisi, mükellefin ikametgahının bulunduğu mahal vergi dairesince tarh edilir. Şu kadar ki;

1. İş yeri ve ikametgahı ayrı vergi daireleri bölgesinde bulunan mükelleflerin vergileri, Maliye Bakanlığınca uygun görüldüğü takdirde ve mükellefe de evvelden bildirilmek kaydıyla iş yerinin bulunduğu;

2. Diğer (...) ücretlerde, gezici olarak çalışanların ticaret ve serbest meslek kazançlarının vergileri bu ücret ve kazanç sahiplerinin ikametgahlarının bulunduğu yerin vergi dairesince tarh edilmemişse, faaliyetlerini icra ettikleri;

3. Dar mükellefiyete tabi olanların vergileri, beyannamelerini vermeye mecbur oldukları;

Yerin vergi dairesince tarh olunur.

TARHİYATIN MUHATABI:

Madde 107 - Gelir Vergisi, bu vergiye mükellef olan gerçek kişiler namına tarh edilir. Şu kadar ki;

1. Küçüklerle kısıtlılarda, bunların nam ve hesabına kanuni temsilcileri;
2. (Mülga bent: 22/07/1998 - 4369/82 md.)
3. Verginin tevkif suretiyle alınması halinde, mükellef hesabına tevkifat yapmaya mecbur olanlar;
4. (Değişik bent: 27/03/1969 - 1137/5 md.) Dar mükellefiyette, mükellefin Türkiye'de daimi temsilcisi mevcutsa mükellef hesabına daimi temsilci (Türkiye'de birden fazla daimi temsilcinin mevcudiyeti halinde, mükellefin tayin edeceği, tarhiyat tarihine kadar böyle bir tayin yapılmamışsa temsilcilerden herhangi birisi), daimi temsilci mevcut değilse, kazanç ve iratları yabancı kişiye sağlayanlar;

Tarhiyata muhatap tutulurlar.

VERGİLENDİRME DÖNEMİ:

Madde 108 - (Değişik madde: 24/12/1980 - 2361/73 md.)

Gelir Vergisinde vergilendirme dönemi, geçmiş takvim yılıdır. Şu kadar ki:

1. Mükellefiyetin takvim yılı içinde kalkması halinde, vergilendirme dönemi, takvim yılı başından mükellefiyetin kalkması tarihine kadar geçen süreye inhisar eder;
2. (Mülga bent: 22/07/1998 - 4369/82 md.)
3. (Değişik bent: 22/07/1998 - 4369/81 md.) Diğer ücretlerde vergilendirme dönemi hizmetin ifa olduğu takvim yılıdır.
4. Tevkif yoluyla ödenen vergilerde, istihkak sahipleri ayrıca yıllık beyanname vermeye mecbur değilse tevkifatın ilgili bulunduğu dönemler vergilendirme dönemi sayılır ve kesilen veya kesilmesi icabeden vergiler yıllık verginin yerine geçer;
5. Münferit beyanname ile bildirilmesi gereken gelirlerin vergilendirilmesinde vergilendirme dönemi yerine gelirin iktisap tarihi esas tutulur.

TARH ZAMANI:

Madde 109 - (Değişik madde: 24/12/1980 - 2361/74 md.)

Gelir Vergisi:

1. Beyanname verilmesi icabeden hallerde, beyannamenin verildiği günde, beyanname posta ile gönderilmişse, vergiyi tarh edecek daireye geldiği tarihi takibeden yedi gün içinde;
2. Diğer (...) ücretlerde, hizmetin ifa olduğu takvim yılının ikinci ayında, takvim yılı içinde işe başlanması halinde, işe başlama tarihinden itibaren bir ay içinde;
3. (Mülga bent: 22/07/1998 - 4369/82 md.)

Tarh edilir.

2 numaralı bentte yazılı diğer ücret (...) sahiplerinden bu bentlerde belirtilen tarh zamanlarının hitamından evvel memleketi terk edenlerin vergileri, memleketi terke tekaddüm eden 15 gün içinde tarh olunur.

2 numaralı bentte yazılı diğer ücret (...) sahipleri, tarh zamanlarında, vergi karnelerini bağlı oldukları vergi dairelerine ibraz ederek vergilerini tarh ettirmeye mecburdurlar.

VERGİLENDİRME DÖNEMİ İÇİNDE İŞE BAŞLIYAN DİĞER ÜCRET ... SAHİPLERİNİN VERGİ MATRAHI VE VERGİLERİ:

Madde 110 - (Değişik madde: 19/02/1963 - 202/54 md.)

1. Takvim yılı içinde işe başlayan diğer ücret sahiplerinin vergi matrahı, yıllık diğer ücret matrahından (...) işe başlama ayı hariç tutulmak suretiyle, o yılın sonuna kadar ki aylara isabet eden miktardır.

Takvim yılının birinci yarısı içinde işini bırakan diğer ücret sahiplerinden, keyfiyeti takvim yılının ikinci yarısı girmeden haber verenlerin ikinci taksite isabet eden vergileri terkin olunur.

2. (Mülga bent: 22/07/1998 - 4369/82 md.)

YEDİNCİ BÖLÜM : ORTALAMA KAR HADDİ, ASGARİ GAYRİ SAFİ HASILAT VE GİDER ESASLARINA GÖRE GELİR TAYİNİ

ORTALAMA KAR HADDİ VE ASGARİ GAYRİSAFİ HASILAT ESASI:

Madde 111 - (Mülga madde: 25/05/1995 - 4108/39 md.)

TALİH OYUNLARI SALONLARINDAN ELDE EDİLEN KAZANÇLARDA ASGARİ VERGİ:

Mükerrer Madde 111 - (Ek madde: 25/05/1995 - 4108/24 md.)

2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanununa göre talih oyunları salonları işletmeciliği faaliyetinde bulunan gerçek usulde gelir vergisine tabi ticari kazanç sahipleri; cari vergilendirme döneminin gelir vergisine mahsup edilmek üzere, talih oyunları salonlarında bulundurdukları ilk 6 oyun

masasının her biri için aylık 100 000 000 (800.000.000) lira, sonra gelen her oyun masası için ise 75 000 000 (600.000.000) lira ve ilk 60 oyun makinesinin her biri için 10 000 000 (80.000.000) lira, sonra gelen her oyun makinesi için ise 7 500 000 (60.000.000) lira asgari vergi öderler.

Yukarıda yer alan tutarlar, Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre o yıl için belirlenen yeniden değerlendirme oranı ile çarpılmak suretiyle yeniden tespit edilir ve izleyen yılda bu tutarlar esas alınır. Bakanlar Kurulu bu tutarları 10 katına kadar artırmaya yetkilidir. Bu yetki, talih oyunları salonlarının bulunduğu turizm bölge, alan ve merkezleri itibariyle farklı miktarlar tespit edilmek suretiyle de kullanılabilir.

Aylık dönemler itibariyle hesaplanan bu vergi, müteakip ayın 20 nci günü akşamına kadar gelir vergisi bakımından bağlı bulunulan vergi dairesine bir beyanname ile beyan edilir ve aynı süre içinde ödenir. Bir önceki yıl içinde tahakkuk eden bu vergiler, yıllık beyanname üzerinden bu faaliyete ilişkin olarak hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilir, mahsup edilemeyen vergiler ise red ve iade edilmez.

Cari vergilendirme dönemine ilişkin ödenmemiş geçici verginin talih oyunları salonlarından elde edilen kazançta isabet eden kısmının; bu Madde gereğince ödenen asgari vergi kadarki kısmı terkin edilir. Geçici verginin talih oyunları salonlarından elde edilen kazançta isabet eden kısmı, talih oyunları salonlarından sağlanan hasılatın toplam hasılat içindeki payına göre hesaplanır.

Yapılan incelemeler sonucunda bu Madde gereğince ödenmesi gereken, geçmiş dönemlere ait asgari verginin eksik beyan edildiğinin tespit edilmesi halinde, eksik beyan edilen bu kısım için re'sen veya ikmalen asgari vergi tarh edilir ve tarh edilen bu vergiye ceza ve gecikme faizi tatbik edilir. Yıllık beyanname verme süresi geçtikten sonra bu tarhiyat, yıllık beyanname beyan edilen kazanç üzerinden hesaplanan vergiyi aşan vergi farkı için yapılır. Bir önceki dönemde ödenmesi gereken verginin yıllık beyanname mahsup edilen tutarı için ise ceza ve mahsup tarihine kadar gecikme faizi aranır.

Talih oyunları salonları işletmeciliği faaliyetinde bulunan kurumlar vergisi mükellefleri de cari vergilendirme döneminin kurumlar vergisine mahsup edilmek üzere bu Maddede belirtilen esaslar çerçevesinde asgari vergi öderler.

Bu uygulamanın usul ve esasları Maliye Bakanlığınca tayin ve tespit olunur.

ASGARİ ZİRAİ KAZANÇ ESASI:

Madde 112 - (Mülga madde: 22/07/1998 - 4369/82 md.)

ASGARİ ZİRAİ VERGİ:

Mükerrer Madde 112 - (Ek madde: 24/12/1980 - 2361/77 md.; Mülga madde: 22/07/1998 - 4369/82 md.)

Madde 113 - (Mülga madde: 18/04/1984 - 2995/4 md.)
SEKİZİNCİ BÖLÜM : SERVET BEYANI

BEYANDA BULUNACAKLAR:

Madde 114 - (Mülga madde: 18/04/1984 - 2995/4 md.)

Madde 115 - (Mülga madde: 18/04/1984 - 2995/4 md.)

Madde 116 - (Mülga madde: 18/04/1984 - 2995/4 md.)

DOKUZUNCU BÖLÜM : HAYAT STANDARDI ESASI

HAYAT STANDARDI ESASI :

Mükerrer Madde 116 - (Mülga madde: 22/07/1998 - 4369/82 md.)

BEŞİNCİ KISIM : VERGİNİN ÖDENMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM : TAKSİTLER

YILLIK BEYANA TABİ GELİRLER ÜZERİNDEN TAHAKKUK EDEN VERGİLERDE ÖDEME:

Madde 117 - (Değişik madde: 09/04/2003 - 4842 S.K./14. md.)

1. Şubat ayı içerisinde verilmesi gereken beyanname ile bildirilen gelir üzerinden tahakkuk ettirilen gelir vergisi Şubat ve Haziran aylarında;

2. Mart ayı içerisinde verilmesi gereken beyanname ile bildirilen gelir üzerinden tahakkuk ettirilen gelir vergisi Mart ve Temmuz aylarında;

Olmak üzere iki eşit taksitte ödenir.

Maliye Bakanlığı, gelirlerinin büyük bir kısmı zirai kazançtan oluşan mükellefler hakkında gerekli görülen hallerde, iki taksitten fazla olmamak üzere, belli üretim bölgeleri ve ziraat ürünlerine göre, özel ödeme zamanları tayin edebilir.

Mükerrer Madde 117 - (Mülga madde: 31/12/1982 - 2772/20 md.)

DİĞER ... ÜCRETLER ÜZERİNDEN TAHAKKUK EDEN VERGİLERDE ÖDEME:

Madde 118 - (Değişik madde: 19/02/1963 - 202/60 md.)

Diğer (...) ücretlerin vergisi:

1. Öteden beri işe devam edenlerde, yıllık verginin yarısı takvim yılının (...) ikinci, diğer yarısı sekizinci ayında;

2. Takvim yılının (...) birinci yarısı içinde işe başlıyanlarda, yıllık verginin yarısı verginin karneye yazıldığı ayda; diğer yarısı takvim yılının (...) sekizinci ayında;

3. Takvim yılının (...) ikinci yarısı içinde işe başlıyanlarda, verginin karneye yazıldığı ayda; ödenir.

VERGİ TEVKİFATININ YATIRILMASI:

Madde 119 - (Değişik madde: 25/ 5/1995 - 4108/25 md.)

94 üncü madde gereğince yapılan vergi tevkifatı, vergi kesenler tarafından beyanname verecekleri ayın yirmialtıncı günü akşamına kadar bağlı buldukları vergi dairesine yatırılır. (Mülga cümle: 09/04/2003 - 4842 S.K./37. md.)

MÜNFERİT BEYANNAME İLE BİLDİRİLEN KAZANÇLARIN VERGİSİ:

Madde 120 - Münferit beyanname ile bildirilen kazançların vergisi, beyanname verme süresi içinde vergi dairesine ödenir.

GEÇİCİ VERGİ:

Mükerrer Madde 120 - (Değişik madde: 22/07/1998 - 4369/52 md.)

Ticari kazanç sahipleri (basit usulde vergilendirilenler hariç) ile serbest meslek erbabı cari vergilendirme döneminin gelir vergisine mahsup edilmek üzere, bu Kanunun ticari veya mesleki kazancın tespitine ilişkin hükümlerine göre (indirim ve isitinsalar ile Vergi Usul Kanunun değerlemeye ait hükümleri de dikkate alınarak) belirlenen ilgili hesap döneminin altışar aylık kazançları (42 nci madde kapsamına giren kazançlar ile noterlik görevini ifa ile mükellef olanların bu işlerden sağladıkları kazançlar hariç) üzerinden, 103 üncü maddede yer alan tarifenin ilk gelir dilimine uygulanan oranda geçici vergi öderler. Geçici vergi matrahının hesaplanmasında dönem sonu mal mevcutları, kayıtlar üzerinden tespit edilebilir. (Mülga cümle: 09/04/2003 - 4842 S.K./37. md.)

(Ek fıkra: 11/08/1999 - 4444/2 md.) Bakanlar Kurulu geçici vergi dönemlerini üç aya indirmeye, geçici verginin beyan süresini üç aylık dönemi izleyen ikinci ayın ondördüncü*, ödeme süresini ise onyedinci günü akşamı olarak belirlemeye yetkilidir.

Hesaplanan geçici vergi, altı aylık dönemi izleyen ikinci ayın ondördüncü günü akşamına kadar** bağlı olunan vergi dairesine beyan edilir ve onyedinci günü akşamına kadar ödenir. Aynı dönem içinde tevkif edilmiş bulunan gelir vergisi (42 nci maddede belirtilen kazançlardan yapılan tevkifat hariç) hesaplanan geçici vergiden mahsup edilir.

Yapılan incelemeler sonucunda, geçmiş dönemlere ait geçici verginin %10' u a°an tutarda eksik beyan edildiğinin tesbiti halinde, eksik beyan edilen bu kısım için re'sen veya ikmalen geçici vergi tarh edilir. Mahsup süresi geçtikten sonra, kesinle°en geçici vergiler terkin edilir, ancak gecikme faizi ve ceza tahsil edilir.

Bir önceki takvim yılında altı^oar aylık dönemler halinde tahakkuk ettirilerek tahsil edilen geçici vergi, yıllık beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilir. Mahsup edilemeyen tutar, mükellefin diğer vergi borçlarına mahsup edilir. Bu mahsuplara rağmen kalan geçici vergi tutarı, o yılın sonuna kadar yazılı olarak talep edilmesi halinde mükellefe red ve iade edilir.

İ^on bırakılması halinde, i^on bırakıldığı dönemi izleyen dönemlerde geçici vergi ödenmez.

Geçici vergi uygulamasına ili^okin usuller Maliye Bakanlığınca tespit edilir.

İKİNCİ BÖLÜM : MAHSUPLAR

VERGİ TEVKİFATININ MAHSUBU:

Madde 121 - Yıllık beyannameye gösterilen gelire dahil kazanç ve iratlardan bu kanuna göre kesilmiş bulunan vergiler, beyanname üzerinden hesaplanan Gelir Vergisine mahsubedilir.

(Değişik fıkra: 24/12/1980 - 2361/84 md.) Mahsubu yapılan miktar Gelir Vergisinden fazla olduğu takdirde aradaki fark vergi dairesince mükellefe bildirilir ve mükellefin tebliğ tarihinden itibaren bir yıl içinde müracaatı üzerine kendisine ret ve iade olunur.

(Ek fıkra: 25/12/2003 - 5035 S.K./15. md.)*1* Maliye Bakanlığı; iadeyi mahsuben veya nakden yaptırmaya, inceleme raporuna, yeminli mali müşavir raporuna veya teminata bağlamaya ve iade için aranılacak belgeleri belirlemeye yetkilidir.

(Ek fıkra: 25/12/2003 - 5035 S.K./15. md.)*1* Bu yetki; kazanç türlerine, iade şekillerine, geliri elde edenin veya ödemeyi yapanın hukuki statüsüne göre ayrı ayrı kullanılabilmesi gibi belli hadler çerçevesinde de kullanılabilir.

(Ek fıkra: 25/12/2003 - 5035 S.K./15. md.)*1* Mahsuben iade işlemi, aranan tüm belgelerin tamamlanması koşuluyla, yıllık gelir vergisi beyannamesinin verildiği tarih itibarıyla yapılır. İkmalen veya resen yapılan tarhiyatlarda mahsup işlemi, mahsup talebine ilişkin dilekçe ve eklerinin eksiksiz olarak vergi dairesi kayıtlarına girdiği tarih esas alınarak yapılır. Aranan belgelerin tamamlanması aşamasında yapılan tahsilatlar yönünden düzeltme yapılmaz.

(Ek fıkra: 28/03/2007-5615 S.K./8.mad) Kontrol edilen yabancı kurumlara yapılan ödemeler üzerinden 94 üncü maddesinin ikinci fıkrası uyarınca kesilen vergiler, Türkiye'de yıllık beyannameyle bildirilen kontrol edilen yabancı kurum kârı üzerinden hesaplanacak gelir vergisinden mahsup edilebilir. Mahsup edilecek vergi, kontrol edilen yabancı kurumun bu ödemelerden kaynaklanan kazancına isabet eden gelir vergisinden fazla olamaz.

ÜCRETLİLERDE VERGİ İNDİRİMİ:

Mükerrer Madde 121 - (Mülga madde: 28/03/2007-5615 S.K./31.mad)

DİĞER ÜCRET VERGİSİNİN MAHSUBU :

Madde 122 - Diğer ücret kapsamında vergilendirilen (...) hizmet erbabı muhtasar beyannameye tabi iş verenler nezdinde çalışmaya başladıkları takdirde, bu tarihten sonraki aylara ait olmak üzere peşin ödemiş oldukları vergiler gerçek ücretleri üzerinden hesaplanan vergilere mahsup

edilir ve mahsubu yapılan miktar hizmet erbabının vergi karnesine iş veren tarafından kaydolunur.

Mükerrer Madde 122 - (Mülga madde: 04/12/1985 - 3239/138 md.)

YABANCI MEMLEKETLERDE ÖDENEN VERGİLERİN MAHSUBU:

Madde 123 - Tam mükellefiyete tabi mükelleflerin yabancı memleketlerde elde ettikleri kazanç ve iratlardan mahallinde ödedikleri benzeri vergiler, Türkiye'de tarh edilen Gelir Vergisinin yabancı memleketlerde elde edilen kazanç ve iratlara isabet eden kısmından indirilir.

Birinci fıkra hükmünce indirilecek miktar Gelir Vergisinin yabancı memleketlerde elde edilen kazanç ve iratlara isabet eden kısmından fazla olduğu takdirde, aradaki fark nazara alınmaz.

Gelir Vergisinin yabancı memlekette elde edilen kazanç ve iratlara isabet eden kısmı, bunların gelire olan nispeti üzerinden hesaplanır.

Birinci fıkrada yazılı vergi indiriminin yapılması için:

1. Yabancı memlekette ödenen vergilerin gelir üzerinden alınan şahsi bir vergi olması;
2. Yabancı memlekette vergi ödendiğinin yetkili makamlardan alınan ve mahallindeki Türk elçilik veya konsoloslukları, yoksa orada Türk menfaatlerini koruyan memleketin aynı mahiyetteki temsilcileri tarafından tasdik olunan vesikalarla tevsik edilmesi;

Şarttır.

2 numarada yazılı vesikalar taksit zamanına kadar gelmemiş olursa, yabancı memlekette elde edilen kazanç ve iratlara isabet eden vergi kısmı bir yıl süre ile ertelenir.

Aranan vesikalar bu süre zarfında vergi dairesine ibraz edildiği takdirde vergi tenzil edilir; süre geçtikten sonra erteleme hükmü kalkar ve vesikalar ibraz edilse bile nazara alınmaz. Vergi Usul Kanununda yazılı mücbir sebeplere ait hükümler mahfuzdur.

Yabancı memleketlerde ödenen vergilerin ilgili buldukları kazanç ve iratlar mükellef tarafından hangi yılın gelirine ithal edilmişse, bu vergilerde o gelire ait vergiden indirilir.

Bu Madde gereğince yapılan vergi indiriminde yabancı para ile ödenen vergilere, bunların ilgili bulunduğu kazanç ve iratlara uygulanan kambiyo rayici uygulanır.

(Ek fıkra: 28/03/2007-5615 S.K./9.mad) Kontrol edilen yabancı kurumlara ilişkin hükümlerin uygulandığı durumlarda, yurt dışı iştirakin toplam vergi yükünün hesabında esas alınan vergiler, ödenmiş olmaları şartıyla, Türkiye'de vergilendirilecek kontrol edilen yabancı kurum kârları üzerinden hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilebilir.

YETKİ:

Mükerrer Madde 123 - (Değişik madde: 09/04/2003 - 4842 S.K./16. md.)

1. Bu Kanunun 21, 23/8, 47 ve 48 inci maddelerinde yer alan maktu had ve tutarlar, 01/01/2003 tarihi itibariyle geçerli olan had ve tutarlarına yükseltilmiştir.

2. Bu Kanunun 19, 21, 23/8, 31, 47, 48, mükerrer 80, 82, 86 ve mükerrer 121 inci maddelerinde yer alan maktu had ve tutarlar, her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılmak suretiyle uygulanır. Bu şekilde hesaplanan maktu had ve tutarların % 5'ini aşmayan kesirler dikkate alınmaz. Bakanlar Kurulu, bu surette tespit edilen had ve tutarları % 50'sine kadar artırmaya veya indirmeye yetkilidir.

3. Bu Kanunun 103 üncü maddesinde yer alan vergi tarifesinin gelir dilim tutarları hakkında, bu maddenin (2) numaralı fıkrası uygulanır.

SON HÜKÜMLER:

KALDIRILAN HÜKÜMLER:

Madde 124 - 5421 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile mezkur kanunu değiştiren 5820, 6247, 6582, 6838 ve 6908 sayılı kanunlar 01/01/1961 tarihinden, 2897, 3343, 4750 ve 5818 sayılı Kanunlarla 4040, 4226 sayılı kanunların Hayvanlar Vergisini ilgilendiren hükümleri de 01/01/1962 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmıştır.

YÜRÜRLÜK MADDELERİ:

Madde 125 - Bu Kanun 1 Ocak 1961 tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 126 - Bu Kanun hükümlerini Maliye Bakanı yürütür.

GEÇİCİ MADDELER

GEÇMİŞ YILLARA AİT VERGİLER:

Geçici Madde 1 - (Ek madde: 24/12/1980 - 2361/86 md.)

a) 1981 takvim yılından önceki dönemlerde elde edilen kazanç ve iratlar (götürüler dahil) ile ücretlere;

b) 1981 mali yılından önceki dönemlerde elde edilen götürü ücretlere;

Ait vergiler bu Kanunda aksine hüküm bulunmadıkça eski hükümlere göre alınır.

ESNAF MUAFLIĞININ KAYBEDİLMESİ:

Geçici Madde 2 - (Ek madde: 24/12/1980 - 2361/86 md.)

Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değiştirilen 9 uncu Maddesinde yer alan esnaf muafılığı şartlarını 01/01/1981 tarihi itibariyle taşımayanlar, 1981 takvim yılında esnaf muafılığından faydalanamazlar.

GÖTÜRÜLÜĞÜN KAYBEDİLMESİ:

Geçici Madde 3 - (Ek madde: 24/12/1980 - 2361/86 md.)

Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değiştirilen 46, 47 ve 48 inci, Maddelerinde sayılan götürü usule tabi olmanın genel ve özel şartlarını 01/01/1981 tarihi itibariyle taşımayanlar, 1981 takvim yılında götürü usulden faydalanamazlar. Bu mükellefler hakkında Gelir Vergisi Kanununun ticari kazancın gerçek usulde tespiti hakkındaki hükümleri uygulanır.

SAKATLIK İNDİRİMİ:

Geçici Madde 4 - (Ek madde: 24/12/1980 - 2361/86 md.)

Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değiştirilen 31 inci Maddesinde belirtilen sakatlık indirimine ait yönetmelik yürürlüğe girinceye kadar, daha önce Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü Maddesinin bu kanunla değiştirilmeden önceki 1 numaralı bendi hükmüne göre ücretleri vergiden müstesna tutulan mükellefler, Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değiştirilen 31 inci Maddesi hükümlerine göre, 1 inci derece sakat sayılarak bu dereceye ait indirimden faydalanırlar.

YATIRIM İNDİRİMİ:

Geçici Madde 5 - (Ek madde: 24/12/1980 - 2361/86 md.)

01/01/1981 tarihinden önce yapılmış olan yatırım indirimi kapsamına giren yatırım harcamalarına yatırım indirimine ilişkin eski hükümler, bu tarihten sonra yapılacak yatırım harcamalarına ise yatırım indirimine ilişkin yeni hükümler uygulanır.

01/01/1981 tarihinden önce başladığı halde henüz bitmemiş olan yatırım indirimi kapsamına giren yatırımlar nedeniyle uygulanacak yatırım indirimi tutarı yukarıdaki hükme göre hesaplanacak indirimler toplamını geçemez.

SENELERE SARI İNŞAAT VE ONARMA İŞLERİ:

Geçici Madde 6 - (Ek madde: 24/12/1980 - 2361/86 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce taahhüde bağlanmış ve henüz bitmemiş veya bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce bitmekle beraber henüz beyan edilmemiş olan inşaat ve onarma işlerine ait kazançlar Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değiştirilen 42 nci Maddesi hükümlerine göre tespit edilir ve dağıtım tabi tutulmadan işin bittiği yılın geliri olarak beyan edilir.

ZİRAİ KAZANÇLARDA GÖTÜRÜ GİDER EMSAL NİSPETİNİN UYGULANMASI:

Geçici Madde 7 - (Ek madde: 24/12/1980-2361/86 md.; Değişik madde: 01/05/1981-2454/15 md.)

1980 takvim yılına ilişkin olup götürü gider esasına göre vergilendirilen zirai kazançlarda götürü gider emsali bütün zirai mahsüller ile kara ve su avcılığında %70 olarak uygulanır.

EMLAK VERGİSİNİN GİDER YAZILMASI:

Geçici Madde 8 - (Ek madde: 24/12/1980 - 2361/86 md.)

1980 takvim yılı içinde elde edilen gayrimenkul sermaye iratları üzerinden hesaplanacak Gelir Vergisinden, Gelir Vergisi Kanununun 01/01/1981 tarihinden önce yürürlükte olan mükerrer 122 nci Maddesi hükmü uyarınca Emlak Vergisinin mahsubu yapılmaz. Mahsubu kabul edilmeyen Emlak Vergisi Gelir Vergisi Kanununun 74 üncü Maddesinin birinci fıkrasının 5 numaralı bendine göre gider yazılır veya götürü gider usulünü kabul edenlerde aynı Maddenin 3 üncü fıkrasında yazılı götürü gider oranı %25 olarak uygulanır.

MENKUL SERMAYE İRADI:

Geçici Madde 9 - (Ek madde: 24/12/1980-2361/86 md.)

a) Kurumların 1980 takvim yılı karlarından idare meclisi başkan ve üyelerine verilen kar paylarına Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değiştirilen 75 inci Maddesinin 3 numaralı bendi hükmü uygulanır.

b) Dar mükellefiyete tabi kurumların 1980 takvim yılı ticari bilançolarına göre hasıl olan karlarından Kurumlar Vergisi düşüldükten sonra kalan kısımlarına Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişik 75 inci Maddesinin 4 numaralı bendi hükmü uygulanır.

ORTALAMA KAR HADDİ VE ASGARİ GAYRİ SAFİ HASILAT ESASI:

Geçici Madde 10 - (Ek madde: 24/12/1980 - 2361/86 md.; Değişik madde: 31/12/1981-2574/30 md.)

Gelir Vergisi Kanununun değişik 111 inci Maddesinin (B) fıkrası kapsamına giren işkolları ve meslek gruplarından Maliye Bakanlığınca uygun görülenlerde faaliyet gösteren mükelleflerin 1980 takvim yılı kazançlarına da asgari gayri safi hasılat esası uygulanır.

Ancak, mezkur takvim yılında uygulanacak asgari gayri safi hasılat miktarları 1982 takvim yılı sonuna kadar tespit edilir.

Geçici Madde 11 - (Ek madde: 24/12/1980 - 2361/86 md.; Mülga madde: 31/12/1981 - 2574/35 md.)

Geçici Madde 12 - (Ek madde: 24/12/1980-2361/86 md.; Değişik madde: 31/12/1981-2574/31 md.)

1982, 1983 ve 1984 takvim yıllarına ait gelirler aşağıda yazılı vergi tarifelerine göre vergilendirilirler.

A) 1982 takvim yılına ait Gelir Vergisine tabi gelirler;	
1 000 000 liraya kadar	%39
3 000 000 liranın 1 000 000 lirası için 390 000 lira; fazlası	%44
5 000 000 liranın 3 000 000 lirası için 1 270 000 lira; fazlası	%49
10 000 000 liranın 5 000 000 lirası için 2 250 000 lira; fazlası	%59
15 000 000 liranın 10 000 000 lirası için 5 200 000 lira; fazlası	%69
25 000 000 liranın 15 000 000 lirası için 8 650 000 lira; fazlası	%74
25 000 000 liradan fazlasının 25 000 000 lirası için 16 050 000 lira; fazlası	%65
Nispetinde vergilendirilir.	

B) (Değişik bent: 31/12/1982-2772/19 md.) 1983 takvim yılına ait Gelir Vergisine tabi gelirler,

1 000 000 liraya kadar	%36
3 000 000 liranın 1 000 000 lirası için 360 000 lira; fazlası	%41
5 000 000 liranın 3 000 000 lirası için 1 180 000 lira; fazlası	%49
10 000 000 liranın 5 000 000 lirası için 2 160 000 lira; fazlası	%59
15 000 000 liranın 10 000 000 lirası için 5 110 000 lira; fazlası	%69
25 000 000 liranın 15 000 000 lirası için 8 560 000 lira; fazlası	%74
25 000 000 liradan fazlasının 25 000 000 lirası için 15960000 lira; fazlası	%65

Nispetinde vergilendirilir.

C) 1984 takvim yılına ait Gelir Vergisine tabi gelirler;

1 000 000 liraya kadar	%30
3 000 000 liranın 1 000 000 lirası için 300 000 lira; fazlası	%35
5 000 000 liranın 3 000 000 lirası için 1 000 000 lira; fazlası	%43
10 000 000 liranın 5 000 000 lirası için 1 860 000 lira; fazlası	%53
15 000 000 liranın 10 000 000 lirası için 4 510 000 lira; fazlası	%63
25 000 000 liranın 15 000 000 lirası için 7 660 000 lira; fazlası	%68
25 000 000 liradan fazlasının 25 000 000 lirası için 14460000 lira; fazlası	%60

Nispetinde vergilendirilir.

HİZMET ERBABININ ÜCRETLERİNDEKİ ARTIŞIN ÖDENMESİ:

Geçici Madde 13 - (Ek madde: 24/12/1980 - 2361/86 md.)

Hizmet erbabının 1981 takvim yılının Ocak ve Şubat ayları net ücretlerinde, Gelir Vergisi Kanununda yapılan değişiklikler dolayısıyla meydana gelecek artışlar, 1981 mali yılı içinde Bakanlar Kurulunun tespit edeceği tarihlerde tayin edilecek usul ve esaslara göre ödenir.

Toplu İş Sözleşmesi düzenine tabi personel hakkında geçici 14 üncü Madde hükümleri uygulanır.
BU KANUNUN YÜRÜRLÜĞE GİRDİĞİ TARİHTE DEVAM ETMEKTE OLAN TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİNE TABİ HİZMET ERBABININ ÜCRET FARKLARININ ÖDEME ŞEKİL VE ZAMANI:

Geçici Madde 14 - (Ek madde: 24/12/1980 - 2361/86 md.)

12 Eylül 1980 tarihinden önce yürürlüğe girmiş olup da halen uygulanmakta bulunan toplu iş sözleşmelerine tabi olanların (Toplu sözleşmelere paralel olarak zam alan kapsam dışı personel dahil) net ücretlerinde Gelir Vergisi Kanununda yapılan değişiklikler dolayısıyla meydana gelecek artışlar toplu iş sözleşmeleri sona erinceye kadar T.C. Merkez Bankasında açılacak bir hesapta toplanır.

T.C. Merkez Bankasında toplanan bu meblağ, Bakanlar Kurulunca tespit edilecek usul ve esaslara göre en geç 1982 mali yılı sonuna kadar hak sahiplerine ödenir.

İşverenler birinci fıkrada belirtilen farkları en geç ait olduğu ayı takip eden ayın sonuna kadar T.C. Merkez Bankasındaki hesaba yatırmak mecburiyetindedirler. Ücret farklarını T.C. Merkez Bankasındaki hesaba zamanında yatırmayan işverenler hakkında yatırılması gereken miktarın iki katına kadar para cezasına hükmolunur. Vadesinde ödenmeyen paralar hakkında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü hakkındaki Kanun hükümleri uygulanır.

VERGİ KARNESİ:

Geçici Madde 15 - (Ek madde: 24/12/1980-2361/86 md.; Değişik madde: 31/12/1981-2574/32 md.)

Gelir Vergisi Kanununun değişik 35 inci Maddesinin (B) bendinde yer alan vergi karnesi esası yürürlüğe girinceye kadar, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 2365 sayılı Kanunla değiştirilen 247 nci Maddesinin değişmeden önceki hükümleri uyarınca, aile durumu sual varakası esası uygulanan yerlerde, bu belge ile indirimlerin uygulanmasına devam olunur.

GENEL İNDİRİM:

Geçici Madde 16 - (Ek madde: 24/12/1980 - 2361/86 md.)

Gelir Vergisi Kanununun, bu Kanunla, değiştirilen 31 inci Maddesinde belirtilen genel indirim hadleri, ekonomik koşullar gözönünde bulundurularak 01/01/1983 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yeniden düzenlenir.

GÖTÜRÜ GİDER ESASINDAN FAYDALANMA:

Geçici Madde 17 - (Ek madde: 01/05/1981 - 2454/16 md.)

1980 takvim yılı kazançlarını götürü gider esasına göre beyan eden çiftçilerden mezkur yıl hasılatları dört milyon lirayı aşmamış olanlar 1981 yılında da götürü gider usulünden faydalanırlar.

İŞTİRAK KAZANÇLARINDA TEVKİFAT:

Geçici Madde 18 - (Ek madde: 01/05/1981 - 2454/17 md.)

1980 yılı kazançlarına ilişkin olarak 1981 takvim yılı içinde Kurumlar Vergisi beyannamesi veren kurumların 1980 takvim yılında elde ettikleri ve iştirak kazançları istisnası kapsamına giren kazançları üzerinden dağıtılsın veya dağıtılmasın; 33 1/3 nispetinde vergi tevkifatı yapılır.

Geçici Madde 19 - (Ek madde: 01/05/1981 - 2454/18 md.; Mülga madde: 26/12/1993 - 3946/38 md.)

Geçici Madde 20 - (Ek madde: 31/12/1981 - 2574/33 md.)

Mükelleflerin mükerrer 117 nci Madde uyarınca 1981 takvim yılında peşin olarak ödedikleri vergiler, 1981 takvim yılına ait beyanname üzerinden hesaplanan Gelir Vergisine mahsubedilir. Mahsubu yapılan miktarın hesaplanan Gelir Vergisinden fazla olması halinde, aradaki fark 1982 takvim yılına ilişkin olarak ödenmesi gereken peşin vergiye mahsup edilir. Bu iki mahsuba rağmen arta kalan kısım var ise, bu meblağ vergi dairesince mükellefe bildirilir ve mükellefin tebliğ tarihinden itibaren bir yıl içinde müracaatı üzerine kendisine ret ve iade olunur.

Geçici Madde 21 - (Ek madde: 31/12/1981 - 2574/34 md.)

1981 takvim yılında Gelir Vergisi Kanununun 47 ve 48 inci Maddelerinde yer alan eski hadleri aşmakla birlikte bu Kanunda getirilen yeni hadleri aşmamış olan mükellefler, 1982 takvim yılında da götürü usulde vergilendirilmeye devam olunurlar.

Geçici Madde 22 - (Ek madde: 18/04/1984 - 2995/5 md.)

Mükellefler hakkında servet beyanı ve gider esasına dayanılarak geçmişe yönelik inceleme ve tarhiyat yapılamaz. Mükelleflerin geçmiş vergilendirme dönemlerine ait servet bildirimlerinde beyan ettikleri servet unsurları ile yıllık gelir vergisi beyannamelerinde beyan ettikleri giderler vergi incelemelerinde ve takdir işlemlerinde veri olarak kullanılamaz.

Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce servet beyanlarına dayanılarak yapılmış bulunan tarhiyatlar terkin edilir. Bu konuda sürdürülen ihtilaflardan ve incelemelerden vazgeçilir.

Geçici Madde 23 - (Ek madde: 04/12/1985 - 3239/70 md.)

1 Ocak 1986 tarihinden önce açtırılan döviz tevdiat hesapları için ödenen faizler ile bu tarihten evvel ihraç edilen özel kanunlarla veya Devletin, kanunların verdiği yetkiye dayanılarak akdettiği mukavelelerle her türlü vergiden istisna edilmiş olan menkul kıymetlerin faiz, kar payı ve ikramiyeleri gelir vergisinden müstesnadır.(Mülga ikinci cümle: 26/12/1993 - 3946/38 md.)

Geçici Madde 24 - (Ek madde: 12/06/1987 - 3380/8 md.)

1991 yılı sonuna kadar yurt dışı faaliyet zararlarını yurt içi kazanç ve iratlardan mahsup edecek mükellefler geçmiş beş yıllık faaliyet sonuçlarını Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişik 88 inci Maddesindeki esaslara göre tevsik etmek zorundadırlar.

Geçici Madde 25 - (Ek madde: 12/06/1987 - 3380/8 md.)

Bakanlar Kurulu, Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci Maddesinin 12 numaralı bendine göre vergiden müstesna tutulan kazançlar üzerinden, Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü Maddesinin (A) fıkrasının 8 numaralı bendi gereğince yapılacak vergi tevkifatı nispetini en çok yedi yıl süre ile "0" sıfır olarak tespit etmeye yetkilidir.

Geçici Madde 26 - (Ek madde: 12/06/1987 - 3380/8 md.)

Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce, yatırım teşvik ve yatırım indirimi belgesi almış olup, yatırımı devam eden gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunun 3 üncü Maddesiyle değişik ek 3 üncü Maddesi hükmünden yararlanırlar.

Geçici Madde 27 - (Ek madde: 19/06/1987 - 3393/11 md.; Mülga madde: 22/07/1998 - 4369/82 md.)

Geçici Madde 28 - (Ek madde: 19/06/1987 - 3393/12 md.)

a) Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişik 12 nci Maddesinde yer alan, işletme büyüklüğü ölçülerini on katına kadar artırma konusundaki yetki, Bakanlar Kurulunca 1987 yılı için, 01/01/1987 tarihinde yürürlüğe girecek şekilde de kullanılabilir.

b) (Mülga bent: 25/06/1992 - 3824/26 md.)

Geçici Madde 29 - (Ek madde: 24/03/1988 - 3418/27 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce gerçek usulde mükellefiyeti tesis edilen PTT acentelerinden, PTT acenteliği işi yanında başka faaliyetleri de bulunanların, PTT acenteliği dışındaki faaliyetlerinden dolayı, 31/12/1988 tarihi itibarıyla götürü usule tabi olmanın genel ve özel şartlarını taşımaları ve 31/03/1989 tarihine kadar bağlı buldukları vergi dairesine yazılı

olarak başvurmaları halinde, bu mükellefler Gelir vergisi Kanununun 50 nci Maddesi hükmü dikkate alınmaksızın, 01/01/1989 tarihinden itibaren götürü usulde teklif olunurlar.

Geçici Madde 30 - (Ek madde: 24/03/1988 - 3418/28 md.)

a) Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 81 inci Maddesine bu Kanunla eklenen fıkralar, bu Kanunun yayımı tarihinde yurt dışına transfer edilmemiş kazançlar hakkında da uygulanır.

b) 2802 sayılı Hakim ve Savcılar Kanununun 106 ncı Maddesi ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun Ek Geçici 7 nci Maddesine göre ödenmekte olan hakim ve yargı ödenekleri ve 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununun 12 nci maddesine göre ödenen üniversite ödenekleri, 01/01/1988 tarihinden 31/12/1997 tarihine kadar gelir vergisinden müstesnadır. Bu hüküm, 15/12/1987 - 14/01/1988 dönemini kapsamak üzere 15/12/1987 tarihinde peşin olarak ödenen ödeneklerden, 01/01/1988 - 14/01/1988 dönemine isabet eden kısım hakkında da uygulanır.

Geçici Madde 31 - (Ek madde: 03/12/1988 - 3505/17 md.)

Yapısı itibariyle sürücüsünden başka ondört ve daha aşağı oturma yeri olan ve insan taşımaya mahsus kara taşıtları ile yolcu taşıyan mükelleflerden, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce mükellefiyetleri gerçek usulde tesis edilenler, 31/12/1988 tarihi itibarıyla götürü usule tabi olmanın şartlarını taşıdıkları ve 31/12/1988 tarihine kadar bağlı buldukları vergi dairesine yazılı olarak başvurdukları takdirde, 01/01/1989 tarihinden itibaren götürü usulde vergilendirilirler.

Geçici Madde 32 - (Ek madde: 03/12/1988 - 3505/18 md.; İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 07/11/1989 tarih ve E. 1989/6. K. 1989/42 sayılı Kararıyla.)

Geçici Madde 33 - (Ek madde: 03/12/1988 - 3505/19 md.)

a) 1989 yılı Ocak ve Şubat aylarına ilişkin geçici vergi tutarı, gerçek usulde gelir vergisine tabi ticari kazanç sahipleri ile serbest meslek erbabının 1987 yılı gelirleri ile ilgili olarak verdikleri yıllık beyanname üzerinden hesaplanan (hayat standardı esasına göre tarhiyat yapılması halinde, bu tarhiyat esas alınır) gelir vergisinin, ticari ve mesleki kazançta isabet eden kısmının 2/12'sidir. Bu tutar, Ocak ve Şubat aylarında katma değer vergisi beyannameyi ile birlikte beyan edilerek aynı süre içinde iki eşit taksitte ödenir. 1988 yılı içinde işe başlayan mükelleflerin, 1989 yılı Ocak ve Şubat aylarına ilişkin geçici vergi tutarı, 1987 yılı gelirleri için uygulanan ve mükellefin durumuna uyan hayat standardı temel gösterge tutarı dikkate alınarak yukarıdaki esaslara göre hesaplanır.

1988 yılı Aralık ayına ilişkin olarak 1989 yılı Ocak ayında verilmesi gereken katma değer vergisi beyannamelerinde bu aya ait dahili tevkifat beyan edilmez ve ödenmez.

b) Ödeme kaydedici cihaz alan ikinci sınıf tacirler, ilk defa satın aldıkları cihazlar nedeniyle ve bir defaya mahsus olmak üzere, bu cihazları aldıkları tarihi takip eden aydan başlamak üzere 12 aya ilişkin geçici vergi taksitlerini ödemezler. Geçici verginin bu aylara isabet eden tutarı vergi dairesince terkin edilir. 05/11/1988 tarihinden itibaren ilk defa ödeme kaydedici cihaz satın alan ikinci sınıf tacirlerden, ödeme kaydedici cihazı 1988 Kasım ayında satın alanlar 11 ay süreyle, 1988 Aralık ayında satın alanlar ise 12 ay süreyle, 01/01/1989 tarihinden itibaren geçici vergi ödemezler.

c) 1988 ve önceki yıllara ait olup mahsubu yapılamayan dahili tevkifat tutarı, 1988 yılı gelirlerinin beyan edildiği yıllık gelir vergisi beyannamesi üzerinden hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilir. Mahsup edilemeyen tutar 1989 yılına ili°kin olarak ödenecek geçici vergiye, artan kısmı diğer vergi borçlarına mahsup edilir. Bu mahsuplara rağmen kalan dahili tevkifat tutarı, mükellefin 1989 yılı sonuna kadar yazılı olarak talep etmesi halinde, kendisine red ve iade edilir.

d) Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü Maddesinin (A) fıkrasına eklenen 15 numaralı bent hükmü, mükelleflerin 1988 yılına ait olup 1989 yılında beyanı gereken matrahlarının tespitinde indirilecek gelirler hakkında da uygulanır.

Geçici Madde 34 - (Ek madde: 15/12/1990 - 3689/7 md.)

a) Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değiştirilen 46 ncı Maddesi hükmü uyarınca yeniden tespit edilen miktarlara göre yeni takdirler yapılmaya kadar, takdir komisyonlarınca takdir edilen ve uygulanmakta olan her bir dereceye ait götürü ticaret ve serbest meslek kazançlarına, her bir derecede yapılan artışlar oranında ilave yapılır.

b) Kazançları 1990 yılında götürü usulde vergilendirilen mükelleflerden 31/12/1990 tarihi itibariyle Gelir Vergisi Kanununun 48 inci Maddesinin bu Kanunla düzenlenen alış, satış ve hasılat hadlerini aşmayanların, götürü usule tabi olmanın diğer şartlarını da taşımaları kaydıyla, 1991 yılında da götürü usulde vergilendirilmelerine devam olunur.

Geçici Madde 35 - (Ek madde: 15/12/1990 - 3689/7 md.)

1) 01/01/1990 - 31/12/1998 tarihleri arasında, gerçek usulde gelir vergisine tabi ticari kazanç sahipleri ile serbest meslek erbabı, bu Maddede belirtilen hayat standardı esasına tabidir.

2) a) Hayat standardı temel gösterge tutarı; faaliyetin yapıldığı takvim yılı sonunda geçerli olan ve 16 yaşından büyük sanayi kesiminde çalışan işçiler için uygulanan asgari ücretin yıllık brüt tutarının, birinci sınıf tacirler için 3,1 katı, ikinci sınıf tacirler için 1,8 katı, serbest meslek erbabı için de 2,8 katıdır.

b) Ticari kazanç sahipleri ile serbest meslek erbabının zarar beyanı da dahil olmak üzere, bu faaliyetleri ile ilgili olarak beyan edecekleri kazançları, temel gösterge tutarlarına hayat standardı göstergelerine göre belirlenen ilavelerin yapılması suretiyle bulunacak tutardan düşük olduğu takdirde, bu Maddeye göre belirlenen tutar, vergi tarhına esas gelirin hesaplanmasında ilgili kazanç tutarı olarak dikkate alınır.

c) Bir mükellefin aynı yılda ticari ve mesleki faaliyette bulunması halinde, temel gösterge tutarı her bir kazanç için ayrı ayrı uygulanır.

Aynı veya ayrı neviden birden fazla işyerinde ticari faaliyette bulunan mükellefin temel gösterge tutarına, birden sonraki her bir işyeri için temel gösterge tutarına %50'si oranında ilave yapılır.

Ticari faaliyette bulunan adi ortaklıklar ile kollektif şirketlerde ortakların, komandit şirketlerde komandite ortakların bu ortaklık veya şirkete ilişkin temel gösterge tutarı; ortakların birisi için temel gösterge tutarı, diğer ortakların her biri için temel gösterge tutarının %50'si dikkate alınmak suretiyle tespit edilen toplam tutarın, ortaklık ve şirket mukavelelerinde yazılı hisse oranlarında,

hisse oranları belli edilmemiş ise her bir ortağa eşit olarak ortak sayısına bölünmek suretiyle uygulanır.

Bu Maddenin uygulanmasında, adi ortaklıklara, kollektif, adi ve eshamlı komandit şirketlere ait işyerlerinin her biri, ortaklar bakımından ayrı ayrı işyeri hükmündedir.

Bu Maddenin uygulanmasında, komanditer ortaklar dikkate alınmaz.

d) Bu fıkranın (a) ve (c) bentlerinde yer alan temel gösterge tutarları;3030 sayılı Kanun uyarınca büyükşehir belediyesi olan illerin, büyükşehir belediye sınırları içinde faaliyette bulunan mükellefler için %25 oranında artırılarak, kalkınmada öncelikli yörelerde faaliyette bulunan mükelleflerde ise, birinci derecede öncelikli yörelerde %50 oranında, ikinci derecede öncelikli yörelerde %40 oranında indirilerek dikkate alınır.

e) Bu fıkranın (a), (c) ve (d) bentlerinde yer alan temel gösterge tutarları; faaliyetin ifa edildiği yöreler itibariyle altın imalatı ve/veya altın ticareti ile uğraşanlar için %50 oranında artırılarak uygulanır.

f) (Değişik alt bent: 21/01/1998 - 4325/9 md.) İlk defa işe başlayan mükellefler ile götürülük şartlarını haiz olanlardan kendi isteği ile götürü usulden gerçek usule geçen mükellefler için, iş veya gerçek usulde vergilendirmeye başlanılan ve izleyen yılda hayat standardı esası uygulanmaz.

g) Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 116 ncı Maddesinde yer alan hayat standardı gösterge tablosunun;

- 1 numaralı bendindeki tutarlar sırasıyla 2 000 000,3 000 000 ve 5 000 000 lira,
- 2 (b) numaralı bendindeki tutar 2 000 000 lira,
- 3 numaralı bendindeki tutarlar sırasıyla 20 000 000 ve 4 000 000 lira,
- 4 numaralı bendindeki tutarlar sırasıyla 4 000 000 ve 20 000 000 lira,
- 5 numaralı bendindeki tutar 4 000 000 lira,
- 6 numaralı bendindeki tutar 5 000 000 lira,

Olarak uygulanır.

Hayat standardı gösterge tutarları, kalkınmada birinci derecede öncelikli yörelerde %50, kalkınmada ikinci derecede öncelikli yörelerde %40 oranında indirilerek dikkate alınır.

Hayat standardı gösterge tutarları aile reisi beyanları da dahil olmak üzere bir defa dikkate alınır.

h) (Ek alt bent: 25/05/1995 - 4108/27 md.) 11 ve daha yukarı yaşta olan bir taşıtla münhasıran nakliyecilik faaliyetinde bulunan mükellefler hakkında, faaliyetin ifa edildiği yöreler itibariyle hayat standardı temel gösterge tutarını, %75'e kadar indirmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir. Bu yetki, taşıtların yaşlarına göre gruplandırılarak farklı oranlar uygulanmak suretiyle de kullanılabilir. Bir araçtan yaşına bakmaksızın yalnız bir hayat standardı vergisi tahsil edilir.

1) (Ek alt bent: 25/05/1995 - 4108/27 md.) Ticari ve mesleki kazanç sahiplerinin tedavi maksadıyla yapacağı yurt dışı seyahatler ile bir defaya mahsus olmak üzere yapılan hac seyahatleri için hayat standardı ilave göstergeleri uygulanmaz.

Şu kadar ki, tedavi maksadıyla yapılan seyahatlerin ilgili sağlık kurullarından alınacak raporlarla tevsik edilmesi şarttır.

3. (İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 12/11/1991 tarih ve E.1991/7, K.1991/43 sayılı Kararıyla)

4. Çiftçiler, noter vekilleri, geçici yetkili noter yardımcıları ile ruhsatlı dava vekilleri hakkında hayat standardı esas uygulanmaz.

5. Asgari ücret tutarının değiştirilmediği yıllarda esas alınacak temel göstergeler tutarı, önceki yılda uygulanan temel göstergeler tutarına, faaliyetin yapıldığı yıla ilişkin olarak Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranında ilave yapılmak suretiyle tespit edilir.

Şu kadar ki, asgari ücret tutarının değiştirildiği yıllarda, asgari ücrete göre hesaplanan temel göstergeler tutarının, yukarıda yazılı esasa göre yeniden değerlendirme oranı dikkate alınarak belirlenen temel gösterge tutarından daha düşük olması halinde, yukarıda yazılı esasa göre tespit edilen temel gösterge tutarları dikkate alınır.

Bu Maddenin 2 numaralı fıkrasının (g) bendinde yazılı, her bir yılda uygulanacak hayat standardı ilave göstergeler tutarları, temel göstergeler tutarında yapılan artışlar oranında artırılır.

Hayat standardı temel ve ilave göstergelerinin tespitinde 100 000 liraya kadar olan tutarlar nazara alınmaz.

6. Bu Maddenin yürürlükte olduğu tarihlerde, Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 116 ncı Maddesinin bu Maddeye aykırı hükümleri uygulanmaz.

7. (Ek bent: 26/12/1993 - 3946/27 md.) Mükellefler; kendilerine, eşlerine ve çocuklarına ait ve üzerinden gelir vergisi ödenen gelirleri (hamiline yazılı mevduat ve hamiline yazılı menkul kıymetlerden elde edilen gelirler hariç) ile kendilerine ve eşlerine ait emekli, maluliyet, dul ve yetim aylığı bulunduğunu belgelendirdikleri takdirde, bu gelirler, hayat standardı esasına göre kazancın tespitinde izah nedeni gelir olarak kabul edilir.

8. Bu Maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları tayin ve tespiti Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Geçici Madde 36 - (Ek madde: 15/12/1990 - 3689/7 md.)

a) Gelir Vergisi Kanununun;

1) 13 üncü Maddesinde yazılı 10.000.000.liralık tutar, 25.000.000. liraya,

2) 17 nci Maddesinde yazılı 60.000 liralık tutar,600.000. liraya,

- 3) 21 inci Maddesinde yazılı 120.000. liralık tutar, 1.000.000. liraya,
- 4) 24 üncü Maddesinin 3 numaralı bendinde yazılı 360.000.liralık tutar, 500.000. liraya,
- 5) 31 inci Maddesinde yazılı günlük 200 liralık tutar, 1.200. liraya, aylık 6.000. liralık tutar, 36.000. liraya, yıllık 72.000. liralık tutar,432.000. liraya,
- 6) Ek 2 nci Maddesinin 4 numaralı bendinde yazılı 40.000.000. liralık tutar, 1.000.000.000. liraya, 20.000.000. liralık tutar, 250.000.000.liraya, 4.000.000. liralık tutar, 100.000.000. liraya,
- 7) 47 nci Maddesinde yazılı 700.000. liralık tutar, 7.000.000. liraya, 48.000. liralık tutar, 1.000.000. liraya,
- 8) 53 üncü Maddesinde yazılı 4.000.000. liralık tutarlar, 50.000.000. liraya,
- 9) 68 inci Maddesinin 10 numaralı bendinde yer alan 20.000. liralık tutar, 90.000. liraya,
- 10) Mükerrer 80 inci Maddesinin 2,3 ve 4 numaralı bentlerinde yazılı 100.000. liralık tutarlar, 200.000. liraya,
- 11) 86 ve 87 nci Maddelerinde yazılı 9.000.000. liralık tutarlar, 36.000.000. liraya,
- 12) 111 ve 112 nci Maddelerinde yazılı 10.000. liralık tutarlar, 100.000. liraya,

Yükseltilmiştir.

b) Bu Maddenin (a) fıkrasının 1, 3, 7, 8 ve 9 numaralı bentlerinde yer alan hükümler, mükelleflerin 1990 yılı gelirleri için de uygulanır.

Geçici Madde 37 - (Ek madde: 15/12/1990 - 3689/7 md.; Mülga madde: 26/12/1993 - 3946/38 md.)

Geçici Madde 38 - (Ek madde: 26/12/1993 - 3946/28 md.)

Gelir Vergisi Kanununun yürürlükten kaldırılan Mükerrer 20 nci Maddesinde yer alan istisna hükmünün uygulanmasına, 01/01/1994 tarihinden önce faaliyete geçen işletmelerin kazançları hakkında, istisna süresi sona erinceye kadar devam olunur.

Geçici Madde 39 - (Ek madde: 26/12/1993 - 3946/28 md.)

1) 01/01/1994 tarihinden önce Yatırım Teşvik Belgesine bağlanmış olan yatırımlar için yapılacak harcamalara (kurumlar vergisi mükelleflerinin yatırım harcamaları dahil) yatırım indirimine ilişkin eski hükümler, bu tarihten sonra alınan Yatırım Teşvik Belgesine bağlı yatırım harcamalarına ise yatırım indirimine ilişkin yeni hükümler uygulanır. Bu Kanunla değişik Ek 3 üncü Maddenin dördüncü fıkrası hükmü, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce alınan Teşvik Belgeleri kapsamında 01/01/1994 tarihinden itibaren yapılan harcamalara da uygulanır.

2) Bu Kanunla Gelir Vergisi Kanununun 38 inci ve mükerrer 81 inci Maddelerinin sonuna eklenen fıkraların hükmü, 01/01/1994 tarihinden önce iktisap edilen gayrimenkul ve iştirak

hisseleri hakkında, Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre yeniden değerlendirilme oranının tespit edildiği yıldan itibaren uygulanır.

3) a) Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişmeden önceki 94 üncü Maddesinin (A) fıkrasının,7,8 ve 15 numaralı bentleri ile bu Kanunla kaldırılan mükerrer 39 uncu Maddesi, özel hesap dönemleri de dahil olmak üzere, kurumların 1993 yılına ait olup, 01/01/1994 tarihinden itibaren beyan edilecek kazançları hakkında da uygulanır.

b) Tam mükellef kurumlardan 1994 yılı içinde elde edilen kar payları için Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişmeden önceki hükümleri, özel hesap dönemi 1994 yılı içinde biten kurumlardan aynı yıl içinde elde edilen kar payları ve vergi alacakları hakkında ise Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişen hükümleri uygulanır.

c) Kurumların 01/01/1995 tarihinden önceki dönemlere ait ihtiyat akçeleri ve banka provizyonlarının bu tarihten sonra dağıtılması veya sermayeye eklenmesi halinde, bu kar payları için Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişik hükümleri uygulanır.

d) Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca tayin ve tespit edilir.

4) (Mülga bent: 25/05/1995 - 4108/39 md.)

5) (Mülga bent: 22/07/1998 - 4369/82 md.)

6) Tam mükellefiyete tabi kişilerin yanında çalışan gemi adamlarına, münhasıran uluslararası sularda geçen hizmetleri karşılığında ödenen ücretler, 01/01/1994 - 31/12/2000 tarihleri arasında gelir vergisinden müstesnadır. Bu ücretler üzerinden %10 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılır. Bu istisnanın tevkif yoluyla ödenen gelir vergisine şümulü yoktur.

Bakanlar Kurulu %10 oranını,%25 oranına kadar artırmaya veya kanuni oranına kadar indirmeye yetkilidir.

7) Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişik 85, 86 ve 87 nci Maddelerinde yer alan hükümler,75 inci Maddenin ikinci fıkrasının 5, 7, 12 ve 14 numaralı bentlerinde yer alan ve 01/01/1997 tarihinden önce elde edilen menkul sermaye iratları hakkında uygulanmaz. Ticari İşletmeye dahil olan bu gelirler, bu Maddenin kapsamı dışındadır.

Geçici Madde 40 - (Mülga madde: 22/07/1998 - 4369/82 md.)

Geçici Madde 41 - (Mülga madde: 22/07/1998 - 4369/82 md.)

Geçici Madde 42 - (Ek madde: 25/05/1995 - 4108/28 md.)

Gelir Vergisi Kanununun 51 inci Maddesinin 4 numaralı bendinin bu Kanunla değişmeden önceki hükmü uyarınca, 01/01/1994 tarihinden itibaren gerçek usule alınmış olan mükelleflerden

31/12/1994 tarihi itibariyle götürü usule tabi olmaya ilişkin şartları topluca taşıyanlar; bu Kanunun yayımlandığı tarihi takip eden ayın sonuna kadar bağlı oldukları vergi dairesine yazılı olarak müracaat ederek bu tarihe kadar 1995 yılına ilişkin götürü usule ait gelir vergisini tarh ve tahakkuk ettirdikleri takdirde, 01/01/1995 tarihinden itibaren götürü vergilendirme usulünden yararlandırılır. Götürü usule geçen mükelleflerin 1994 yılına ait gerçek usule göre tespit edilen kazançları ile 01/01/1995 tarihinden bu Kanunun yayımı tarihine kadar tevkif ettikleri gelir vergisi ve düzenledikleri belgelerde gösterilen katma değer vergisi, genel esaslara göre beyan edilerek ödenir.

Geçici Madde 43 - (Ek madde: 25/05/1995 - 4108/28 md.)

Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişik Ek 3 üncü Maddesi hükümleri 01/01/1994 tarihinden sonra, Ek 4 üncü Maddesi hükmü 01/01/1995 tarihinden sonra, Yatırım Teşvik Belgesine bağlanmış olan yatırımlar için 01/01/1995 tarihinden itibaren yapılan yatırım harcamalarına uygulanır.

Gelir Vergisi Kanununun 75 inci Maddesinin bu Kanunla değiştirilen ikinci fıkrasının 4 numaralı bendi hükmü, 1995 yılı hesap döneminden itibaren elde edilen kazançlara uygulanır.

Geçici Madde 44 - Götürü usule tabi ticaret erbabından Gelir Vergisi Kanunun bu Kanunla değişik 47 ve 48 maddelerinde sayılan basit usule tabi olmanın genel ve özel şartlarının 31/12/1998 tarihi itibariyle taşıyanlar 01/01/1999 tarihinden itibaren basit usule tabi olurlar.

Götürü usulde vergilendirilmekte iken 01/01/1999 tarihinden itibaren basit usulde vergilendirilme kapsamına alınan mükellefler, bu tarih itibariyle mevcut mallarını alış bedelleri ile, bu bedel bilinmiyorsa kendileri tarafından tespit edilecek rayiç bedelleri ile değerlemeye tabi tutarlar.

01/01/1999-31/12/2003 tarihleri arasındaki kazançlara uygulanmak üzere, münhasıran belediye teşkilatı bulunmayan köylerde (belediyelerin mücavir alan sınırları hariç) iş yerlerinde faaliyet gösteren ve basit usulde vergilendirilen mükelleflerin 103 üncü maddede yazılı tarifinin birinci gelir diliminin yarısını aşmayan kazançları için beyanname verilmez.

Basit usule tabi mükelleflerin 2001 yılı sonuna kadar, ilgili vergilendirme dönemleri için beyan edecekleri safi kazanç tutarlarının, Gelir Vergisi Kanunun bu Kanunla değişmeden önceki 46 ncı maddesine göre intibak ettirildikleri derecelerin buldukları yöreler itibariyle belirlenen ve 1998 yılında uygulanacak olan götürü safi kazanç tutarlarının 1999, 2000, 2001 yıllarında yeniden değerlendirme oranında arttırılan tutarlarını aşması halinde; beyan edilen tutarlar yerine bu tutarlar vergilemeye esas alınır.

Bu uygulamada, takvim yılı içinde işe başlayan veya işi bırakan mükelleflerin götürü safi kazancı, işe başlanılan ay hariç tutulmak ve işin bırakıldığı ay tam sayılmak suretiyle hesaplanan tutardır. Bu süre içinde 48 inci maddede yazılı hadler aranmaz. 31/12/2001 tarihinde basit usule tabi olmanın şartlarını topluca taşıyanların kazançları, şartları taşıdıkları sürece takip eden yıllarda da basit usule göre tespit edilir.

Yapılan denetimlerde, bir takvim yılı içinde iki defa belge almadığı veya vermediği tespit edilen mükellefler intibak ettirildikleri derecenin bir üstünden, birinci dereceden vergilendirilenler ise intibak ettirilen derecelere ait safi kazanç tutarları %50 oranında arttırılmak suretiyle bulunan tutar üzerinden vergilendirilirler.

Geçici Madde 45 - 1) 1997 takvim yılındaki satış hasılatı; 1996 yılı için uygulanan satış hasılatı tutarının yeniden değerlendirilme oranında arttırılmış tutarını aşmayan küçük çiftçiler, 1997 takvim yılında elde ettikleri zirai kazançlar için yıllık gelir vergisi beyannamesi vermezler. 1997 yılı zirai kazancına ilişkin olarak 1998 yılı içerisinde beyanname veren çiftçilerin beyannamelerinde gösterilen zirai kazançları üzerinden hesaplanarak tahakkuk ettirilen vergileri terkin, tahsil edilen vergileri iade edilir.

Bu Kanunun 53 üncü maddesinin birinci fıkrası hükmünde yer alan on yaşına kadar ikiden fazla traktöre sahip olma şartı kendi işinde kullanılması şartıyla, on yıl süre ile dikkate alınmaz.

2) Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişmeden önceki 53 üncü maddesi hükmü gereğince götürü gider veya gerçek kazanç usulüne göre vergilendirilen zirai kazanç mükellefleri, 31/12/1997 tarihi itibarıyla bu Kanunun 54 üncü maddesinde yazılı ölçüleri aşmamaları halinde 01/01/1998 tarihinden itibaren zirai mahsulleri ve hizmetlerinin satış bedeli üzerinden yapılan tevkifat suretiyle vergilendirilirler.

Geçici Madde 46 - 1. 31/12/2008 tarihine kadar uygulanmak üzere; iktisap şekli ne olursa olsun dört yıldan fazla elde tutulan (veraset yoluyla iktisap edilenlerde dört yıllık süre şartı aranmaz); konutlar ile köy kıymet beyan defterine kayıt edilmesi gereken gayrimenkullerin elden çıkarılmasından doğan kazançlar gelir vergisinden müstesnadır.

Diğer kazanç ve irat tutarının hesaplanmasında, 1998 yılı emlak vergisi beyanname verme süresinin bitmesinden önce iktisap edilen gayrimenkullerin elden çıkarılması halinde, bunların maliyet bedeli olarak 1998 yılı genel beyan döneminde beyan edilecek emlak vergisi değeri esas alınır.

01/01/1999 tarihinden önce iktisap edilen ve menkul kıymetler borsasında işlem gören hisse senetlerinin bu tarihten sonra elden çıkarılması halinde bunların maliyet bedeli olarak, 1998 yılının son işlem gününde borsada oluşan ortalama fiyatı; 01/01/1999 tarihinden önce iktisap edilen menkul kıymet yatırım fonlarının katılma belgelerinin elden çıkarılmasında 1998 yılının son günündeki değeri esas alınabilir.

Bu maddeye göre maliyet bedeli kabul edilen tutarlar endekslenmiş maliyet bedeli kabul edilir ve iktisap tarihinden; gayrimenkullerde 1998 yılı emlak vergisi beyanname verme süresi sonuna, hisse senetlerinde 1998 yılı sonuna kadar olan süre için yeniden endeksleme yapılmaz.

2. Bu Kanunun 2 nci maddesinin 1-6 numaralı bentlerinde sayılan gelir unsurları ile ilişkilendirilemeyen ve elde edildiği dönemin tespit edilememesi nedeniyle bu Kanunun 80 inci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca bir önceki yılın geliri olarak vergilendirilecek olan diğer kazanç ve iratlar üzerinden tarh edilecek vergilere 2003 yılı sonuna kadar vergi ziyası cezası ile usulsüzlük cezası uygulanmaz.

Geçici Madde 47 - Bu Kanunun yayımlandığı tarih itibarıyla sahip olunan ve mevcudiyeti Devlet tarafından veya Devlet güvencesinde tutulan kayıt ve siciller ve diğer kanaat getirici vesikalarca ispat edilen para ve alacak ile altın, döviz ve diğer mallardan karşılanan mal edinimleri ve

harcamalardan hareketle bu Kanunun 82 nci maddesinin 2 numaralı fıkrasına göre tarhiyat yapılamayacağı gibi, bu unsurlar delil olarak kullanılmak suretiyle Vergi Usul Kanununun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrasının 7 numaralı bendine göre geçmişe yönelik inceleme ve tarhiyat yapılamaz.

Bu maddede geçen kanaat getirici vesika tabiri; banka, banker, aracı kurumlar ve benzeri mali kurumlar, posta idaresi, noterler ile tapu, trafik, kamu kurum ve kuruluşlarının kayıt ve belgeleri ile 213 sayılı Vergi Usul Kanununun ikinci kitap üçüncü kısmında yer alan belgeleri ifade eder.

Mükellefin bu kayıtlarda yer almayan veya yukarıda sayılan vesikalarla kanıtlanamayan nakit para, mevduat sertifikası, döviz ve benzeri kıymetlerini 30/09/1998 tarihi itibarıyla asgari bir gün süreyle Türkiye'de kurulu mevduat kabulüne yetkili bankaların Türkiye'deki şubelerinde bulduklarının tevsiği ile bu kıymetlerden karılanan mal edinimleri ve harcamalar hakkında da yukarıdaki hükümler uygulanır. Söz konusu kuruluşlar mükelleflerin bu konudaki taleplerini yerine getirmeye mecburdurlar.

Maliye Bakanlığı bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

Geçici Madde 48 - Gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri (adi, kolektif ve adi komandit şirketler dahil), işletmelerinde mevcut olduğu halde kayıtlarında yer almayan emtia, makina, teçhizat ve demirbaşlarını kendilerince veya bağlı oldukları meslek kuruluşunca tespit edilecek rayiç bedel ile bu Kanunun yayımını izleyen üçüncü ayın son iş gününe kadar bir envanter listesi ile vergi dairelerine bildirmek suretiyle defterlerine kaydedebilirler. Bu suretle beyan edilen kıymetlerin satılması halinde satış bedeli bunların deftere kaydedilen bedelinden düşük olamaz. Bildirime dahil edilen varlıklar için amortisman ayrılmaz.

Bilanço esasına göre defter tutan mükellefler, bu madde hükümleri uyarınca aktiflerine kaydettikleri emtia için ayrı; makina, teçhizat ve demirbaşlar için ayrı özel karşılık hesabı açarlar. Emtia için ayrılan karşılık, ortaklara dağıtılması veya işletmenin tasfiye edilmesi halinde sermayenin unsuru sayılır ve vergilendirilmez. Makina, teçhizat ve demirbaşlar envantere kaydedilir ve ayrılan karşılık birikmiş amortisman addolunur. İşletme hesabı esasına göre defter tutan mükellefler sözkonusu emtia defterlerinin gider kısmına satın alınan mal olarak kaydederler. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Geçici Madde 49 - Gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri (adi, kolektif ve adi komandit şirketler dahil), kayıtlarında yer aldığı halde işletmelerinde mevcut olmayan mallarını, bu Kanunun yayımlandığı tarihi takip eden ikinci ayın sonuna kadar, aynı neviden mallara ilişkin cari yıl kayıtlarına göre tespit edilen gayri safi kar oranını dikkate alarak faturalamak ve her türlü vergisel yükümlülüklerini yerine getirmek suretiyle kayıt ve beyanlarına intikal ettirebilirler. Gayri safi kar oranının cari yıl kayıtlarına göre tesbit edilemediği hallerde mükellefin bağlı olduğu meslek odalarının belirleyeceği oranlar esas alınır. Bu madde hükmünün uygulanmasına ilişkin olarak geçmişe yönelik ceza ve faiz uygulanmaz. Yılı içerisinde ödenmesi gereken vergilerin, ödeme sürelerinde değişiklik yapmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Geçici Madde 50 - 01/01/1999 tarihinden önce Yatırım Teşvik Belgesine bağlanan yatırım harcamalarına, Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişiklik yapılmadan önceki Ek 1 ve Ek 4 üncü maddeleri ile Ek 3 üncü maddesinin beşinci fıkrası hükümleri ve Kurumlar Vergisi Kanununun bu Kanunla kaldırılan mükerrer 8 inci maddesi hükmü; 01/01/1999 tarihinden sonra

Yatırım Teşvik Belgesine bağlanmış olan yatırım harcamalarına ise söz konusu maddelerin bu Kanununla değişik hükümleri uygulanır.

Geçici Madde 51 - Kendilerine özel hesap dönemi tayin edilmiş gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri, 31/12/1998 tarihi itibarıyla içinde buldukları üç aylık dönemi takip eden dönemden başlayarak bu Kanunun değişik mükerrer 120 ve Kurumlar Vergisi Kanununun 25 inci maddeleri uyarınca geçici vergi öderler. Geçici vergi beyannamesi verilen dönemlere ilişkin yıllık beyannameler üzerinden tahakkuk ettirilen geçici vergi taksitleri terkin edilir.

Geçici Madde 52 - 01/07/1998 tarihinden sonra elde edilen ücretler için, bu tarih itibarıyla mevcut vergi matrahı dikkate alınarak, bu Kanununun 94 üncü maddesinin birinci fıkrasının 1 numaralı bendine göre yapılacak tevkifatlarına münhasır olmak üzere aşağıdaki tarife uygulanır.

1.000.000.000 liraya kadar : %20

2.000.000.000 liranın 1.000.000.000 lirası için 200.000.000 lira, fazlası : %25

4.000.000.000 liranın 2.000.000.000 lirası için 450.000.000 lira, fazlası : %30

8.000.000.000 liranın 4.000.000.000 lirası için 1.150.000.000 lira, fazlası : %35

16.000.000.000 liranın 8.000.000.000 lirası için 2.450.000.000 lira, fazlası : %40

16.000.000.000 liradan fazlasının 16.000.000.000 lirası için 5.650.000.000 lira, fazlası : %45

Geçici Madde 53 - Bu Kanunun yayımından önce ihraç edilen her nevi tahvil ve Hazine bonusu ile Toplu Konut İdaresi, Kamu Ortaklığı İdaresi ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlerden sağlanan gelirlerden yapılan gelir vergisi tevkifatı sırasında, Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişmeden önceki 75 inci maddesinin ikinci fıkrasının 5 numaralı bendi hükmü uygulanır.

Geçici Madde 54 - 1998 yılı gelirleri için, bu Kanununun 45 inci maddesiyle değiştirilen 193 sayılı Kanununun 86 ncı maddesinin birinci fıkrasının 1 numaralı bendinin (b), (c) ve (d) alt bendlerinde yer alan hadler yerine, 2.500.000.000 lira esas alınır.

Geçici Madde 55 - (Ek madde: 11/08/1999 - 4444/3 md.)

1.1.1999 - 31.12.2005 tarihleri arasında elde edilen ve tevkif suretiyle vergilendirilmiş bulunan Gelir Vergisi Kanununun 75 inci maddesinin, 7, 12 ve 14 numaralı bentlerinde yazılı menkul sermaye iratları, menkul kıymetler yatırım fonları katılma belgelerine ödenen kâr payları veya bu fonların katılma belgelerinin İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında alım satımından elde edilen kazançlar ile Türkiye'de kurulu vadeli işlem ve opsiyon borsalarında yapılan işlemler sonucunda elde edilen kazançlar için yıllık beyanname verilmez. Diğer gelirler nedeniyle beyanname verilmesi halinde de bu gelirler beyannameye dahil edilmez. Ticari işletmeye dahil olan bu gelirler, bu maddenin kapsamı dışındadır. *1*

Geçici Madde 56 - (Ek madde: 11/08/1999 - 4444/3 md.)

1999 - 2002 yılları gelirlerinin vergilendirilmesinde 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 1, 2, 80, 81, 82, Geçici 46 ve Geçici 47 nci maddeleri yerine aşağıdaki hükümler uygulanır.

Mevzu

A) Gerçek kişilerin gelirleri (Gelir Vergisi) ne tabidir. Gelir, bir gerçek kişinin bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratların safi tutarıdır.

Gelirin unsurları

B) Gelire giren kazanç ve iratlar şunlardır:

1. Ticari kazançlar,
2. Zirai kazançlar,
3. Ücretler,
4. Serbest meslek kazançları,
5. Gayrimenkul sermaye iratları,
6. Menkul sermaye iratları,
7. Diğer kazanç ve iratlar.

Bu Kanunda aksine hüküm olmadıkça, yukarıda yazılı kazanç ve iratlar gelirin tespitinde gerçek ve safi miktarları ile nazara alınır.

Diğer kazanç ve iratlar

C) Aşağıda yazılı olan diğer kazanç ve iratlar bu maddedeki hükümlere göre vergiye tabi gelire dahildir:

1. Değer artışı kazançları,
2. Arızı kazançlar.

Değer artışı kazançları

D) Aşağıda yazılı mal ve hakların elden çıkarılmasından doğan kazançlar değer artışı kazançlarıdır.

1. İvazsız olarak iktisap edilenler hariç olmak üzere; hisse senetlerinin iktisap tarihinden başlayarak üç ay içinde veya iktisaptan evvel elden çıkartılmasından sağlanan kazançlar ile diğer menkul kıymetlerin (menkul kıymetler yatırım fonlarının katılma belgeleri hariç) elden çıkarılmasından doğan kazançlar,
2. 70 inci maddenin birinci fıkrasının 5 numaralı bendinde yazılı hakların (ihtira beratları hariç) elden çıkarılmasından doğan kazançlar,

3. Telif haklarının ve ihtira beratlarının müellifleri, mucitleri ve bunların kanuni mirasçıları dışında kalan kimseler tarafından elden çıkarılmasından doğan kazançlar,

4. Ortaklık haklarının veya hisselerinin elden çıkarılmasından doğan kazançlar,

5. Faaliyeti durdurulan bir işletmenin kısmen veya tamamen elden çıkarılmasından doğan kazançlar,

6. İktisap şekli ne olursa olsun (ivazsız olarak iktisap edilenler hariç) 70 inci maddenin birinci fıkrasının 1, 2, 4 ve 7 numaralı bentlerinde yazılı mal (gerçek usulde vergiye tabi çiftçilerin zirai istihsalde kullandıkları gayrimenkuller dahil) ve hakların, iktisap tarihinden başlayarak dört yıl içinde elden çıkarılmasından doğan kazançlar (kooperatiflerin ortaklarına bu sıfatları dolayısıyla tahsis ettikleri gayrimenkuller tahsis tarihinde ortak tarafından satın alınmış sayılır).

Yukarıda yazılı mal ve hakların elden çıkarılmasından doğan değer artışı kazançlarının her birinin 3,500,000,000 lirayı aşan kısmı vergiye tabidir.

Bu fıkrada geçen "elden çıkarma" deyimini, yukarıda yazılı mal ve hakların satılması, bir ivaz karşılığında devir ve temlik, trampa edilmesi, takası, kamulaştırılması, devletleştirilmesi, ticaret şirketlerine sermaye olarak konulmasını ifade eder.

Faaliyetine devam eden ticari bir işletmenin kısmen veya tamamen satılmasından veya ticari işletmeye dahil amortismanına tabi iktisadi kıymetlerle yukarıdaki bentlerde yazılı hakların elden çıkarılmasından doğan kazançlar ticari kazanç sayılır ve bunlara ticari kazanç hakkındaki hükümler uygulanır.

Vergilendirilmeyecek değer artışı kazançları

E) Aşağıda yazılı hallerde değer artışı kazancı hesaplanmaz ve vergilendirilmez:

1. Ferdi bir işletmenin sahibinin ölümü halinde, kanuni mirasçılar tarafından işletmenin faaliyetine devam olunması ve mirasçılar tarafından işletmeye dahil iktisadi kıymetlerin kayıtlı değerleri ile (bilanço esasına göre defter tutuluyorsa bilançonun aktif ve pasifiyle bütün halinde) aynen devir alınması,

2. Kazancı bilanço esasına göre tespit edilen ferdi bir işletmenin bilançosunun bir sermaye şirketine aktif ve pasifiyle bütün halinde devrolunması, devralan şirketin bilançosuna aynen geçirilmesi ve devredilen ferdi işletmenin sahip veya sahiplerinin şirketten, devir bilançosuna göre hesaplanan özsermayesi tutarında ortaklık payı alması (Bu ortaklık payını temsil eden hisse senetlerinin nama yazılı olması şarttır.),

3. Kollektif ve adi komandit şirketlerin bu fıkranın 2 numaralı bendinde yazılı şartlar dahilinde nevi değiştirilerek sermaye şirketi haline dönüşmesi (Kollektif ve adi komandit şirketlerin şekil değiştirilerek anonim şirket haline dönüşmesi halinde şekil değiştiren kollektif ve adi komandit şirketlerin ortaklarının anonim şirketteki ortaklık paylarını gösteren hisse senetlerinin nama yazılı olması şarttır.).

Safi değer artışı

F) Değer artışında safi kazanç, elden çıkarma karşılığında alınan para ve ayınlarla sağlanan ve para ile temsil edilebilen her türlü menfaatlerin tutarından, elden çıkarılan mal ve hakların maliyet bedelleri ile elden çıkarma dolayısıyla yapılan ve satıcının uhdesinde kalan giderlerin ve ödenen vergi ve harçların indirilmesi suretiyle bulunur. Hasılatın ayın ve menfaat olarak sağlanan kısmının tutarı Vergi Usul Kanununun değerleme ile ilgili hükümlerine göre tayin ve tespit olunur.

Maliyet bedelinin mükelleflerce tespit edilememesi halinde maliyet bedeli yerine; Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre takdir komisyonlarınca tespit edilecek bedel, kazancı bilanço veya işletme hesabı esasına göre tespit edilen işletmelerde ise son bilançoda veya envanter kayıtlarında gösterilen değer esas alınır.

İşletmeye dahil amortismanına tabi iktisadi kıymetlerin elden çıkarılması halinde, iktisadi kıymetlerin maliyet bedeli yerine, amortismanlar düşüldükten sonra kalan net değeri esas alınır.

Menkul kıymetlerin elden çıkarılmasında, iktisap bedelinin tevsik edilememesi halinde, iktisap tarihindeki rayiç bedel iktisap bedeli olarak kabul edilir. Aynı yıl içinde birden fazla menkul kıymet alınıp satılması halinde, bunların kazancı birlikte hesaplanır. Alım satımın birinden doğan zarar, diğerinin karından mahsup edilir.

Dar mükelleflerin (kurumlar dahil), yabancı sermaye mevzuatına göre ilgili mercilerden izin almak suretiyle, Türkiye'ye bizzat getirdikleri nakdi veya aynı sermaye karlılığında iktisap ettikleri menkul kıymetler ile iştirak hisselerini elden çıkarmalarından doğan değer artışı kazançlarının hesabında, kur farkından doğan kazançlar dikkate alınmaz. ³u kadar ki bu mükelleflerin Türkiye'de elde ettikleri kazançların münhasıran bu menkul kıymet veya iştirak hisseleri dolayısıyla elde edilen menkul sermaye iratlarından ve bu kıymet veya hisselerin elden çıkarılmasından doğan değer artışı kazançlarından ibaret olması şarttır. Bu mükelleflerin, Türkiye'de menkul kıymet alım satımıyla devamlı olarak uğraşmaları halinde, kur farkından doğan kazançlar da ticari kazancın hesabında dikkate alınır.

Kur farkından doğan kazançların hesabında, menkul kıymet veya iştirak hisselerinin iktisabına tahsis edilen yabancı sermayenin, bu kıymet veya hisselerin iktisap tarihindeki T.C. Merkez Bankası döviz alış kuruna göre hesaplanan Türk Lirası karşılığı ile bu kıymet veya hisselerin elden çıkarılması tarihindeki aynı miktar yabancı sermayenin T.C. Merkez Bankası döviz alış kuruna göre hesaplanan Türk Lirası karşılığı arasındaki fark esas alınır.

Mal ve hakların elden çıkarılmasında iktisap bedeli, elden çıkarılan mal ve hakların, elden çıkarıldığı ay hariç olmak üzere Devlet İstatistik Enstitüsünce belirlenen toptan eşya fiyat endeksindeki artış oranında artırılarak tespit edilir.

Menkul kıymetlerin elden çıkarılması halinde kazanç, yıl içinde elde edilen toplam gelirden, bu Kanunun 76 ncı maddesinde belirtilen indirim oranının uygulanması suretiyle bulunacak kısmın düşülmesi suretiyle hesaplanabilir. Bu durumda iktisap bedeli endekslenmez.

Değer artışı kazancının hesaplanmasında; 1998 yılı emlak vergisi beyanname verme süresinin bitmesinden önce iktisap edilen gayrimenkullerin elden çıkarılması halinde, bunların maliyet bedeli olarak 1998 yılı genel beyan döneminde beyan edilen emlak vergisi değeri esas alınır.

01/01/1999 tarihinden önce iktisap edilen ve menkul kıymetler borsasında işlem gören hisse senetlerinin bu tarihten sonra elden çıkarılması halinde bunların maliyet bedeli olarak, 1998 yılının son işlem gününde borsada oluşan ortalama fiyatı; 01/01/1999 tarihinden önce iktisap edilen menkul kıymet yatırım fonlarının katılma belgelerinin elden çıkarılmasında 1998 yılının son günündeki değeri esas alınabilir.

Bu maddeye göre maliyet bedeli kabul edilen tutarlar endekslenmiş maliyet bedeli kabul edilir ve iktisap tarihinden; gayrimenkullerde 1998 yılı emlak vergisi beyanname verme süresi sonuna, hisse senetlerinde 1998 yılı sonuna kadar olan süre için yeniden endeksleme yapılmaz.

Arızı kazançlar

G) Vergiye tabi arızı kazançlar şunlardır:

1. Arızı olarak ticari muamelelerin icrasından veya bu nitelikteki muamelelere tavassuttan elde edilen kazançlar,
2. Ticari veya zirai bir işletmenin faaliyetiyle serbest meslek faaliyetinin durdurulması veya terk edilmesi, henüz başlanmamış olan böyle bir faaliyete hiç girilmemesi, ihale, artırma ve eksiltmelere iştirak edilmemesi karşılığında elde edilen hasılat,
3. Gayrimenkullerin tahliyesi veya kiracılık hakkının devri karşılığında alınan tazminatlar ile peştemallıklar (kiracıya ait tesisat ve malların tahliye ve devri sırasında kiralayan veya yeni kiracıya devrinden doğan kazançlar dahil),
4. Arızı olarak yapılan serbest meslek faaliyetleri dolayısıyla tahsil edilen hasılat,
5. Gerçek usulde vergiye tabi mükelleflerin terk ettikleri işleriyle ilgili olarak sonradan elde ettikleri kazançlar (zarar yazılan değersiz alacaklarla, karşılık ayrılan şüpheli alacakların tahsili dahil),
6. Dar mükellefiyete tabi olanların 45 inci maddede yazılı işleri arızı olarak yapmalarından elde ettikleri kazançlar.

Yukarıda yazılı kazançlardan 1-4 numaralı bentlerde yazılı olanların (henüz başlamamış olan ticari, zirai veya mesleki bir faaliyete hiç girilmemesi ile ihale, artırma ve eksiltmelere iştirak edilmemesi karşılığında elde edilen kazançlar hariç) 3,500,000,000 lirayı aşan kısmı, diğerlerinde tamamı vergiye tabidir.

Bu fıkrada geçen hasılat deyimi, alınan para ve ayınlarla diğer suretlerle elde edilen ve para ile temsil edilebilen menfaatleri ifade eder.

Arızı kazançların safi miktarı aşağıdaki şekilde tespit olunur:

1. Bu fıkranın 1 numaralı bendinde yazılı işlerde satış bedelinden, maliyet bedeli ve satış dolayısıyla yapılan giderler indirilir,

2. Bu fıkranın 2, 3, 4 ve 5 numaralı bentlerinde yazılı işlerde elde edilen hasıllardan tevsih edilmek kaydıyla yapılan giderler indirilir,

3. Bu fıkranın 6 numaralı bendinde yazılı işlerde, 45 inci madde hükümleri uygulanır.

H) Bu Kanunun geçici 47 nci maddesi kapsamındaki değerler ile işlem ve bildirimlerden hareketle bunlara taraf olanlar da dahil olmak üzere herhangi bir vergi incelemesi ve tarhiyat (Vergi Usul Kanununun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrasının 7 numaralı bendi dahil) yapılamaz.

Geçici Madde 57 - (Ek madde: 11/08/1999 - 4444/3 md.)

1999 - 2002 yılları gelirlerinin (ücretler hariç) vergilendirilmesinde bu Kanunun 103 üncü maddesindeki tarifinin mükerrer 123 üncü maddeye göre belirlenen gelir dilimlerine karşılık gelen vergi oranları beş puan artırılmak suretiyle uygulanır. Bu Kanunun mükerrer 120 nci maddesinin uygulamasında bu hüküm dikkate alınmaz.

Geçici Madde 58 - (Ek madde: 23/11/2000 - 4605 S.K./5. md.)

1) 01/01/2000 - 31/12/2001 tarihleri arasında, gelir vergisine tabi ticari kazanç sahipleri ile serbest meslek erbabı, bu maddede belirtilen hayat standardı esasına tabidir.

2 - a) Hayat standardı temel gösterge tutarı;

- Birinci sınıf tacirler için 3,500,000,000,

- İkinci sınıf tacirler için 2,000,000,000,

- Ticari kazancı basit usulde tespit edilenlerden, geçici 44 üncü madde hükmü uyarınca beyan edilecek ticari kazancın azami tutarının belirlenmesinde esas alınacak derecelerden;

1. dereceye intibak ettirilmiş olanlar için 1,000,000,000,

2. dereceye intibak ettirilmiş olanlar için 650,000,000,

3. dereceye intibak ettirilmiş olanlar için 300,000,000,

- Serbest meslek erbabı için 3,200,000,000,

Liradır.

b) Ticari kazanç sahipleri ile serbest meslek erbabının zarar beyanı da dahil olmak üzere, bu faaliyetleri ile ilgili olarak beyan edecekleri kazançları, temel gösterge tutarlarına hayat standardı göstergelerine göre belirlenen ilavelerin yapılması suretiyle bulunacak tutardan düşük olduğu takdirde, bu maddeye göre belirlenen tutar, vergi tarhına esas gelirin hesaplamasında ilgili kazanç tutarı olarak dikkate alınır. Ticari kazancı basit usulde tespit olunanlar için hayat standardı göstergelerine göre belirlenen ilave tutarlar dikkate alınmaz.

c) Bir mükellefin aynı yılda ticari ve mesleki faaliyette bulunması halinde, temel gösterge tutarı her bir kazanç için ayrı ayrı uygulanır.

Aynı veya ayrı neviden birden fazla işyerinde ticari faaliyette bulunan mükellefin temel gösterge tutarına, birden sonraki her bir işyeri için temel gösterge tutarının %50'si oranında ilave yapılır.

Ticari faaliyette bulunan adi ortaklıklar ile kollektif şirketlerde ortakların, komandit şirketlerde komandite ortakların bu ortaklık veya şirkete ilişkin temel gösterge tutarı; ortakların birisi için temel gösterge tutarı, diğer ortakların her biri için temel gösterge tutarının %50'si dikkate alınmak suretiyle tespit edilen toplam tutarın, ortaklık ve şirket mukavelelerinde yazılı hisse oranlarında, hisse oranları belli edilmemiş ise her ortağa eşit olarak ortak sayısına bölünmek suretiyle uygulanır.

Bu maddenin uygulanmasında, adi ortaklıklara, kollektif, adi ve eshamlı komandit şirketlere ait işyerlerinin her biri, ortaklar bakımından ayrı ayrı işyeri hükmündedir.

Bu maddenin uygulanmasında, komanditer ortaklar dikkate alınmaz.

d) Bu fıkranın (a) ve (c) bentlerinde yer alan temel gösterge tutarları; 3030 sayılı Kanun uyarınca büyükşehir belediyesi olan illerin, büyükşehir belediye sınırları içinde faaliyette bulunan mükellefler için %25 oranında artırılarak, kalkınmada öncelikli yörelerde faaliyette bulunan mükelleflerde ise, %50 oranında indirilerek dikkate alınır.

e) Bu fıkranın (a), (c) ve (d) bentlerinde yer alan temel gösterge tutarları; faaliyetin ifa edildiği yöreler itibariyle altın imalatı ve/veya altın ticareti ile uğraşanlar için %50 oranında artırılarak uygulanır.

f) İlk defa işe başlayan mükellefler için işe başlanılan ve izleyen yılda hayat standardı esası uygulanmaz. Bu bent hükmünün uygulanmasında aynı işin mükellefin eş ve çocukları ile bakmakla yükümlü olduğu kişiler tarafından yapılması hali ilk defa işe başlama sayılmaz.

g) İş bırakan mükellefler için faaliyette bulunulan süreler göz önünde tutulur.

h) Hayat standardı gösterge tutarları aşağıdaki gibidir.

Hayat Standardı Göstergeleri

İlave Edilecek Tutar (TL.)

-----
1. Mükellefin kendisine, e^oine, çocuklarına ve bakmakla yükümlü olduğu diğer ki^oilere ait özel binek otomobillerinin her biri için (i^oletmelerinde kayıtlı olanlar dahil);

a) Silindir hacmi 1600 (dahil) cc'ye kadar olanlarda 450,000,000

b) Silindir hacmi 1601 (dahil) cc'den 2000 (dahil) cc'ye kadar olanlarda 700,000,000

c) Silindir hacmi 2001 (dahil) cc'den fazla olanlarda 1,200,000,000

2. Mülkiyeti mükellefin kendisi, e^oi, çocukları ve bakmakla yükümlü olduğu diğer ki^oilere ait ve bunlar tarafından bizzat kullanılan birden fazla binalardan (Bağımsız bölümler, katlar, sayfiye ve dinlenme evleri dahil) her biri için; Yıllık emsal kira bedelinin %25'i

3. Mükellefin kendisine, e^oine, çocuklarına ve bakmakla yükümlü olduğu diğer ki^oilere ait (i^oletmeye kayıtlı olanlar dahil) her bir;

a) Hava ta^oıtı, yat, kotra, sürat teknesi için 4,600,000,000

b) On beygir gücü üstünde motorlu diğer özel tekneler için 900,000,000

4. Özel hizmetlerde devamlı ve ücret kar^oınlığı çalı^otırılan;

a) ^ooför, mürebbiye, a^oççı, hizmetçi, bahçıvan ve benzerlerinin her biri için 900,000,000

b) Kaptan, pilot ve benzerlerinin her biri için 4,600,000,000

5. Mükellefin kendisine, e^oine, çocuklarına ve bakmakla yükümlü olduğu diğer ki^oilere ait her bir yarı^o atı için (taylar dahil), 1,200,000,000

6. Turistik amaçlı yurt dı^oı seyahatlerde, seyahate katılan mükellefin kendisi, e^oi, çocukları ve bakmakla yükümlü olduğu diğer ki^oilerden her birinin her seyahati için, 900,000,000

Mükellefin e^oinin veya çocuklarının hayat standardı esasına tabi faaliyetinin bulunması durumunda, hayat standardı göstergeleri sadece bunların kazançlarının tespitinde dikkate alınır.

Hayat standardı gösterge tutarları, kalkınmada öncelikli yörelerde %50 oranında indirilerek dikkate alınır.

i) Bu madde, birden fazla takvim yılına sirayet eden in^oaat ve onarma i^olerinde i^oin devam ettiği yıllar ve bu yıllar için geçerli olan gösterge tutarları göz önüne alınarak topluca uygulanır.

j) 11 ve daha yukarı ya^ota olan bir ta^oıtle münhasıran nakliyecilik faaliyetinde bulunan mükellefler hakkında, faaliyetin ifa edildiği yöreler itibariyle hayat standardı temel gösterge tutarı, %50 oranında indirilerek dikkate alınır. Bir araçla nakliyecilik yapan mükelleflerde aracın ya^oına ve ortaklık olarak faaliyette bulunup bulunmadığına bakılmaksızın hayat standardı temel gösterge tutarı bir defa dikkate alınır.

k) (İptal bend: Anayasa Mah. 16/01/2003 tarih ve 2001/36 E, 2003/3 K)

3) Noter vekilleri, geçici yetkili noter yardımcıları, ruhsatlı dava vekilleri, ebeler, sünnetçiler, sağlık memurları, arzuhalçiler ve mesleklerinin ifası yüksek tahsili icap ettirmeyen benzeri serbest meslek erbabından Maliye Bakanlığınca tayin edilecek olanlar ile belediye te^okilatı bulunmayan köylerde (belediyelerin mücavir alanları hariç) i^oyeri bulunan basit usule tabi mükellefler hakkında hayat standardı esasları uygulanmaz.

4) Hayat standardı temel ve ilave göstergeler tutarları, faaliyette bulunulan yıla ili°kin olarak Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılmak suretiyle tespit edilir. Bu°ekilde hesaplanan tutarların %5'ini a°mayan kesirleri dikkate alınmaz. Bakanlar Kurulu, bu surette tespit edilen tutarları %50 fazlasına kadar artırmaya veya yarısına kadar indirmeye yetkilidir.

5) Mükellefler; kendilerine, e°lerine ve çocuklarına ait ve üzerinden vergisi ödenen gelirleri (hamiline yazılı menkul kıymetlerden elde edilen gelirler hariç) ile kendilerine ve e°lerine ait emekli, maluliyet, dul ve yetim aylığı bulunduğunu belgelendirdikleri takdirde, bu gelirler, hayat standardı esasına göre kazancın tespitinde izah nedeni gelir olarak kabul edilir. İzah nedeni gelirler öncelikle mükelleflerin kendilerine ait beyanları için esas alınır. Arta kalan bir tutarın olması halinde e°ler ve çocuklar, sadece arta kalan tutarı kendi beyanlarında izah nedeni gelir olarak dikkate alırlar.

6) 88 inci maddeye göre yapılacak zarar mahsubu, 89 uncu maddeye göre yapılacak indirimler ve yatırım indirimi istisnası dahil istisnaların uygulanması, yalnızca bu madde gereğince tespit edilecek geliri a°an gelir kısmı için mümkündür.

7) Bu maddeye göre yapılacak tarhiyata itiraz, tahakkuk eden verginin tahsilini durdurmaz. Ancak, Danı°tay ve vergi mahkemelerince bu davalar öncelikle ele alınır ve dosyanın tekemmül ettiği tarihten itibaren en geç bir ay içinde karara bağlanır.

8) Bu maddenin uygulanmasına ili°kin usuller Maliye Bakanlığınca belirlenir.

Geçici Madde 59 - (Ek madde: 11/10/2001 - 4710 S.K./1. md.)

31.12.2007 tarihine kadar, 26.7.2001-31.12.2005 tarihleri arasında ihraç edilen Devlet tahvilleri ve Hazine bonolarının faiz gelirleri ve elden çıkarılmasından sağlanan diğer kazançlar toplamının; 2001 yılında 50 milyar lirası, 2002 ve izleyen yıllarda bu tutarın veya artırılmış tutarın her yıl için belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılmasıyla bulunacak tutar gelir vergisinden müstesnadır. Bu istisnadan yararlananlar, mükerrer 80 inci ve geçici 56 ncı maddelerde yer alan istisnalardan ayrıca yararlanamaz. *1*

Ticari işletmelere ait olan bu tür gelirler hakkında bu madde hükmü uygulanmaz.

Geçici Madde 60 - (Ek madde: 12/06/2002 - 4761 S.K./3. md.)

Mevcut veya yeni kurulacak olan sermaye şirketlerine, aynı veya nakdi sermaye olarak konulan değerlerden hareketle; herhangi bir vergi incelemesi ve tarhiyat (Vergi Usul Kanununun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrasının (7) numaralı bendi dahil) yapılamaz. Bu hükmün uygulanabilmesi için 31/12/2002 tarihine kadar; mevcut sermaye şirketlerinde sermaye artırımı işlemlerinin, yeni kurulacak şirketlerde şirket kuruluşunun tamamlanması ve sermaye olarak konan değerlerin şirket aktifine girmiş olması şarttır.

Geçici Madde 61 - (Ek madde: 09/04/2003 - 4842 S.K./17. md.)

Bu maddenin yürürlük tarihinden önce yapılan müracaatlara istinaden düzenlenen yatırım teşvik belgeleri kapsamındaki yatırımlarla ilgili yatırım harcamalarına (teşvik belgelerine bu tarihten sonra ilave edilen iktisadi kıymetler için yapılan harcamalar hariç), yatırım indirimi uygulamasına ilişkin olarak Gelir Vergisi Kanununun bu tarihten önce yürürlükte bulunan hükümleri uygulanır.

Yukarıda belirtilen şekilde yatırım indirimi istisnasından yararlanan kazançlar ile bu maddenin yürürlük tarihinden önce gerçekleşen yatırımlar üzerinden hesaplanan ve kazancın yetersiz olması nedeniyle sonraki dönemlere devreden yatırım indiriminden yararlanan kazançlar üzerinden dağıtılsın, dağıtılmasın %19,8 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılır.

İsteyen mükellefler, bu maddenin yürürlük tarihinden önce yapılan müracaatlara istinaden düzenlenen yatırım teşvik belgeleri kapsamında bu tarihten itibaren yaptıkları harcamaları (öngörülen harcamalar kapsamında daha önce yatırım indirimi istisnasından yararlanmış harcamalar hariç) için bu Kanunun 19 uncu maddesinde yer alan hükümler çerçevesinde yatırım indirimi istisnasından yararlanabilirler. Bunun için bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonraki ilk geçici vergilendirme dönemine ilişkin beyannamenin verileceği tarihe kadar bağlı bulunulan vergi dairesine bir bildirimde bulunulması ve tercihin, alınmış olan yatırım teşvik belgelerinin tamamı için yapılması şarttır.

Geçici Madde 62 - (Ek madde: 09/04/2003 - 4842 S.K./17. md.)

1. Kurumlar vergisi mükelleflerinin;

a) 31/12/1998 veya daha önceki tarihlerde sona eren hesap dönemlerinde elde ettikleri kazançlarının,

b) (a) bendi kapsamı dışında kalan ve 31/12/2002 veya daha önceki tarihlerde sona eren hesap dönemlerinde elde edilen, kurumlar vergisinden istisna edilmiş kazançlarının,

c) Geçici 61 inci madde kapsamında tevkifata tabi tutulmuş kazançlarının,

Dağıtımı halinde 94 üncü madde uyarınca tevkifat yapılmaz.

2. Gerçek kişilerce (1) numaralı fıkranın (a) bendi kapsamında elde edilen kar payları gelir vergisinden müstesnadır.

3. Gerçek kişilerce (1) numaralı fıkranın (b) ve (c) bendi kapsamında elde edilen kar paylarının net tutarına elde edilen kar payının 1/9'u eklendikten sonra, bulunan tutarın yarısı vergiye tabi gelir olarak dikkate alınır. Bu gelirler ile ilgili olarak yıllık beyanname verilmesi halinde, beyannameye intikal ettirilen tutarın 1/5'i beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilir.

4. Kurumlar vergisi mükelleflerinin doğrudan veya iştirakleri aracılığıyla, bu maddenin (1) numaralı fıkrasında belirtilen nitelikte kar payı elde etmeleri halinde, bu kar paylarının dağıtımı ve kar payı elde eden gerçek kişilerce bu kar paylarının beyanı ile ilgili olarak (1), (2) ve (3) numaralı fıkra hükümleri uygulanır.

5. Bu madde kapsamındaki kar payları için 22 nci madde hükümleri uygulanmaz.

Geçici Madde 63 - (Ek madde: 09/04/2003 - 4842 S.K./17. md.)

1. İşlenmiş altın ticareti ve imalatı ile iştigal eden gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinden (adi, kollektif ve adi komandit şirketler dahil) 4811 sayılı Kanunun 13 üncü maddesine istinaden bildirimde bulunmayanların 31/12/2002 tarihi itibariyle defter kayıtlarında yer alan altın maliyet bedelleri, İstanbul Altın Borsasının aynı tarihteki (aynı tarihte işlem görmemesi halinde bu tarihten önceki son işlem günündeki) has altın kapanış fiyatından düşük olamaz. Maliyet bedelinin bu fiyattan düşük olması halinde aradaki fark altın satış karı addolunur ve 2002 yılı kazancına eklenerek bu Kanunun yayımını izleyen ikinci ayın sonuna kadar beyan edilir ve tahakkuk eden vergi aynı sürede ödenir.

2. Kıymetli maden ve ziynet eşyası imalatı ve ticareti faaliyetinde bulunan gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri (adi, kollektif ve adi komandit şirketler dahil) işletmelerinde mevcut olup kayıtlarında yer almayan kıymetli maden (altın, platin ve gümüş) ve kıymetli taşlar (elmas, pırlanta, yakut, zümrüt, topaz, safir, zebercet, inci gibi) ile bunlardan mamul ziynet eşyasını 4811 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen şekilde bildirmeleri halinde aynı Kanunun 13 üncü maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre vergi öderler.

Geçici Madde 64 - (Ek madde: 09/04/2003 - 4842 S.K./17. md.)

31/12/2007 tarihine kadar sporculara ücret olarak yapılan ödemeler gelir vergisinden müstesnadır. Bu ücretler üzerinden % 15 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılır. Bu istisnanın tevkif yoluyla ödenen gelir vergisine şümulü yoktur.

Bakanlar Kurulu % 15 oranını % 25 oranına kadar artırmaya veya kanuni oranına kadar indirmeye yetkilidir.

KANUNA İŞLENEMEYEN HÜKÜMLER

31/12/1982 TARİH VE 2772 SAYILI KANUNUN GEÇİCİ MADDELERİ:

çici Madde 1 - 1 inci Madde ile değiştirilen 18 inci Madde ve 2 nci Madde ile değiştirilen 21 inci Madde hükümleri, 1982 yılına ait olup 1983 yılı Mart ayında beyan edilecek gelirler hakkında uygulanmaz. çici Madde 2 - 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü Maddesinin 9 numaralı bendinde yer alan ve tam mükellef kurumlara ödenecek tahvilat faizlerinden tevkifat yapılmasına ilişkin hüküm 01/01/1983 tarihinden sonra ihraç olunan tahvillere ödenecek faizler hakkında uygulanır. çici Madde 3 - 11 inci Madde ile değiştirilen 96 ncı Madde hükmü, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce gider yazılmak suretiyle hesaben ödeme kapsamına giren ve tevkifata tabi tutulmamış bulunan ödemeler hakkında da uygulanır. çici Madde 4 - Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten 31/12/1983 tarihine kadar 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 81 inci Maddesinin 2 ve 3 numaralı bentleri hükümleri uyarınca sermaye şirketine devrolunan ferdi işletmeler ile nevi değiştirmek suretiyle sermaye şirketi haline dönüşen kollektif ve adi komandit şirketlerin bilançoları 213 sayılı Vergi Usul Kanununun geçici 11 inci Maddesinde belirlenen şartlar dahilinde ve anılan Maddede yazılı emsaller esas alınmak suretiyle değerlemeye tabi tutulur. Bu değerlendirme dolayısıyla Türk Ticaret Kanununun değerlemeye ilişkin hükümleri uygulanmaz. Bu şekilde sermaye şirketine devrolunan ferdi işletmenin sahip veya sahipleri ile sermaye şirketi haline dönüşen kollektif ve adi komandit şirketlerin ortaklarına değerlendirilmiş bulunan bilançolara göre hesaplanan öz sermaye tutarında ortaklık payı verilir. Yukarıdaki hükümlere göre devir veya nevi değiştirme halinde yahut bilançoları yeniden değerlemeye tabi

tutulmuş bulunan ferdi işletmelerle kollektif ve adi komandit şirketlerin 31/12/1983 tarihine kadar 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 81 inci Maddesinin 2 ve 3 numaralı bent hükümlerine göre sermaye şirketine devrolunması veya nevi değiştirmeleri halinde, devralan veya nevi değiştirme suretiyle kurulan sermaye şirketlerinin bilançolarında yer alan aktif kıymetler,213 sayılı Vergi Usul Kanununun geçici 11 inci Maddesinde Kurumlar Vergisi mükellefleri için belirlenen esaslara göre amortismanına tabi tutulur.213 sayılı Vergi Usul Kanununun geçici 11 inci Maddesi uyarınca bilançoları yeniden değerlemeye tabi tutulan ferdi işletmelerle kollektif ve adi komandit şirketlerin 31/12/1983 tarihinden sonra 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 81 inci Maddesinin 2 ve 3 numaralı bent hükümlerine göre sermaye şirketine devrolunması veya nevi değiştirmeleri halinde, ferdi işletmelerin sahip veya sahipleriyle kollektif ve adi komandit şirketlerin ortaklarına yeniden değerlendirme katsayıları uygulanmamış bilançolarına göre hesaplanan öz sermayeleri tutarında ortaklık payı verilir.31/12/1983 tarihinden sonra ferdi işletmeleri devralan veya nevi değiştirme suretiyle kurulan sermaye şirketlerinin bilançolarında yer alan aktif kıymetler yeniden değerlemeye tabi tutulmadan önceki değerleri üzerinden amortismanına tabi tutulur. Bu şirketlerin bilançolarında gösterilen değer artış fonları ise, yeniden değerlemeye tabi tutulan aktif kıymetlerin satışı veya şirketlerin tasfiyesi halinde birikmiş amortismanlar gibi işleme tabi olur.çici Madde 5 - 1982 yılında gerçek usulde vergiye tabi ticari kazanç sahiplerinden 01/01/1983 tarihinde yürürlükte olan götürü usulde vergilendirilmenin genel ve özel şartlarını taşıyanlar 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 50 nci maddesi hükmü dikkate alınmaksızın bir defaya mahsus olmak üzere götürü usulde vergilendirme usulünü seçebilirler.çici Madde 6 - 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa bu Kanunun 15 inci Maddesi ile eklenen mükerrer 116 ncı Maddesi hükmü ticari, zirai ve mesleki kazançlarından dolayı 1982 takvim yılında gerçek usulde vergilendirilen mükellefler hakkında da uygulanır.Şu kadarki 1983 yılında gerçek usulden götürü usule geçenler ile 15/04/1983 tarihine kadar faaliyetlerini terk edenler hakkında 1982 yılı ve 01/01/1983 - 15/04/1983 dönemi için mükerrer 116 ncı Madde hükmü uygulanmaz.çici Madde 7 - 1475 sayılı İş Kanununa tabi olup da, 12/07/1975 ile 13/04/1980 tarihleri (bu tarihler dahil) arasında işten çıkan veya çıkarılan hizmet erbabına ödenen işten çıkma tazminatının her hizmet yılı için, günlük asgari ücretin 30 günlük tutarının 7,5 katını ve en fazla 24 yıllık tutarının aşmayan kısmı gelir vergisinden müstesna tutulur. İstisnanın hesaplanmasında yıl kesirleri tama iblağ olunur.Bu Madde hükmünün uygulanmasında Vergi Usul Kanununda yer alan düzeltmeye ilişkin hükümler gözönünde bulundurulur. Bu Maddeye dayanılarak mükellefler ve vergi sorumluları adına vergi tarh edilemez.

04/12/1985 TARİH VE 3239 SAYILI KANUNUN GEÇİCİ MADDESİ:

çici Madde 1 - a) 193 sayılı Kanunun bu Kanunla değiştirilen 46 ncı maddesi hükmü uyarınca artırılan miktarlara göre yeni takdirler yapıncaya kadar, takdir komisyonlarınca takdir edilen ve halen uygulanmakta olan her bir dereceye ait götürü ticaret ve serbest meslek kazançlarına, bu kazançların 1/3'ü oranında ilave yapılır.b) Bu Kanun ile Gelir Vergisi Kanununun 51 inci Maddesinin 8 numaralı bendine ilave edilen parantez içi hükümlerle götürü usulden yararlanmalarına imkan verilen ve bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce mükellefiyetleri gerçek usulde tesis edilenler, 31/12/1985 tarihi itibarıyla götürü usule tabi olmanın şartlarını taşımaları ve Ocak 1986 ayı içinde bağlı buldukları vergi dairesine yazılı olarak başvurmaları halinde, Gelir Vergisi Kanununun 50 inci Maddesi hükmü dikkate alınmaksızın 01/01/1986 tarihinden itibaren götürü usulde teklif olunurlar.Maliye ve Gümrük Bakanlığı, bu Maddede yazılı başvuru süresini bir aya kadar uzatmaya yetkilidir.c) 1985 takvim yılı kazançlarına ilişkin olarak 1986 takvim yılı içinde kurumlar vergisi beyannamesi veren kurumların 1985 takvim yılında elde ettikleri ve iştirak kazançları istisnası kapsamına giren kazançları üzerinden %10 gelir vergisi tevkifatı yapılır.Bu tevkifat kurumlar vergisi beyanname verme süresi içinde

yapılır.d) 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 86 ve 87 nci Maddelerinin bu Kanun ile değiştirilen hükümleri,1985 takvim yılında elde edilen ve münhasıran ücretten ibaret olan gelirler hakkında da uygulanır.e) 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişik mükerrer 116 ncı Maddesi hükmü ticari, zirai ve mesleki kazançlarından dolayı 1985 yılında gerçek usulde vergilendirilen mükellefler hakkında da uygulanır.f) Gelir Vergisi Kanununun 24/12/1980 tarih ve 2361 sayılı ve 31/12/1981 tarih ve 2574 sayılı Kanunlarla değişik 75 inci Maddesinin ikinci fıkrasının 1, 2, 3 ve 11 numaralı bentlerinde yazılı olan ve 1985 takvim yılı içinde elde edilen iratlar için, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 77 ve mükerrer 122 nci Maddeleri hükümleri uygulanır.

03/12/1988 TARİH VE 3505 SAYILI KANUNUN GEÇİCİ MADDESİ:

çici Madde 1 - Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar (bu tarih dahil) her bir vergi türü, vergilendirme dönemi ve vergi dairesi itibariyle miktarı 500.000 lirayı aşmayan ve vadesi geldiği halde ödenmemiş olan vergiler ile bu tarih itibariyle ihtilafli hale getirilmiş ya da dava açma süresi henüz geçmemiş olan ve miktarı 500.000 lirayı aşmayan vergilerin %30 fazlasıyla ve ihtilaf yaratmamak, yaratılmış ihtilaftan vazgeçmek kaydıyla 31/12/1988 tarihi sonuna kadar ödenmesi halinde, ödenen bu vergilere isabet eden gecikme zammı, gecikme faizi ve vergi cezalarının tahsilinden vazgeçilir.Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce her bir vergi türü, vergilendirme dönemi ve vergi dairesi itibariyle asılları kısmen veya tamamen ödenmiş bulunan vergilere ait olan ve her vergi türü itibariyle miktarı 500.000 lirayı aşmayan gecikme zammı, gecikme faizi ve vergi cezalarının %30'unun 31/12/1988 tarihi sonuna kadar ödenmesi halinde, kalan %70'inin tahsilinden vazgeçilir.Bu Maddenin uygulanmasına ait usul ve esaslar Maliye ve Gümrük Bakanlığınca belirlenir.

15/12/1989 TARİH VE 3689 SAYILI KANUNUN GEÇİCİ MADDESİ :

çici Madde 1 - Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar (bu tarih dahil) her bir vergi türü, vergilendirme dönemi ve vergi dairesi itibariyle miktarı 3.000.000 lirayı, yıllık beyannameler üzerinden tarh olunan vergilerde 25.000.000 lirayı aşmayan ve vadesi geldiği halde ödenmemiş olan ya da ödeme süresi henüz geçmemiş olan vergilerin tamamı ile bu vergilere isabet eden gecikme zammı, gecikme faizi ve vergi cezalarının ayrı ayrı %30'unun; yarısının 31/12/1990, diğer yarısının da 31/01/1991 tarihi sonuna kadar iki eşit taksitte tamamen ödenmesi ve ihtilaf yaratılmaması, yaratılmış ihtilaflardan vazgeçilmesi şartıyla gecikme zammı, gecikme faizi ve vergi cezalarından kalan %70'inin tahsilinden vazgeçilir.Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte ihtilafli olan ya da dava açma süresi henüz geçmemiş bulunan ikmalen, re'sen ya da idarece tarh edilen ve her bir vergi türü, vergilendirme dönemi ve vergi dairesi itibariyle miktarı 3.000.000 lirayı yıllık beyannameler üzerinden tarh olunan vergilerde 25.000.000 lirayı aşmayan vergilerin tamamı ile bu vergilere isabet eden gecikme zammı, gecikme faizi ve vergi cezalarının ayrı ayrı %30'unun; yarısının 31/12/1990, diğer yarısının da 31/01/1991 tarihi sonuna kadar iki eşit taksitte ödenmesi halinde ve ihtilaf yaratılmaması, yaratılmış ihtilaflardan vazgeçilmesi şartıyla gecikme zammı, gecikme faizi ve vergi cezalarından kalan %70'inin tahsilinden vazgeçilir. Bu fıkra kapsamına giren gecikme faizinin hesaplanmasında tarhiyatın tahakkuk tarihi, dava açma süresinin bitim tarihi olarak dikkate alınır.Bu Kanunun uygulanmasında; 3505 sayılı Kanunun 24 üncü Maddesi ile değişik 6183 sayılı Kanunun 51 inci Maddesi gereğince asıl addolunan ve her bir vergi türü, vergilendirme dönemi ve vergi dairesi itibariyle miktarı 3.000.000 lirayı, yıllık beyannameler üzerinden tarh olunan vergilerde ise 25.000.000 lirayı aşmayan gecikme zammı ve gecikme faizlerinden;- 01/01/1989 tarihi itibariyle asıl addolunan miktarın %30'unun; yarısının 31/12/1990, diğer yarısının da 31/01/1991 tarihi sonuna kadar iki eşit taksitte ödenmesi şartıyla kalan %70'inin,- 01/01/1990 tarihi itibariyle asıl addolunan miktarların %20'sinin; yarısının 31/12/1990, diğer yarısının da 31/01/1991 tarihi sonuna kadar iki eşit taksitte ödenmesi şartıyla

kalan %80'inin ve 01/01/1990 tarihinde asıl addolunan meblağlara 1990 yılı içinde uygulanan gecikme zamlarının, Bu konuda ihtilaf yaratılmaması ve yaratılmış ihtilaflardan vazgeçilmesi halinde tahsilinden vazgeçilir. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce her bir vergi türü, vergilendirme dönemi ve vergi dairesi itibarıyla asılları kısmen veya tamamen ödenmiş bulunan vergilere ait olan ve her vergi türü itibarıyla miktarı 3.000.000 (Yıllık beyannamelere ilişkin olarak 25.000.000) lirayı aşmayan gecikme zammı, gecikme faizi ve vergi cezalarının %20'sinin; yarısının 31/12/1990, diğer yarısının da 31/01/1991 tarihi sonuna kadar iki eşit taksitte ödenmesi halinde, kalan %80'inin tahsilinden vazgeçilir. Bu Kanunda belirtilen miktarların üzerinde borç olması halinde; bu borçların sadece Kanunda belirtilen miktarları kadarki kısmı hakkında da, yukarıdaki fıkra hükümleri uygulanır. Bu Kanun kapsamına giren alacaklar ile ilgili olarak bu Kanunun yayımı tarihinden önce yapılan tahsilat tutarları ile bu Kanuna göre yapılan ödemeler mükellefe red ve iade edilmez. Bu Maddenin uygulanmasına ait usul ve esaslar Maliye ve Gümrük Bakanlığınca belirlenir.

28/06/2001 TARİH VE 4697 SAYILI KANUNUN GEÇİCİ MADDELERİ :

çici Madde 1 - Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce; a) Faaliyete başlamış olan emekli ve yardım sandıklarına ödenen primler ile bu sandıklardan iştirakçilerine yapılan ödemeler, b) Akdedilmiş şahıs sigorta poliçelerinin ilgili olduğu prim ve ödemeler, Bakımından Gelir Vergisi Kanununun 23, 25, 63, 75, 89 ve 94 üncü maddelerinin bu Kanunla değişiklik yapılmadan önceki hükümleri uygulanır. çici Madde 2 - Çiftçilere yapılan doğrudan gelir desteği ödemeleri için kayıt sistemi oluşturulması amacıyla, ilgililerin isteği üzerine gayrimenkullere ilişkin olarak verilecek kayıt ve belge örnekleri için tapu harcı, eğitime katkı payı, özel işlem vergisi ve döner sermaye ücreti aranmaz.

09/04/2003 TARİH VE 4842 SAYILI KANUNUN GEÇİCİ MADDESİ :

çici Madde 1 - Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü ve Kurumlar Vergisi Kanununun 24 üncü maddesi gereğince vergi tevkifatı yapmak zorunda olanlar, Aralık 2003 dönemi ile ilgili olarak hesapladıkları fon payını, bu Kanunun 37 nci maddesinin (3) numaralı fıkrası ile kaldırılan hükümler çerçevesinde öderler. 2003 yılı vergilendirme dönemlerine ilişkin olarak 01/01/2004 tarihinden sonra verilmesi gereken yıllık gelir ve kurumlar vergisi beyannameleri üzerinden hesaplanan gelir ve kurumlar vergisi tutarlarından ayrıca fon payı hesaplanmaz, bu kazanç ve iratlara ilişkin olarak vergilendirme dönemi içinde ödenen fon payları mahsup ve iadeye konu olmaz. 2004 yılı Ocak ayı gelir ve kurumlar vergisi tahsilatından bu Kanunun 38 inci maddesi hükümleri çerçevesinde pay verilmez.

Geçici Madde 65 - (Ek madde: 17/12/2003 - 5024 S.K./8. md.)

Geçici 61 inci madde kapsamında yatırım indirimi istisnası uygulamasını seçmiş olan mükellefler, bu tercihlerini bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra verilmesi gereken ilk geçici vergi beyannamesinin verilmesi gereken tarihe kadar bağlı buldukları vergi dairesine bildirimde bulunmak suretiyle değiştirebilirler. Bu şekilde tercihlerini değiştiren mükellefler, 24/04/2003 tarihinden itibaren yaptıkları harcamalar (öngörülen harcamalar kapsamında daha önce yatırım indirimi istisnasından yararlanmış harcamalar hariç) için 19 uncu maddede yer alan hükümler çerçevesinde yatırım indirimi istisnasından yararlanabilirler. Tercihlerini değiştirmeyen mükellefler ise, yatırım indirimi istisna tutarlarının tespitinde, enflasyon düzeltmesi uygulaması sonucu yatırım indiriminden yararlanan iktisadi kıymetlerle ilgili olarak oluşan düzeltme farklarını dikkate alamazlar.

19 uncu madde kapsamında yatırım indirimi istisnası tutarlarının tespitinde 01/01/2004 tarihine kadar yapılan harcama tutarları düzeltilmiş değerleri ile dikkate alınmaz.

Geçici Madde 66 - (Ek madde: 10/11/2004 - 5255 S.K./12.mad) İzmir Üniversiade Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kuruluna yapılan her türlü nakdî ve aynî bağış ve yardımlar ile sponsorluk harcamalarının tamamı yıllık beyanname ile bildirilecek gelirlerden indirilir.

16/07/2004 TARİH VE 5228 SAYILI KANUNUN GEÇİCİ MADDELERİ

Geçici Madde 67 - (Ek madde: 30/12/2004 - 5281 S.K./30.mad)

1) Bankalar ve aracı kurumlar takvim yılının üçer aylık dönemleri itibarıyla;

a) Alım satımına aracılık ettikleri menkul kıymetler ile diğer sermaye piyasası araçlarının alış ve satış bedelleri arasındaki fark,

b) Alımına aracılık ettikleri menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarının itfası halinde alış bedeli ile itfa bedeli arasındaki fark,

c) Menkul kıymetlerin veya diğer sermaye piyasası araçlarının tahsiline aracılık ettikleri dönemsel getirileri (herhangi bir menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracına bağlı olmayan),

d) (Ek bend: 22/12/2005-5436 S.K./14. mad) Aracılık ettikleri menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarının ödünç işlemlerinden sağlanan gelirler,

Üzerinden % 15 oranında vergi tevkifatı yaparlar. (Ek cümle : 27/06/2006 - 5527 S.K. /1.mad) Dar mükellef gerçek kişi ve kurumlar için bu oran % 0 olarak uygulanır.

(Değişik paragraf: 22/12/2005-5436 S.K./14. mad) Aynı menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracından değişik tarihlerde alımlar yapıldıktan sonra bunların bir kısmının elden çıkarılması halinde, ilk giren ilk çıkar yöntemi kullanılmak suretiyle, tevkifat matrahının tespitinde dikkate alınacak alış bedeli belirlenir. Bir menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracının alımından önce elden çıkarılması halinde, elden çıkarılma tarihinden sonra yapılan ilk alım işlemi esas alınarak üzerinden tevkifat yapılacak tutar tespit edilir. Aynı gün içerisindeki işlemlerde ağırlıklı ortalama yöntemi kullanılabilir. Alış ve satış işlemleri dolayısıyla ödenen komisyonlar ile Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi tevkifat matrahının tespitinde dikkate alınır.

Üç aylık dönem içerisinde aynı türden menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı ile ilgili olarak birden fazla alım satım işlemi yapılması halinde tevkifatın gerçekleştirilmesinde bu işlemler tek bir işlem olarak dikkate alınır. Aynı türden menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı alım satımından doğan zararlar takvim yılı aşılmamak kaydıyla izleyen dönemlerin tevkifat matrahından mahsup edilir. Döviz, altına veya başka bir değere endeksli menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracının alış ve satış bedeli olarak işlem tarihindeki Yeni Türk Lirası karşılıkları esas alınarak tevkifat matrahı tespit edilir. Menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracının yabancı bir para cinsinden ihraç edilmiş olması halinde ise tevkifat matrahının tespitinde kur farkı dikkate alınmaz.

Menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracı sahibinin, bu kıymetleri başka bir banka veya aracı kuruma aktarması halinde, söz konusu menkul kıymetlerin alış bedeli ve alış tarihi aktarma

yapılan kuruma bildirilir. Aktarmanın başka bir kişi veya kurum adına yapılması halinde, alış bedeli ve alış tarihinin ilgili banka veya aracı kuruma bildirilmesinin yanı sıra işlem Maliye Bakanlığına da bildirilir. Bu bildirimler, başka bir kişi veya kurum adına naklin aynı banka veya aracı kurumun bünyesinde gerçekleştirilmesi veya kıymetin sahibi tarafından fiziken teslim alınması halinde de yapılır.

Menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracının fiziken bir banka veya aracı kuruma teslim edilmesi halinde alış bedeli olarak, tevsik edilmesi kaydıyla, kıymet sahibinin beyanı esas alınır ve yapılan işlem Maliye Bakanlığına bildirilir.

(Değişik paragraf : 27/06/2006 - 5527 S.K. /1.mad) Hazine tarafından yurt dışında ihraç edilen menkul kıymetlerin alım satımı, itfası sırasında elde edilen getirileri ile bunların dönemsel getirilerinin tahsilinde, tam mükellef kurumlara ait olup, İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören ve bir yıldan fazla süreyle elde tutulan hisse senetleri ile sürekli olarak portföyünün en az % 51'i İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören hisse senetlerinden oluşan yatırım fonlarının bir yıldan fazla süreyle elde tutulan katılma belgelerinin elden çıkarılmasında ve hisse senetleri kâr paylarının hisse sahipleri adına tahsilinde bu fıkra hükümleri uygulanmaz. Tam mükellef kurumlara ait olup, İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören ve bir yıldan fazla süreyle elde tutulan hisse senetlerinin elden çıkarılmasından elde edilen gelirler için, Gelir Vergisi Kanununun Mükerrer 80 inci madde hükümleri uygulanmaz.

Bu fıkra kapsamında yapılan tevkifat tutarları, verilecek muhtasar beyannameye dahil edilmez. Banka ve aracı kurumlar, tevkif ettikleri vergileri şekli ve muhteviyatı Maliye Bakanlığınca belirlenecek bir beyanname ile tevkifat dönemini izleyen ayın yirmüçüncü günü akşamına kadar*1* bağlı oldukları vergi dairesine beyan eder ve yirmialtıncı günü akşamına kadar öderler.

(Ek paragraf: 22/12/2005-5436 S.K./14. mad) Bu Maddenin uygulaması bakımından banka veya aracı kurumlar (işleme taraf olanlar) kendilerinde bulunan veya ulaştırılan bilgi ve belgeler kapsamında tarhiyattan sorumlu tutulurlar. Bilgilerin eksik veya yanlış olması nedeniyle eksik beyan edilen kısım için bildirim yapan adına gerekli tarhiyat yapılır.

2) Bu Kanunun 75 inci maddesinin ikinci fıkrasının (5) numaralı bendinde yazılı menkul sermaye iratlarından (Hazine tarafından yurt dışında ihraç edilen menkul kıymetlerden elde edilenler hariç), ödemeyi yapanlarca, banka veya aracı kurumlara veya bunlar aracılığıyla diğer gerçek ve tüzel kişilere ödenenler hariç, % 15 oranında vergi tevkifatı yapılır. Bankalara veya aracı kurumlara alış bedeli tevsik edilmeksizin teslim edilmiş olan menkul kıymetlerin gelirlerinin ödenmesinde ise ödeme banka veya aracı kurumlar aracılığıyla yapılırsa dahi tevkifat yapılır. Menkul kıymetin bir banka veya aracı kurum aracılığıyla alınmış olması halinde tevkifatta, bu işlemdeki itfa bedeli ile alış bedeli arasındaki fark esas alınır. Bu iratlar üzerinden 94 üncü madde veya Kurumlar Vergisi Kanununun 24 üncü maddesi kapsamında ayrıca tevkifat yapılmaz.

3) Bankalar ile aracı kurumlar, bir menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracını (hisse senetleri ile (1) numaralı fıkranın altıncı paragrafında belirtilen menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçları hariç) (1) numaralı fıkra kapsamında tevkifata tâbi tutulmaksızın almaları halinde, kendilerine satış yapanlar adına satış bedeli ile alış bedeli arasındaki fark üzerinden % 15 oranında tevkifat yaparlar. Menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracının daha önce bir banka veya aracı kurumdan alınmamış olması halinde, tevkifatın yapılmasında alış

bedeli yerine ihraç bedeli esas alınır. Tevkif edilen vergiler (1) numaralı fıkra kapsamında verilecek beyannameye dahil edilmek suretiyle beyan edilir ve ödenir.

4) (Değişik fıkra: 22/12/2005-5436 S.K./14. mad) Bankalar arası mevduat ile aracı kurumların borsa para piyasasında değerlendirdikleri kendilerine ait paralarına yürütülen faizler hariç olmak üzere, 75 inci Maddenin ikinci fıkrasının (7), (12) ve (14) numaralı bentlerinde yazılı menkul sermaye iratlarından ödemeyi yapanlarca %15 oranında vergi tevkifatı yapılır. Bu fıkra kapsamında yapılan tevkifat tutarları 98 inci ve 119 uncu Maddelerde belirtilen sürelerde beyan edilir ve ödenir. Bu iratlar üzerinden 94 üncü Madde veya Kurumlar Vergisi Kanununun 24 üncü Maddesi kapsamında ayrıca tevkifat yapılmaz.

5) Gelir sahibinin gerçek veya tüzel kişi ya da dar veya tam mükellef olması, vergi mükellefiyeti bulunup bulunmaması, vergiden muaf olup olmaması ve elde edilen kazancın vergiden istisna olup olmaması (1), (2), (3) ve (4) numaralı fıkra hükümleri uyarınca yapılacak tevkifatı etkilemez. Şu kadar ki, Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan borsa yatırım fonları ve emeklilik yatırım fonlarının elde ettikleri kazançlar üzerinden (1) ve (4) numaralı fıkralar uyarınca tevkifat yapılmaz.

6) Bu maddenin (1), (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarında belirtilen tevkifat oranlarını yabancı para cinsinde ihraç edilen menkul kıymetlerden sağlanan getiriler ile döviz cinsinden açılmış hesaplardan elde edilen faiz gelirleri için beş puana kadar artırmaya veya kanunî oranına kadar indirmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

7) (1), (2), (3) ve (4) numaralı fıkra hükümleri uyarınca tevkifata tâbi tutulan kazançlar için gerçek kişilerce yıllık veya münferit beyanname verilmez. Diğer gelirler dolayısıyla verilecek yıllık beyannameye bu gelirler dahil edilmez. Ticarî faaliyet kapsamında elde edilen gelirler ticarî kazanç hükümleri çerçevesinde kazancın tespitinde dikkate alınır ve tevkif suretiyle ödenmiş olan vergiler, 94 üncü madde kapsamında tevkif edilen vergilerin tâbi olduğu hükümler çerçevesinde tevkifata tâbi kazançların beyan edildiği beyannamelerde hesaplanan vergiden mahsup edilir. Şu kadar ki, (2) ve (3) numaralı fıkralar kapsamında tevkif suretiyle ödenen verginin, işlemde doğan kazancın tâbi olduğu tevkifat oranı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı aşan kısmı yıllık beyannameye hesaplanan vergiden mahsup edilmez.

8) Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan menkul kıymetler yatırım fonları "(Değişik parantez içi hüküm : 27/06/2006 - 5527 S.K. /1.mad) borsa yatırım fonları ile konut finansman fonları ve varlık finansman fonları dahil) ile menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının Kurumlar Vergisinden istisna edilmiş olan portföy kazançları, dağıtılsın veya dağıtılmasın % 15 oranında vergi tevkifatına tâbi tutulur. Bu kazançlar üzerinden 94 üncü madde uyarınca ayrıca tevkifat yapılmaz. Bu fon veya ortaklıklarının katılma belgelerinin ilgili fona iadesinden elde edilen gelirler ile hisse senetlerinin alım satımından elde edilen kazançlar için yıllık beyanname verilmez. Diğer gelirler nedeniyle beyanname verilmesi halinde de bu gelirler beyannameye dahil edilmez. Ticarî işletmeye dahil olan bu nitelikteki gelirler, bu fıkra kapsamı dışındadır.

9) Bu maddenin yürürlük tarihinden önce ihraç edilmiş olan her nevi tahvil ve Hazine bonoları ile Toplu Konut İdaresi ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlerin elde tutulması veya elden çıkarılması suretiyle sağlanan gelirlerin vergilendirilmesinde (Dar mükellef kurumların, bu menkul kıymetleri elden çıkarmak suretiyle sağladıkları kazançlar hariç) bu madde hükümleri

uygulanmaz. Bu gelirlerin vergilendirilmesinde, 31.12.2005 tarihi itibarıyla geçerli olan hükümler uygulanır.

10) Bu maddenin yürürlüğe girmesinden önce iktisap edilmiş olan menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından veya elde tutulma sürecinde elde edilen gelirler (...) için bu madde hükümleri uygulanmaz. Bu gelirlerin vergilendirilmesinde 31.12.2005 tarihi itibarıyla geçerli olan hükümler uygulanır.

11) (Ek fıkra: 22/12/2005-5436 S.K./14. mad) Dar mükellefler de dahil olmak üzere, bu Madde kapsamında tevkifata tâbi tutulan ve yıllık veya münferit beyanname ile beyan edilmeyeceği belirtilen menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından doğan kazançları için takvim yılı itibarıyla yıllık beyanname verilebilir. Beyan edilen gelirden, aynı türden menkul kıymetler için yıl içinde oluşan zararların tamamı mahsup edilebilir. Beyan edilen gelir üzerinden %15 oranında vergi hesaplanır. Hesaplanan vergiden yıl içinde tevkif edilen vergiler mahsup edilir, mahsup edilemeyen tutar genel hükümler çerçevesinde red ve iade edilir. Şu kadar ki, mahsup edilemeyen zararlar izleyen takvim yıllarına devredilemez.

12) Bu maddede geçen, "banka" kavramı 18.6.1999 tarihli ve 4389 sayılı Bankalar Kanunu kapsamında Türkiye'de faaliyette bulunan bankalar ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasını, "aracı kurum" kavramı ise 28.7.1981 tarihli ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu kapsamında Türkiye'de faaliyette bulunan aracı kurumları ifade eder.

13) Bu maddede geçen menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracı ifadesi, özel bir belirleme yapılmadığı sürece Türkiye'de ihraç edilmiş ve Sermaye Piyasası Kurulunca kayda alınmış ve/veya Türkiye'de kurulu menkul kıymet ve vadeli işlem ve opsiyon borsalarında işlem gören menkul kıymetler veya diğer sermaye piyasası araçları ile kayda alınmamış olsa veya menkul kıymet ve vadeli işlem borsalarında işlem görmese dahi Hazinece veya diğer kamu tüzel kişilerin ihraç edilecek her türlü menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracını ifade eder.

Bankaların ve aracı kurumların taraf olduğu veya bunlar aracılığıyla yapılan; belirli bir vadede, önceden belirlenen fiyat, miktar ve nitelikte, ekonomik veya finansal göstergelere dayalı olarak düzenlenenler de dahil olmak üzere, para veya sermaye piyasası aracını, malı, kıymetli madeni ve döviz alma, satma, değiştirme hak ve/veya yükümlülüğünü veren vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri bu madde uygulamasında diğer sermaye piyasası aracı addolunur.

14) (Değişik fıkra: 22/12/2005-5436 S.K./14. mad) Türkiye'de kurulu vadeli işlem ve opsiyon borsalarında yapılan işlemlerden elde edilen kazançlar için (1) numaralı fıkrada belirtilen tevkifat oranı sıfır olarak uygulanır. Tam ve dar mükellef kurumların (Türkiye'de işyeri veya daimi temsilci aracılığıyla faaliyette bulunmayanlar hariç) 31/12/2008 tarihine kadar*2* aralarında yaptıkları vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinden doğan kazançları bakımından bu Madde hükümleri uygulanmaz. Şu kadar ki, banka ve benzeri finans kurumları için Türkiye'de işyeri veya daimi temsilci aracılığıyla faaliyette bulunma şartı aranmaz.

15) (Ek fıkra: 22/12/2005-5436 S.K./14. mad) Kurumlar Vergisi Kanununun 2 nci Maddesinin 5281 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılmadan önceki (2) numaralı fıkrasında, Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım fonu olarak addolunmuş dar mükellefiyete tâbi yatırım fonlarının vergilendirilmeye ilişkin 31.12.2005 tarihindeki bu statüleri;

a) 31.12.2005 tarihinden önce ihraç edilen menkul kıymetlerle (hisse senetleri hariç) sınırlı olmak üzere bu menkul kıymetlerin tamamı itfa edilinceye kadar,

b) 31.12.2005 tarihinde portföylerinde bulunan hisse senetleri için ise bu menkul kıymetlerin bu tarihten sonra portföyden ilk çıkış tarihine kadar,

Devam eder.

16) Bu madde kapsamına girmeyen ve 1.1 2006 tarihinden önce iktisap edilmiş olan menkul kıymetlerin elden çıkarılmasından sağlanan gelirlerin vergilendirilmesinde 31.12.2005 tarihi itibarıyla geçerli olan hükümler uygulanır.

17) (Ek fıkra : 27/06/2006 - 5527 S.K. /1.mad) Bakanlar Kurulu bu maddede yer alan oranları her bir kazanç ve irat türü ile bunları elde edenler itibarıyla, yatırım fonlarının katılma belgelerinin fona iade edilmesinden elde edilen kazançlar için fonun portföy yapısına göre, ayrı ayrı sıfıra kadar indirmeye veya % 15'e kadar artırmaya yetkilidir.

18) (Değişik fıkra: 22/12/2005-5436 S.K./14. mad) Bu Madde hükümlerinin uygulanmasına ilişkin esas ve usûlleri belirlemeye, vergiye tâbi işlemlere taraf veya aracı olanları verginin ödenmesinden sorumlu tutmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.

19) Bu madde hükümleri 31.12.2015 tarihine kadar uygulanır.

Geçici Madde 68 - (Ek madde: 30/12/2004 - 5281 S.K./30.mad) *1*

31.12.2010 tarihine kadar Türkiye Jokey Kulübüncü organize edilen yarışmalara katılan atların jokeyleri, jokey yamakları ve antrenörlerine ücret olarak yapılan ödemeler üzerinden % 20 oranında Gelir Vergisi tevkifatı yapılır. Ödemeyi yapanın 94 üncü madde kapsamında tevkifat yapma zorunluluğu bulunup bulunmamasının ve 23 üncü maddenin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde düzenlenmiş olan istisnanın tevkif yoluyla ödenecek Gelir Vergisine etkisi yoktur. Türkiye Jokey Kulübü aracılığıyla yapılan ücret ödemelerinde Gelir Vergisi tevkifatı bu Kulüp tarafından yerine getirilir.

Tevkif suretiyle vergilendirilmiş bulunan bu gelirler için yıllık beyanname verilmez. Diğer gelirler nedeniyle beyanname verilmesi halinde de bu gelirler beyannameye dahil edilmez.

Bakanlar Kurulu, % 20 oranını % 25 oranına kadar artırmaya veya kanunî oranına kadar indirmeye yetkilidir.

Geçici Madde 69 - (Ek madde: 30/03/2006-5479 S.K./3.mad) *1*

Gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri; 31/12/2005 tarihi itibarıyla mevcut olup, 2005 yılı kazançlarından indiremedikleri yatırım indirimi istisnası tutarları ile;

a) 24/4/2003 tarihinden önce yapılan müracaatlara istinaden düzenlenen yatırım teşvik belgeleri kapsamında, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 9/4/2003 tarihli ve 4842 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılmadan önceki ek 1, 2, 3, 4, 5 ve 6 ncı maddeleri çerçevesinde başlanılmış yatırımları için belge kapsamında 1/1/2006 tarihinden sonra yapacakları yatırımları,

b) 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun mülga 19 uncu maddesi kapsamında 1/1/2006 tarihinden önce başlanan yatırımlarla ilgili olarak, yatırımla iktisadi ve teknik bakımdan bütünlük arz edip bu tarihten sonra yapılan yatırımları, nedeniyle, 31/12/2005 tarihinde yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerine göre hesaplayacakları yatırım indirimi istisnası tutarlarını, yine bu tarihteki mevzuat hükümleri (vergi oranına ilişkin hükümler dahil) çerçevesinde sadece 2006, 2007 ve 2008 yıllarına ait kazançlarından indirebilirler.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Geçici Madde 70 - (Ek madde: 30/03/2006-5479 S.K./3.mad) *1*

2006 takvim yılına ilişkin olarak yapılmış ücret ödemeleri için bu Kanunun yayımlandığı tarihe kadar yapılmış olan gelir vergisi tevkifat tutarlarının 103 üncü maddede bu Kanunla yapılan değişiklik hükmü uyarınca hesaplanan vergiden fazla olması halinde, fark vergi tutarı terkin edilir, tahsil edilmişse mükelleflerin sonraki dönemlerde ödeyecekleri gelir vergisinden mahsup edilir. Eksik olması halinde ise bu fark, vergi sorumluları tarafından bu Kanunun yayımlanmasından sonra yapılacak ilk ücret ödemesinden kesilerek bu ödemenin ait olduğu döneme ilişkin muhtasar beyannamenin verilme ve ödeme süresi içinde topluca (muhtasar beyanname verme yükümlülüğü olmayanlar hariç) verilecek ayrı bir beyanname ile beyan edilir ve ödenir. Bu beyanname için ayrıca damga vergisi hesaplanmaz. Anılan sürede düzeltilen söz konusu fark için gecikme faizi ve vergi cezası aranmaz; eksik tahakkuk etmiş olan verginin bu süre içinde tamamlanmaması halinde bu tarihte vergi ziyayı doğmuş olur. Bu hükmün uygulamasına ilişkin usûl ve esaslar Maliye Bakanlığınca belirlenir.

GEÇİCİ MADDE 1 - 1.1.2004 tarihinden önce faaliyete geçen özel kreşler, anaokulları ve meslek teknik okulları ile kalkınmada öncelikli yörelerde açılan özel okullarla ilgili olarak, 8.6.1965 tarihli ve 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununun 3 üncü maddesinin bu Kanunla değiştirilmeden önceki hükmü uygulanır. Bu işletmelerden elde edilen kazançlar hakkında Gelir Vergisi Kanununun 20 nci maddesi ile Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bent hükümleri uygulanmaz.

GEÇİCİ MADDE 5 - 1. Mükelleflerin bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar yaptıkları araştırma geliştirme harcamaları hakkında, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 89 uncu maddesinin (2) numaralı bendinin altıncı ve yedinci alt bentleri ile 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun bu Kanunla değiştirilmeden önceki 14 üncü maddesinin (6) numaralı bendi hükümleri uygulanır.

2. 2004 yılına ilişkin olarak bu Kanunun yayımından önce verilen geçici vergi beyannamelerinde bu Kanunla yapılan değişiklikler nedeniyle herhangi bir düzeltme yapılmaz.

Geçici Madde 71 - (Ek madde: 28/03/2007-5615 S.K./11.mad)

Bu Kanunun mükerrer 80 inci maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendinin uygulanmasına ilişkin olarak, 70 inci maddenin birinci fıkrasının (1), (2), (4) ve (7) numaralı bentlerinde sayılan ve 1/1/2007 tarihinden önce iktisap edilmiş olan mal (gerçek usûlde vergilendirilen çiftçilerin ziraat istihsalde kullandıkları gayrimenkuller dahil) ve hakların elden çıkarılmasından doğan kazançların vergilendirilmesinde dört yıllık süre esas alınır.

Geçici Madde 72 - (Ek madde: 04/06/2008 - 5766 S.K./8.mad)

(1) 31/12/2017 tarihine kadar sporculara yapılan ücret ve ücret sayılan ödemelerden aşağıdaki oranlarda gelir vergisi tevkifatı yapılır.

a) Lig usulüne tabi spor dallarında;

1) En üst ligdekiler için % 15,

2) En üst altı ligdekiler için % 10,

3) Diğer liglerdeki için % 5,

b) Lig usulüne tabi olmayan spor dallarındaki sporculara yapılan ödemeler ile milli sporculara uluslararası müsabakalara katılmaları karşılığında yapılan ödemelerden % 5.

(2) Bu ödemeler üzerinden 94 üncü madde kapsamında ayrıca tevkifat yapılmaz. Bu gelirler için yıllık beyanname verilmez, diğer gelirler dolayısıyla beyanname verilmesi halinde de bu gelirler beyannameye dahil edilmez.

(3) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılmış olan ücret ve ücret sayılan ödemelerin vergilendirilmesinde 31/12/2007 tarihinde yürürlükte olan hükümler uygulanır.

(4) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.
Geçici Madde 73 - (Ek madde: 04/06/2008 - 5766 S.K./8.mad)

(1) 29/1/2004 tarihli ve 5084 sayılı Yatırımların ve İstihdamın Teşviki ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 3 üncü maddesi kapsamında gelir vergisi stopajı teşviki uygulanan ücretlerin vergilendirilmesinde, öncelikle Kanunun 32 nci maddesinde yer alan asgari geçim indirimi dikkate alınır.

(2) Bu madde hükümlerinin uygulanmasına ilişkin esas ve usulleri belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Geçici Madde 74 - (Ek madde: 04/06/2008 - 5766 S.K./8.mad)

(1) 2/11/2007 tarihli ve 5706 sayılı İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Hakkında Kanun uyarınca kurulan Ajansa yapılan her türlü nakdî ve aynî bağış ve yardımlar ile sponsorluk harcamalarının tamamı; gelir vergisi beyannamesinde bildirilecek gelirlerden, kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrıca gösterilmek şartıyla kurum kazancından indirilir.